

Монгол Улсын МХЗ-д суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлогын хэрэгжилтэд эхний шатны үнэлгээ хийх төлөвлөгөө

№	Стратегийн зорилт	Арга хэмжээний дугаар	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Шалгуур үзүүлэлт /Хэмжих нэгж/	Хүрэх үр дүн /2015/	Хүрэх үр дүн /2021/	Хэрэгжүүлэх байгууллага		
							Үндсэн хариуцах эзэн	Хамтран хэрэгжүүлэх байгууллага	
А	Б		В	Д	Е	Ж	З	И	
Хөгжлийн 1 дүгээр тэргүүлэх чиглэл: Монгол улсын хүний хийгээд нийгмийн хөгжлийн хүрээнд:									
Монгол хүнд эрүүл, саруул аж төрөх, урт наслах, амар тайван байх, түүх, соёлоо хүндлэх, бүтээлчээр ажиллах, байнга суралцах, оюун ухаан, авьяас, чадвараа нээн хөгжүүлэх өргөн сонголттой байх таатай орчныг бүрдүүлэн "Монгол хүний амьдралын чанар"-ыг тасралтгүй дээшлүүлж, Монгол Улсын иргэдийн хөдөлмөр болон аж ахуй эрхлэлтийг дэмжих, ажлын байрны тоог нэмэгдүүлэх, гэр бүлийг бэхжүүлэх, амьжиргаагаа сайжруулах чадамжийг дээшлүүлэх, хүн амын нийгмийн хамгаалал, халамжийн тогтолцоог боловсронгуй болгох замаар Мянганы хөгжлийн зорилтыг хангах бодлого баримтална.									
1.1. Ядуурал, ажилгүйдлийг бууруулах бодлого									
1	1,1,1	Ядууст чиглэсэн, харьцангуй чинээлэг дүнд давхаргыг төлөвшүүлэх эдийн засгийн бодлого хэрэгжүүлж, орлогын өсөлтийг хангах замаар ядуурлыг хоёр дахин бууруулна	1	Эдийн засгийн өсөлтийг дэмжих, ядуурлыг бууруулах стратегийн баримт бичгийг Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлогын тэргүүлэх зорилтуудтай уялдуулан хоёр жилд нэг удаа шинэчлэн сайжруулж, хэрэгжилтийг нь эрчимжүүлэх	Ядуурлын хамралтын хүрээ /хувь/	18	15	ҮХШХ	НХХЯ
			2	Эдийн засгийн өсөлт, хөрөнгө оруулалтын арга хэмжээтэй нягт уялдуулан ажлын байрыг нэмэгдүүлж, ажилгүйдлийн түвшинг 3 хувиас ихгүй байлгах;	Хөдөлмөр эрхлэлт, ажиллах хүчний статистикийн үзүүлэлтийг тооцох аргачлалын дагуу тооцсон ажилгүйдлийн түвшин	3,0 хувь	3,0 хувь	НХХЯ	
			3	Өрх, хүн ам, амьжиргааны түвшний талаархи үндэсний хэмжээний мэдээллийн сан байгуулна. Ажилгүй, ядуу, нэн ядуу иргэдэд мэргэжил, ажлын дадлага туршлага эзэмшүүлэн, ажлын байртай болгох, хөгжлийн зээл, тусламжид хамруулах зэргээр амьжиргааны эх үүсвэртэй болох, орлогоо нэмэгдүүлэхэд нь дэмжлэг үзүүлэх;	Өрх, хүн ам, амьжиргааны түвшний талаарх мэдээллийн сан бий болсон байна Амьжиргааны түвшин нь дээшилсэн айл өрхийн тоо	x 100,0 мянга	x 15,0 мянга	НХХЯ	
			4	Ажлын байр шинээр бий болгосон аж ахуйн нэгж, байгууллагад эдийн засгийн урамшуулал олгох.	Эдийн засгийн урамшуулал олгох эрх зүйн акт батлагдан гарсан байна.	x	x	НХХЯ	
2	1,1,2	Ядуурлыг бууруулахад бүхий л хэвшлийн байгууллага, иргэдийн оролцоог хангасан зохицуулалтыг бий болгож, ядуурлын түвшинг эрчимтэй бууруулна	1	Ядуурлыг бууруулах асуудлаар салбар дундын үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулах механизмыг боловсронгуй болгох	Салбар дундын зохицуулалт хийх чиг үүрэг бүхий Үндэсний хороо, түүний ажлын алба байгуулсан шийдвэр /шалгах арга/	x	x	ҮХШХ	НХХЯ
			2	Ядуурлыг бууруулах үйл ажиллагаанд зориулсан сан байгуулж, хөрөнгийн эх үүсвэрийг шийдвэрлэх	Сан байгуулсан шийдвэр Санд хуримтлуулсан хөрөнгийн хэмжээ	x Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	x Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	НХХЯ	Холбогдох яамд
			3	Ядуурлыг бууруулах бодлого, хөтөлбөрийг иргэдийн хэрэгцээ, чадавхид тулгуурлан боловсруулж, хэрэгжүүлэх	Хөтөлбөр батлагдсан шийдвэр Хэрэгжилтийн тайлан	x	x	ҮХШХ	НХХЯ
1.2. Жендэрийн тэгш байдлыг хангах бодлого									
3	1,2,1	Жендэрийн тэгш байдлын үзэл баримтлалыг үндэсний соёлын дэвшилтэт уламжлал, хүн төрөлхтөний соёл иргэншлийн ололтой хослуулан төлөвшүүлнэ:	1	Жендэрийн тэгш байдлыг хангах асуудлыг төрийн бодлого, хууль тогтоомжид тусган хэрэгжүүлж, бие даасан хуультай болох	Жендэрийн тэгш байдлын тухай хууль батлагдан гарсан байна	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	x	НХХЯ	ЖТБХҮХ
			2	Бүх шатны боловсролын хөтөлбөрийн агуулгыг жендэрийн мэдрэмжтэй болгох	Жендэрийн мэдрэмжтэй агуулгатай болгосон хөтөлбөрийн хувийн жин	40%	90%	НХХЯ БСШУЯ	
			3	Өмчийн болон хөдөлмөрийн харилцаанд эрэгтэй, эмэгтэйчүүдийг адил, тэгш оролцуулах соёлыг хэвшүүлэх	Өмчийн болон хөдөлмөрийн харилцааны хууль тогтоомжид эрэгтэй эмэгтэй хүний тэгш эрхийг хангасан заалтуудыг тусгасан өөрчлөлтүүд оруулах	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	НХХЯ	Холбогдох яамд ЖТБХҮХ
			4	Удирдах, шийдвэр гаргах түвшинд жендэрийн тэгш байдлыг хангах нөхцөлийг бүрдүүлэх	Удирдах болон шийдвэр гаргах түвшний албан тушаалд эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	НХХЯ	ЖТБХҮХ
1.3. Гэр бүлийн хөгжил, хүн ам зүйн бодлого									
		Гэр бүлийг хүний аж төрөх таатай орчин болгоход чиглэсэн цогц бодлого хэрэгжүүлнэ:	1	Гэр бүлийг уламжлалт соёл, ёс заншлын өвийг хадгалан хөгжүүлэх орчин болгох;				НХХЯ	
			2	Ядууралд орсон болон эмзэг бүлэгт хамрагдаж буй гэр бүлийн онцлог тохирсон "Өрхийн хөгжлийн төлөвлөгөө"-г тэдний өөрсдийн оролцоотойгоор боловсруулж, түүнд үндэслэн амьжиргааг дээшлүүлэх ажлыг тасралтгүй хэрэгжүүлэх	Өрхийн хөгжлийн төлөвлөгөөний дагуу амьжиргааг дээшлүүлэх арга хэмжээнд хамрагдсан өрхийн тоо	100,0 мянга	15,0 мянга	НХХЯ	

4	1,3,1		Бүтэн өнчин, хаягдмал, гэр бүлээсээ дайжсан, хараа хяналтгүй хүүхдийг гэр бүлд, эсхүл гэр бүлтэй нь дүйцэхүйц халамжийн таатай орчинд өсгөж хүмүүжүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлэх;	Төвлөрсөн халамжийн үйлчилгээнд хамрагдаж байгаа хүүхдийн тоо	1000 хүүхэд	500 хүүхэд	НХХЯ		
		3		Сайн дураараа хүүхдийг асран хамгаалалтандаа авсан гэр бүлийн тоо					
		4	"Гэр бүл, хүүхдийн цогц хөгжил" хөтөлбөрийг боловсруулж хэрэгжүүлэх;	Хөтөлбөр боловсруулсан байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хөтөлбөр хэрэгжиж дуусаад дараагийн хөтөлбөрийг боловсруулсан байна.	НХХЯ, Шадар сайдын ажлын алба		
		өрх бүр угийн бичгээ хөтөлж, удамшлын доголдол, оюун ухааны хомсдолоос хамгаалах бодлого хэрэгжүүлэх.	Угийн бичиг хөтөлдөг өрхийн тоо, хувь	50%	100%	НХХЯ БСШУЯ			
5	1,3,2	Хүн амын эмзэг бүлгийн хөгжлийг дэмжих хүний эрхэд суурилсан гэр бүл төвтэй төрийн цогц бодлого хэрэгжүүлнэ.	1	Хүн амын тодорхой бүлгийн онцлог хэрэгцээнд тохирсон урьдчилан сэргийлэх, хөгжүүлэх, хамгаалах, зууцлах нийгмийн үйлчилгээг өргөжүүлэн хөгжүүлэх;	Хүн амд үзүүлэх нийгэм, сэтгэл зүйн үйлчилгээний стандарт хэм хэмжээ, дүрэм зааврыг боловсруулан батлуулж, нийгмийн ажилтнуудыг чадавхижуулна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	НХХЯ	
			2	Өсвөр үе, залуучуудад ардчилсан, эх орон үзэл, үндэсний уламжлал, хэл соёл, зан заншлыг төлөвшүүлэх;	Энэ чиглэлээр зохион байгуулсан үйл ажиллагаа, зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ			БСШУЯ	НХХЯ
			3	Хүн амын бүтцэд гарах өөрчлөлт, насгалтын асуудлыг нийгмийн бодлого, хөтөлбөр, хөгжлийн төлөвлөлтөд тусгах орчныг бүрдүүлэх;	Хүн ам амын насны бүтцийн өөрчлөлт, наскилтын чиг хандлагыг тодорхойлсон наскилтийн Үндэсний стратегийг баталж гаргасан байна.			НХХЯ	
			4	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрхийг хамгаалах, нийгмийн амьдралд идэвхтэй оролцох таатай орчныг бүрдүүлэх;	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд ээлтэй орчин бүрдүүлсэн аймаг, дүүрэг, сум, хороо, байгууллага, аж ахуйн нэгжийн эзлэх хувь	Нийт засаг захиргааны нэгж/байгууллагын 25 хувь хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд таатай орчин бүрдүүлсэн байна.	Нийт засаг захиргааны нэгж/байгууллагын 50 хувь хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд таатай орчин бүрдүүлсэн байна.	НХХЯ	Холбогдох яамд
6	1,3,3	Эцэг, эх үр хүүхдээ эрүүл, саруул өсгөн бойжуулж, боловсрол хүмүүшлийн зөв төлөвшилтэй болгон хөгжүүлэхэд чиглэсэн гэр бүлийн таатай орчныг бүрдүүлэхийг төрөөс дэмжинэ. Төрөлтийг дэмжих замаар хүн амын жилийн дундаж өсөлтийг нэмэгдүүлж, улмаар хүн амаа өсгөх бодлого баримтална.	1	эхийн эрүүл мэндийг жирэмслэлтийн эхэн үеэс хамгаалах, ургийн бойжилтыг оношлох, хянах, хүүхдийг нэг нас хүртэлх хугацаанд шаардлагатай тохиолдолд нэмэлт тусгай хоол, хүнсээр үнэ төлбөргүй хангадаг үндэсний жишиг боловсруулан тогтоож хэрэгжүүлэх;				ЭМЯ	НХХЯ
			2	Амаржсан эхчүүдийн хүүхэд асарсны тэтгэмжийг сарын дундаж цалингаас багагүй байлгаж, нийгмийн болон эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэлийг төрөөс хариуцан төлөх;	Хүүхэд асарсны тэтгэмжийн хэмжээ	Сарын дундаж цалинтай тэнцэх	Сарын дундаж цалинтай тэнцэх	НХХЯ ЭМЯ	
			3	0-18 насны дөрөв ба олон хүүхэдтэй гэр бүлийн эх /эцэг/-д олгох цалингийн, нийгмийн болон эрүүл мэндийн даатгалын урамшууллын тогтолцоог хуульчлан хэрэгжүүлэх;	0-18 насны дөрөв ба олон хүүхэдтэй гэр бүлд олгох хүүхдийн тэтгэмжийг нэмэгдүүлэх, орон сууцны дэмжлэг үзүүлэх талаар холбогдох хууль тогтоомжид өөрчлөлт оруулах	-	-	НХХЯ ЭМЯ	
			4	0-18 насны дөрөв болон түүнээс дээш хүүхэдтэй өрхийг орон сууцны байраар хөнгөлөлттэй үнээр хангах бодлого хэрэгжүүлэх.				ЗТБХБЯ	НХХЯ
7	1,3,4	Хүүхэд эхээс төрсөн цагаасаа зургаан нас хүртэл гэр бүл, эсхүл түүнтэй дүйцэх орчинд өсөж торних, зөв хүмүүжил, ёс суртахуунтай болох, сургуулийн өмнөх боловсрол олгоход төрөөс онцгой анхаарна.	1	Хүүхдийг хөхөөр хооллох, зургаан нас хүртэл нь эрүүл мэндийн тусгай хяналтанд байлгах нөхцөл бүрдүүлэх;				ЭМЯ	НХХЯ
			2	Амьжиргааны доод түвшнээс доогуур орлоготой өрхийн хүүхдийг зургаан нас хүртэл нь насны онцлогт тохирсон эрүүл хоол хүнсээр хөнгөлөлттэй үнээр хангах				ЭМЯ	НХХЯ
			3	хүүхдийг бие бялдар, эрүүл мэнд, оюун ухаан, сэтгэцийн зөв хөгжилтэй, үндэсний хэл, сэтгэлгээтэй болгон хүмүүжүүлэхэд эцэг, эх, эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын байгууллагын үүргийг өндөржүүлэх				ЭМЯ, НХХЯ, Шадар сайдын ажлын алба	

1.4. Боловсролын хөгжлийн бодлого

		Суралцагчдад хүртээмжтэй, чанартай, хэрэгцээнд нь нийцсэн боловсрол эзэмших тэгш боломж бүрдүүлнэ	1	Бага насны хүүхдийг сургуулийн өмнөх боловсролд бүрэн хамрагдах боломж нөхцөлийг бүрдүүлэх	Сургуулийн өмнөх боловсролын хамран сургалт	57,1%	93%	БСШУЯ	
		Бүх шатны боловсролын байгууллагын суралцагчид болон багшийн хүйсийн харьцааг тэнцвэртэй болгох			Үүнээс цэцэрлэгийн хамран сургалтын хувь	43,8%	67,5%	БСШУЯ	
				Бага боловсрол эзэмшиж буй охид, хөвгүүдийн тооны харьцаа	1				
				Суурь, бүрэн дунд боловсрол эзэмшиж буй охид, хөвгүүдийн тооны харьцаа	1				
				Мэргэжлийн боловсролын сургуулийн эмэгтэй, эрэгтэй суралцагчдын тооны харьцаа	1				
				Дээд боловсрол эзэмшиж буй эмэгтэй, эрэгтэй оюутны тооны харьцаа (суурь он - 2008)	55/45				
				Бага ангийн үндсэн багшийн дотор эрэгтэй багшийн эзлэх хувь	10 хувь				

8	1.4.1	2		Дунд ангийн үндсэн багшийн дотор эрэгтэй багшийн эзлэх хувь	30 хувь				
			Боловсрол нөхөн олгоход дэмжлэг үзүүлэх	Насанд хүрэгчдийн суурь боловсрол эзэмшилтийн хувь Сургууль завсардагчдаас сургуульдаа буцан орсон хүүхдийн хувь Сургуулийн гадна байгаа сургуулийн насны хүүхдүүдээс бичиг үсэг, бага, суурь боловсрол нөхөн эзэмшсэн хүүхдийн хувь Бага, суурь боловсрол нөхөн эзэмшсэн иргэдийн хувь	91,2% 50% 50%		БСШУЯ		
		3	Хөдөөгийн малчин өрхийн 0-6 насны хүүхдэд сургуулийн өмнөх боловсрол олгох үйл ажиллагааг нүүдлийн аж байдалд нь тохируулан зохион байгуулах	Малчин өрхийн 2-5 насны хүүхдийг сургуулийн өмнөх боловсролд хамралтын хувь	50%		БСШУЯ		
		4	6 настай хүүхдийг сургуульд бүрэн хамруулах	6 настай хүүхдийг сургуульд хамралтын хувь (суурь он-2008)	95%		БСШУЯ		
		5		Эрэгтэй хүүхдийн бүрэн дунд боловсролын хамран сургалтын хувь (цэвэр жин) Нэгдүгээр ангид элсэн ороод 5 дугаар анги хүртэл суралцсан эрэгтэй хүүхдийн хувь Эрэгтэй хүүхдийн бага боловсрол эзэмшилтийн хувь Эрэгтэй хүүхдийн суурь боловсрол эзэмшилтийн хувь	80% 95,2% 94,2% 94,5%		БСШУЯ		
		6		Дотуур байранд хамралтын индекс Дотуур байранд амьдарч буй хүүхдийн тоо Дотуур байрын орны тоо	95% 48589 42940		БСШУЯ		
		7	Ерөнхий боловсролын сургуулийн дотуур байрны тохилог орчинг бүрдүүлж, дотуур байранд суух хүүхдийн тоог 2.1 дахин нэмэгдүүлэх	Удийн цай/хоол хөтөлбөрт хамралтын хувь Улсын төсвөөс хөтөлбөрт зарцуулсан нийт зардал (тэрбум төг)	100% 9,2		БСШУЯ		
		8	2010 он гэхэд хүн амын бичиг үсэг тайлагдалтын түвшинг 99.0 хувьд хүргэх	Насанд хүрэгчдийн бичиг үсэг тайлагдалтын хувь	99,1%		БСШУЯ		
		9		Стандартын шалгуур хангасан хөтөлбөрийн хувь			БСШУЯ		
9	1.4.2	1	Боловсролын бүх түвшний стандарт, сургалтын хөтөлбөрийг тухайн үеийн суралцагчийн хэрэгцээ, нийгмийн шаардлагад нийцүүлэн боловсронгуй болгоно	шинжлэх ухаан, технологийн ололтод тулгуурлан боловсролын стандартын шалгууруудыг нарийвчлан тогтоох				БСШУЯ	
		2		бүх түвшний боловсролын агуулгыг үндэсний ухамсар, мэдрэмж, түүх, соёлоороо бахархах үзлийг төлөвшүүлэх, өөрийн соёлыг дээдлэхийн хамт бусдын соёлд хүндэтгэлтэй хандах, оюун ухааныг эрхэмлэх, бүтээлчээр сэтгэх чадвар, мэдлэг, хүмүүжил олгоход чиглүүлж, суралцагчдын сонгох боломжийг өргөжүүлэх	Цогц хөгжлийн үзэл баримтлалд нийцүүлсэн хөтөлбөрийн хувь ЕБС-ийн сурагчдад сонгох боломж бүрдүүлсэн хөтөлбөрийн хувь	80%		БСШУЯ	
		3		сургуулиудыг олон улсын боловсролын стандартад нийцсэн сургалтын хөтөлбөр, төлөвлөгөөтэй болгох	Олон улсын стандартад хүрсэн болон хамтарсан хөтөлбөртэй сургуулийн тоо хөтөлбөрт хамрагдсан суралцагчдын тоо	5		БСШУЯ	
		4		Боловсролын шинэчлэл-өөрчлөлтийг эхлэн туршиж зүгшрүүлдэг "Туршилтын бааз сургуулиудын лаборатор бүтэц"-ийг буй болгоно. Үүнд: Улаанбаатар хотод 10 хүртэл, аймаг бүрт 2 хүртэл тооны сургуулийг сонгох буюу шинээр байгуулах замаар хамруулж, боловсролын шинэчлэлийн санаачилгыг дэмжих	Улаанбаатар хотод байршилтай "Туршилтын бааз, лаборатори" сургуулийн тоо Хөдөө орон нутагт байршилтай туршилтын бааз, лаборатори сургуулийн тоо	6 Аймаг бүрт 1	10 Аймаг бүрт 2	БСШУЯ	
		5		бүх нийтийн монгол хэл, бичгийн боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлж, бүх шатны сургуульд эх хэлээ төгс эзэмшиж ашиглах, бичих, илтгэх үр чадварыг хөгжүүлэх нөхцөл боломжийг нэмэгдүүлэх	ЕБС-ийн сургалтын төлөвлөгөөнд монгол хэл, бичгийн хичээлийн цагийн эзлэх хувь ЕБС-ийн монгол хэл, бичгийн стандартын хэрэгжилт (сурлагын амжилт) Их, дээд сургуулийн мэргэжлийн бус ангид монгол хэл, бичгийн хичээлд хамрагдсан оюутны хувь	18,5% 20%		БСШУЯ	
		6		2015 онд багтаан англи хэлийг бүх нийтийн голлох гадаад хэл болгох	Үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр (англи хэлний анхан шатны боловсролтой иргэдийн хувь)	50%	75%	БСШУЯ	

			7	2015 он хүртэлх хугацаанд бүх нийтийн англи хэлний сургалтын чанарыг дээшлүүлж, дээд боловсрол эзэмшигчид ажил, мэргэжлээрээ шаардлагатай мэдээллийг англи хэлээр ашиглах чадвартай болгох. 2021 он гэхэд төрийн захиргааны төв байгууллагын ажилтнууд албан ажлаа англи хэлээр явуулах чадамжтай болох	Үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр Их, дээд сургууль төгсгөгчдийн англи хэлний боловсролын дундаж түвшин (TOEFL-ийн оноогоор)			БСШУЯ	
			8	боловсролын хөгжлийн бодлогод дүн шинжилгээ хийх, шинэчлэлийн онол-арга зүйн үндсийг боловсруулах судалгааны чадавхийг бэхжүүлж, төрөөс санхүүжүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр (боловсрол судлалын санхүүжилтийн хэмжээ)			БСШУЯ	
10	1,4,3	Багшийн мэргэжил, арга зүйн хөгжил болон цалин хөлс, урамшуулал, нийгмийн асуудлыг цогцоор нь шийдвэрлэж, энэ чиглэлд хөрөнгө оруулалтыг эрс нэмэгдүүлнэ	1	багш, удирдах ажилтан бэлтгэх, мэргэжил дээшлүүлэх тогтолцоог шинэчлэн сайжруулж, энэ чиглэлд мэргэжлийн төрийн бус байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлэх	Жилд мэргэшил дээшлүүлсэн багшийн эзлэх хувь	50%		БСШУЯ	
			2	багш, боловсролын байгууллагын удирдах ажилтны ур чадварыг хөгжүүлж, ажлын чанар, хөдөлмөрийн үр бүтээлийг үнэлэх шалгууруудыг зөв тогтоож, цалин хөлс нэмэгдүүлэх, урамшуулал олгох зэргээр нийгмийн хамгааллыг сайжруулах	Үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр (удирдлагаар мэргэшсэн ажилтны хувь)			БСШУЯ	
			3	дотооддоо мэргэжил дээшлүүлэх нийт зардлыг 2004 онтой харьцуулан 2007 оноос эхлэн ойролцоогоор 6 дахин нэмэгдүүлж, цаашид жил бүр 10 хувиас доошгүй өсгөх	Мэргэшил дээшлүүлэхэд зарцуулсан нийт зардлын хэмжээ (тэрбум төгрөг)	0,2	1,95	БСШУЯ	
11	1,4,4	Боловсролын тогтолцоог боловсронгуй болгох, чанарыг дээшлүүлэх замаар олон улсын жишигт ойртуулахад төрийн гүйцэтгэх үүргийг нэмэгдүүлнэ	1	төрийн болон төрийн бус өмчийн их, дээд сургуулийг хотхоноор зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт			БСШУЯ	
			2	сургалтын дэвшилтэт арга барил бүхий гадаадын хөрөнгө оруулалттай мэргэжлийн сургалтын төвүүдийг байгуулах, дунд сургууль төгсөгчдөд мэргэжлийн боловсрол эзэмшүүлэхийг бүх талаар дэмжих	Гадаадын хөрөнгө оруулалттай МСҮТ-ийн тоо Мэргэжлийн боловсрол, сургалтыг дэмжсэн гадаадын хөрөнгө оруулалтын хэмжээ (тэрбум төгрөг) ЕБС төгсөгчдөөс МСҮТ-д элсэгчдийн эзлэх хувь			БСШУЯ	
			3	олон улсын бакалавр /IV-ын диплом олгох сургуулийн тоог нэмэгдүүлэх, эдгээр сургуулийг төсөв, татварын бодлогоор дэмжих	Олон улсын хөтөлбөртэй ЕБС-ийн тоо			БСШУЯ	
12	1,4,5	Иргэд боловсролоо сайжруулж, ажил мэргэжлээрээ хөрвөн суралцаж байх бодит боломж олгосон боловсролын нээлттэй агуулга, уян хатан арга хэлбэрийг бий болгож хэрэгжүүлнэ	1	үндэсний тэргүүлэх мэргэжилтнийг төрийн бодлогоор дэмжих эрх зүйн орчинг бүрдүүлж, авъяас чадварыг хөхиүлэн дэмжих зорилтот хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлж, түүнд зориулсан хөрөнгийг нэмэгдүүлж, оновчтой санхүүжүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт			БСШУЯ	
			2	уул уурхай, биотехнологи, нанотехнологи, мэдээллийн технологийн чиглэлээр эхний ээлжинд 1000 залууг тусгай сонгон шалгаруулалтаар сонгож, зохих бэлтгэл хангасны үндсэн дээр энэ чиглэлээр хөгжлийн өндөр түвшинд хүрсэн орнуудад сургах сургалтын зардлыг төрөөс бүрэн санхүүжүүлэх	эдгээр чиглэлээр суралцуулсан хүний тоо энэ зориулалтаар зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ (тэрбум төгрөг)	1000		БСШУЯ	
			3	техникийн боловсрол, мэргэжлийн сургалт, дээд боловсролын чанар ба хамран сургалтын төлөвлөлт, зохицуулалтыг сайжруулах	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт (дээд боловсрол эзэмшигчдийн ажил эрхлэлтийн есөлт, сургуулиа төгсгөснөөс)			БСШУЯ	
			4	их сургуулийн бие даасан байдал, академик эрх чөлөөг баталгаажуулан, их сургуулийн шинжлэх ухааны чадавхийг дээшлүүлэхэд төрөөс тусгайлан дэмжлэг үзүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт			БСШУЯ	
13	1,4,6	Сургууль төвтэй менежментийг хөгжүүлж, сургалтын байгууллагын бүтэц, хэв шинж, байршлын зураглалыг шинэчлэн зохионо.	1	боловсролын салбарын захиргааны болон мэргэжлийн удирдлагыг боловсронгуй болгох	Үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр			БСШУЯ	
			2	хүүхдийн цэцэрлэг, бүх шатны сургуулийн бүтэц, хэв шинж, хэмжээ, байршлыг оновчтой болгосон цэцэрлэг, сургуулийн зураглалыг шинэчлэн боловсруулж, хэрэгжүүлэх.	Үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр			БСШУЯ	
1.5. Эрүүл мэндийн хөгжлийн бодлого									
		Сум, өрхийн эмнэлгийн анхан шатны тусламж хүргэх, шинжилгээ, оношлогоо, эмчилгээ, дархлаажуулалт хийх, шүдний өвчин эмчлэх, БЗДХ, ХДХВ/ДОХ, сүрьеэгээс сэргийлэх, эх, нялхсын эрүүл мэндийг хамгаалах чадамжийг цогц байдлаар хөгжүүлнэ		Эх, нялхсыг хамгаалах тогтолцоог боловсронгуй болгох	Нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн шаардлагатай тусламж үйлчилгээг хүн бүрт хүргэж, эхийн эндэгдлийг 1990 онтой харьцуулахад 2015 он гэхэд 4 дахин буурсан байна. /100,000 амьд төрөлт тутамд/.	50		ЭМЯ	ЭНЭШТ, аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар
			Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийг 1990 онтой харьцуулахад 2015 он гэхэд 4 дахин буурсан байна. /1000 амьд төрөлт тутамд/.		21		ЭМЯ	ЭНЭШТ, аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар	

14	1,5,1		1		Нялхсын эндэгдлийн түвшин /1000 амьд төрөлт тутамд/:	15		ЭМЯ	ЭНЭШТ, аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар
			2	Шүд эмчлэх, эрхтэн тогтолцооны өвчний оношлогоо, эмчилгээний арга, технологийг сумын түвшинд нэвтрүүлэх	Шүд цооролтын тархалтын хувь - 5-6 настай хүүхдийн дунд	75 хувь		ЭМЯ	Аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар
			3	БЗДХ, ХДХВ/ДОХ, сүрьеэтэй тэмцэх чадвартай болгох	2015 он гэхэд ХДХВ/ДОХ, сүрьеэ өвчний тархалтыг зогсоож, БЗДХ-ыг бууруулж эхэлсэн байна. - Жирэмсэн эмэгтэйчүүдийн дунд ХДХВ-ийн тархалт - 15-24 насны залуучуудын дундах ХДХВ-ийн халдварын тархалт - Сүрьеэ өвчний тархалт /100 000 хүн амд/ - Сүрьеэгийн өвчлөлийн түвшин /100 000 хүн амд/ - Сүрьеэгээс шалтгаалсан нас баралт	<0.1 <0.1 82.0 100.0 2.0		ЭМЯ	ХӨСҮТ аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар
			4	Малчдад нүүдлийн өрхийн эмнэлгээр үйлчлэх тогтолцоог бүрдүүлэх	Малчдад явуулын амбулаторийн тусламж, үйлчилгээг үзүүлэх заавар, журам батлагдаж, үйл ажиллагаа явагдаж эхэлсэн байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	Аймгийн Эрүүл мэндийн газар, нэгдсэн эмнэлэг, БОЭТ
			5	Газар нутгийн алслагдалтын болон цаг уурын онцгой нөхцлийн нэмэгдэл олгох арга хэмжээг хэрэгжүүлэх	Хууль, эрх зүйн орчин бүрдсэн байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	СЯ НХХЯ
15	1,5,2	Аймаг, дүүргийн болон улсын клиникийн нэгдсэн эмнэлэг, мэргэжлийн төвүүдийн үйл ажиллагааны чадамжийг хөгжүүлнэ.	1	Хорт хавдрыг эрт оношлох, эмчлэх боломжоор аймаг, дүүргийн эмнэлгийг хангах	Хорт хавдрын эрт илрүүлэлт: - I үе - II үе Хорт хавдар нь оношлогдсоноос хойш 5-аас дээш жил амьдарсан хүний эзлэх хувь: - умайн хүзүүний хорт хавдар - хөхний хорт хавдар	8.0 15.3 35.0 31.0		ЭМЯ	ХСҮТ, аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар
			2	Клиникийн тусгай эмнэлгүүд, мэргэжлийн төвүүдийн үйлчилгээг хөгжингүй орнуудын түвшинд хүргэх	Төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг, төвүүдийн оношлогоо, эмчилгээний чадавхийг сайжруулан бэхжүүлэх эрх зүйн орчин бүрдсэн байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	Төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг, төвүүд
			3	Дэлхийн тухайн цаг үеийн стандартад нийцүүлэн эрүүл мэндийн байгууллагын шатлал бүрийн үйлчилгээний арга технологи, холбогдох тоног төхөөрөмжийг байнга шинэчлэх, засвар үйлчилгээг хангах тогтолцоог бүрдүүлэх	Эмнэлгийн хэмжих хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн хэвийн ажиллагааг тасралтгүй хангахад чиглэсэн баталгаажуулалт, засвар үйлчилгээний зохион байгуулалтын арга хэмжээ авагдсан байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	Төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг, төвүүд
			4	Алсын зайны оношлогоо, эмчилгээний аргуудыг эмнэлэгт нэвтрүүлэх	Алсын зайн оношлогоо, эмчилгээний аргыг нэвтрүүлсэн эрүүл мэндийн байгууллагын тоо	20		ЭМЯ	ЗГХА-ЭМГ, төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг, төвүүд, аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар, нэгдсэн эмнэлэг, БОЭТ
			5	Өвчний түүхийг цахим картан тогтолцоонд оруулах	Өвчний цахим карт нэвтрүүлсэн эрүүл мэндийн байгууллагын тоо	8		ЭМЯ	ЗГХА-ЭМГ, төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг, төвүүд, Аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар, нэгдсэн эмнэлэг, БОЭТ

16	1,5,3	Эрүүл мэндийн байгууллагыг мэргэжлийн өндөр мэдлэг, үр чадвартай боловсон хүчнээр хангана.	1	Эрүүл мэндийн байгууллагыг үйлчлүүлэгчээ дээдэлсэн үйл ажиллагааны зарчимтай болгох	Эрүүл мэндийн байгууллага, эмч, мэргэжилтний ёс зүйн хэм хэмжээний зарчмыг мөрдлөг болгон ажилласан байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	ЗГХА-ЭМГ, төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг, төвүүд, Аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар, нэгдсэн эмнэлэг, БОЗТ
			2	Хүний нөөц, мэргэжлийн үр чадварын сургалтыг олон улсын жишигт хүргэх	Эрүүл мэндийн байгууллагын хүний нөөцийн хөгжлийн бодлогын баримт бичигтэй болсон байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	ЗГХА-ЭМГ, төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг, төвүүд
			3	Эмч, мэргэжилтнүүдийн цалин, шагнал, урамшуулал, нэмэгдлүүдийн боловсронгуй тогтолцоог хэрэгжүүлэх	Холбогдох хуулиудад нэмэлт, өөрчлөлт оруулж эрх зүйн орчин бүрдсэн байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	СЯ НХХЯ
17	1,5,4	Хүн амын өвчлөл, цаг бусын нас баралтыг бууруулж дундаж наслалтыг ахиулна. Эрүүл аж төрөх хэв маяг, эрүүл мэндээ хамгаалах зөв зан үйлийг төлөвшүүлнэ.	1	Хүн амд амьдралын зөв зохиистой хэвшил, бие бялдраа чийрэгжүүлэх орчин бүрдүүлэх	Зөв хооллох, дасгал хөдөлгөөнийг дэмжих бодлогын баримт бичигтэй болсон байна. Илүүдэл жинтэй ба таргалалттай хүн амын эзлэх хувь Хөдөлгөөний хомсдолтой хүн амын эзлэх хувь	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр 30.0 20.0	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	ЗГХА-ЭМГ, БТСГ, аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар
			2	Хүн амын дунд эрүүл аж төрөх, уур амьсгалын дарамт, удамшлын аливаа доголдоос эрүүл мэндээ хамгаалахад чиглэсэн сургалт, сурталчилгааг өргөжүүлэх	Эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх мэдээлэл, сургалт, сурталчилгааны бодлогын баримт бичигтэй болж, мөрдөж эхэлсэн байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	ЗГХА-ЭМГ, БТСГ, аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар
			3	Нөхөн сэргээх, асаргаа, сувилгааны төрлүүдийг хөгжүүлэх	Нөхөн сэргээх, асаргаа, сувилгааны бодлогын баримт бичигтэй болсон байна. Нөхөн сэргээх, асаргаа, сувилгааны чиглэлээр боловсруулсан оношлогоо, эмчилгээний удирдамжийн тоо	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	ЗГХА-ЭМГ, төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг, төвүүд, Аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар, нэгдсэн эмнэлэг, БОЗТ
			4	Уламжлалт анагаах ухааны шилдэг аргыг эрүүл мэндийн үйлчилгээнд нэвтрүүлэх	Уламжлалт анагаах ухааныг хөгжүүлэх бодлогын баримт бичигтэй болсон байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	Уламжлалт анагаах ухааны төв
			5	Эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, багаж, тоноглолын үйлдвэрлэлийн тэргүүлэгч технологийг хөгжүүлэх	Үйлдвэрлэлийн шинэ технологийг нэвтрүүлсэн эрүүл мэндийн байгууллагын тоо	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	Эрүүл мэндийн үйлдвэрлэл эрхэлдэг байгууллагууд
			6	Эрүүл мэндийн салбарт хувийн хэвшлийн үйл ажиллагааг өргөжүүлэх	Эрүүл мэндийн салбарт төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн бодлогын баримт бичигтэй болсон байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	Хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын нэгдсэн холбоо, хувийн хэвшлийн байгууллагууд
			7	Байгалийн гамшиг, нийтийг хамарсан өвчлөл, гэнэтийн аюул ослын асуудлыг шийдвэрлэх эрсдлийн менежментийн чадавхийг бэхжүүлэх	Байгалийн гамшиг, нийтийг хамарсан өвчлөл, гэнэтийн аюул ослын асуудлыг шийдвэрлэх эрсдлийн менежментийн чадавхийг бэхжүүлэх сургалтын тоо	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	ОБЕГ, ЗГХА-ЭМГ, аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар

			8	Олон нийтийн оролцоо, салбар дундын хамтын ажиллагааг сайжруулах замаар хувь хүн, хамт олон эрүүл мэндээ хамгаалах санал, санаачлагыг дэмжин өрнүүлэх	Эрүүл мэндээ хамгаалах, дэмжигч иргэн, хамт олон, олон нийт, байгууллагын оролцоо нэмэгдэж, орчин бүрдүүлсэн байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	Яам, агентлагууд
			9	Сум, дүүрэг, хот суурин газар болон гэр бүл, ажлын байранд эрүүл мэндийг дэмжих орчныг бүрдүүлэх	Сум, дүүрэг, хот суурин газар болон ажлын байранд эрүүл мэндийг дэмжих орчин бүрдүүлэх бодлогын баримт бичигтэй болсон байна. Эрүүл мэндийг дэмжигч - өрх - сургууль, цэцэрлэг - байгууллагын тоо	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	ЗГХА-ЭМГ, аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар, төрийн болон төрийн бус байгууллага
			10	Хүн амыг баталгаат ундны усаар хангах, эрүүл ахуйг сайжруулах, химийн болон бусад үйлдвэр, ахуйн хог хаягдлын менежментийг сайжруулах бодлогын баримт бичигтэй болж мөрддөг болсон байна. Гэдэсний халдварт өвчин /10 000 хүн амд/ - Балнад - Сальмонеллез - Цусан суулга - Гипатит А Амьсгалын дээд замын үрэвсэлт өвчин /10 000 хүн амд/ - Цочмог төвөнхөс, мөгөөрсөн хоолойтос - Гуурсан хоолойн багтраа	Хүн амыг баталгаат ундны усаар хангах, эрүүл ахуйг сайжруулах, химийн болон бусад үйлдвэр, ахуйн хог хаягдлын менежментийг сайжруулах бодлогын баримт бичигтэй болж мөрддөг болсон байна. Гэдэсний халдварт өвчин /10 000 хүн амд/ - Балнад - Сальмонеллез - Цусан суулга - Гипатит А Амьсгалын дээд замын үрэвсэлт өвчин /10 000 хүн амд/ - Цочмог төвөнхөс, мөгөөрсөн хоолойтос - Гуурсан хоолойн багтраа	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр 0,0 0,5 7,3 21 33,25% 15%	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	БОАЖЯ ЗГХА-ЭМГ, аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар, төрийн болон төрийн бус байгууллага
18	1,5,5	Эрүүл мэндийн салбарт удирдлага, санхүүжилтийн нэгдмэл тогтолцоог бүрдүүлнэ.	1	Эрүүл мэндийн хувийн даатгалын тогтоолцоог нэвтрүүлэх	Эрүүл мэндийн хувийн даатгалын тогтолцоог нэвтрүүлэх нөхцөл байдлын судалгаа хийгдсэн байна. Эрүүл мэндийн даатгалын тогтоолцоог нэвтрүүлэх эрх зүйн орчин бүрдсэн байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	СЯ НХХЯ
			2	Хүн амын эрүүл мэндийн хэрэгцээнд нийцүүлэн тусламж, үйлчилгээний нөөцийг шатлал бүрээр зохистой хуваарилан анхан шатны тусламж, үйлчилгээний санхүүжилтийг тогтвортой нэмэгдүүлэх	Нэг иргэнд ногдох санхүүжилтийн хэмжээ нэмэгдсэн байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	СЯ
			3	Тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгч эрүүл мэндийн байгууллага болон санхүүжүүлэгч байгууллага хоорондын эрх, үүргийг тусгаарлаж, чанартай тусламж, үйлчилгээг гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгэлээр санхүүжүүлдэг удирдлага санхүүжилтийн нэгдмэл тогтолцоог бүрдүүлэх	Чанартай тусламж үйлчилгээг гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгэлээр санхүүжүүлдэг удирдлага санхүүжилтийн нэгдмэл тогтолцоотой болсон байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	СЯ Эрүүл мэндийн байгууллагууд
			4	Салбарын хөгжлийн урт хугацааны стратеги, бодлогын дагуу олон улсын хамтрагч талуудын санхүүгийн болон техникийн туслалцааг үр ашигтай зарцуулахад чиглэсэн хамтын хариуцлага бүхий зохицуулалтын механизмыг бүрдүүлэх	"Салбарын хэмжээний хандлага" арга барилыг нэвтрүүлсэн байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	СЯ
19	1,5,6	Хүн амыг аюулгүй, чанарын баталгаатай эм, эмнэлгийн хэрэгслээр ханган эрүүл мэндийн шаардлагатай, зохистой технологийг нэвтрүүлж, салбарын дэд бүтцийг сайжруулна.	1	Хүн амыг зайлшгүй шаардлагатай эм, эмнэлгийн хэрэгслээр жигд, хүртээмжтэй, тасралтгүй хангах	Хүн амыг зайлшгүй шаардлагатай эм, эмнэлгийн хэрэгслээр жигд, хүртээмжтэй, тасралтгүй хангах байдлаар хангаж байна. Амин чухал эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хангамжийн хувь ☐	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	ЗГХА-ЭМГ, төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг, төвүүд, Аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар, нэгдсэн эмнэлэг, БОЭТ
			2	Эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, эмнэлгийн тоног төхөөрөмж, биологийн идэвхт бодисын чанарын баталгаа, аюулгүй байдлыг хангах тогтолцоо бий болгох	Эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, эмнэлгийн тоног төхөөрөмж, биологийн идэвхт бодисын чанарын баталгаа, аюулгүй байдлыг хангахаар гарсан шийдвэрийн тоо	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	ЗГХА-ЭМГ, НЭМХ, МХЕГ
			3	Хүн ам, эрүүл мэндийн байгууллагад эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх	Эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх бодлогын баримт бичгийн тоо Эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлж буй нэг өвчтөнд хэрэглэсэн эмийн нэр төрөл	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжил-тийн үр дүнгээр	ЭМЯ	ЗГХА-ЭМГ, төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг, төвүүд, Аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар, нэгдсэн эмнэлэг, БОЭТ

				Эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, багаж тоноглолын үйлдвэрлэлийн тэргүүлэгч технологи хөгжүүлэх	Үйлдвэрлэлийн тэргүүлэгч технологийг хөгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлсэн шийдвэрийн тоо Үйлдвэрлэлийн шинэ технологийг нэвтрүүлсэн эрүүл мэндийн байгууллагын тоо	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	Эрүүл мэндийн хувийн хэвшлийн байгууллагууд
4				Эмнэлэг, лабораторийн тоног төхөөрөмжийн байнгын нийлүүлэлт, засвар үйлчилгээг хангах тогтолцоо бий болгож, оношлогооны чадавхийг сайжруулах.	Эмнэлгийн хэмжих хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн хэвийн ажиллагааг тасралтгүй хангахад чиглэсэн баталгаажуулалт, засвар үйлчилгээний зохион байгуулалтын арга хэмжээ авагдсан байна. Лабораторийн чанарын хяналтын тогтолцоо нэвтэрсэн байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	ЭМЯ	ЗГХА-ЭМГ, төрөлжсөн мэргэжлийн эмнэлэг, төвүүд, Аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар, нэгдсэн эмнэлэг, БОЭТ

1.6. Соёл, урлагийн хөгжлийн бодлого

20	1,6,1	Үндэсний соёлыг эрчимтэй хөгжүүлэх эдийн засаг, зохион байгуулалтын тааламжтай орчинг бүрдүүлнэ	1	соёлын удирдлага, зохион байгуулалт, санхүүжилт зах зээлийн эдийн засгийн горимд шилжих үйл явцыг түргэтгэж, салбарын бүх шатанд мэргэжлийн ба удирдлагын үр чадварыг дээшлүүлэх	соёл, урлагийн санхүүжилтэд улсын төсвийн бус эх үүсвэр (хувь)	32%	50%	БСШУЯ	
					нийт ажилтанд мэргэжилтэй ажилтны эзлэх хувь	65%	89%		
					жилд мэргэшил дээшлүүлсэн ажилтны хувь	25%	50%		
			2	үндэсний болон олон улсын хэмжээнд томоохон ач холбогдолтой бүтээл, туурвил, арга хэмжээг хөгжлийн сангуудаас тодорхой хувиар санхүүжүүлэх эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгож хэрэгжүүлэх.	Хөгжлийн сангуудаас соёл урлагийн бүтээлд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ (тэрбум төгрөгөөр)	5	8	БСШУЯ	
21	1,6,2	Хүн амд соёл, урлагийн үйлчилгээг хүртээмжтэй, чанартай хургаж, иргэдийн оюуны хэрэгцээг хангах талаар дорвитой ахиц гаргана	1	Монгол Улсын үндэстэн, ястан, үндэсний цөөнхийн болон хүн ам зүйн янз бүрийн давхрагуудын оюуны хэрэгцээг үе шаттай судлан тодорхойлж, тэдгээрт тохирсон соёл, урлагийн үйлчилгээний төрөл үр ашигтай арга хэлбэрийг сонгож хэрэглэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр			БСШУЯ	
			2	үндэсний монгол бичгээ өвлүүлэн хөгжүүлэх орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх	Үндэсний монгол бичигтний тооны өсөлт (мянган хүн)	380	483	БСШУЯ	
			3	монголчуудын уламжлалт соёлын биет болон биет бус өвийг хадгалах, хамгаалах, сэргээх, үндэсний хийгээд дэлхий дахины танин мэдэхүй, боловсролын нийтлэг хүртээл болон дэлгэрүүлэн хөгжүүлэх үйл ажиллагааг төрийн бодлогоор дэмжих	Зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ (тэрбум төгрөг) Улсын нэгдсэн бүртгэлд авсан түүх соёлын хөдлөх, үл хөдлөх дурсгалын тоо Биет бус соёлын өвийг өвлөн тээгчийн тоо	14 15433 200	16 41200 380	БСШУЯ	
			4	үндэсний уламжлалт болон сонгодог урлаг, хүүхдэд зориулсан урлагийн төрлийг төрөөс дэмжих үндэсний хөтөлбөр, төсөл боловсруулж хэрэгжүүлэх;	Төрөөс зарцуулсан санхүүгийн дэмжлэг (тэрбум төгрөг)	1,7	10,0	БСШУЯ	
			5	соёл, урлагийн байгууллагуудын материаллаг бааз, барилга байгууламжийн зориулалт, эрүүл ахуй, гоо зүй, техникийн болон үйлчилгээний чанарт тавигдах орчин үеийн хэрэгцээ шаардлагыг тусгасан стандартыг боловсруулж мөрдөх	Шаардлага хангасан орчин бүхий соёл урлагийн байгууллагын хувь	62,5%	95,1%	БСШУЯ	

1.7. Шинжлэх ухаан, технологийн хөгжлийн бодлого

22	1,7,1	Зах зээлийн эрэлт хэрэгцээ шаардлагыг хангахуйц судалгаа, боловсруулалтын өрсөлдөх чадвартай хэвшлүүдийг бий болгож хөгжүүлнэ	1	"Залуу судлаачдыг дэмжих" зорилготой хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлж, шинжлэх ухаан, технологийн салбарын хүний нөөцийн болон санхүүжилтийн бодлого боловсруулж, хэрэгжилтэд шинэчлэл хийх	Нэг судлаачид ногдох судалгаа боловсруулалтын зардал (сая төгрөг) нийт судлаачдад залуу судлаачдын эзлэх хувь	41,5 30,8%	132,8 35%	БСШУЯ	
			2	шинжлэх ухаан, технологийн салбарт бүтцийн өөрчлөлт хийж, боловсронгуй болгох	Үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр			БСШУЯ	
			3	үндэсний судалгааны 5-аас доошгүй төвийг шинээр байгуулах	Шинээр байгуулсан төвийн тоо	2	5	БСШУЯ	
			4	шинжлэх ухаан, технологийн салбарын удирдлага, үйл ажиллагааны санхүүжилтийн механизмыг боловсронгуй болгож, судалгаа, боловсруулалтын ажилд зарцуулах зардлын дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх хувийг тасралтгүй нэмэгдүүлэх	ДНБ-д судалгаа боловсруулалтын зардлын эзлэх хувь	1,5	2,3	БСШУЯ	
				Монгол Улсын шинжлэх ухаан, технологийн тэргүүлэх чиглэл, цөм технологийг тодорхойлон хэрэгжүүлж, судалгаа, боловсруулалтын ажлын сонголтыг сайжруулан үр өгөөжийг	Судалгаа боловсруулалтын зардалд шинжлэх ухаан, технологийн тэргүүлэх чиглэл, цөм технологийн судалгааны зардлын эзлэх хувь	60%	80%	БСШУЯ	

			5	дээшлүүлэх.	судалгааны үр дүнгийн эдийн засгийн өгөөж (жилд, сая төгрөг)				
23	1,7,2	Үндэсний инновац, бүтээмжийн үр ашигтай тогтолцоог бүрдүүлж, эдийн засаг, нийгмийн шинэчлэлд түүний оруулах хувь нэмрийг дээшлүүлнэ	1	Монгол Улсын үйлдвэрлэл, технологийн хөгжлийн чиг хандлагыг урьдчилан тодорхойлоход урт, дунд хугацааны таамаглал боловсруулан ашиглах тогтолцоог бүрдүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт				БСШУЯ
			2	шинжлэх ухаан, технологи, инновацийн хөтөлбөр, төсөл захиалах, хэрэгжүүлэхэд хувийн хэвшлийн оролцоог эрс нэмэгдүүлэх	Хэрэглэгчийн захиалгатай, санхүүжилтийн оролцоотой судалгааны төслийн тоо Судалгаа боловсруулалтын санхүүжилтэд хувийн хэвшлийн санхүүжүүлсэн хувь	39,6%	60%		БСШУЯ
			3	үндэсний инновацийн тогтолцооны эрх зүй, зохион байгуулалтын үндсийг бүрдүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт				БСШУЯ
			4	үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, технологийн дэд бүтцийн инновацийн элементүүдийг бүрдүүлэн хөгжүүлэх	Технологийн дэд бүтцийн хөгжилд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ (тэрбум төгрөг) үйлдвэрлэлийн технологи болгосон үр дүнгийн хувь				БСШУЯ
			5	инновацийн үр ашигтай үйл ажиллагааг санхүү, эдийн засгийн аргаар дэмжих бодлого хэрэгжүүлэх	Инновацийн төслийн санхүүжилтийн хэмжээ				БСШУЯ
			6	шинжлэх ухаан, технологи, үйлдвэрлэлийн бүхий л хүрээнд инновацийн соёлыг нэвтрүүлэх, төлөвшүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт				БСШУЯ
			7	үндэсний хэмжээний томоохон инновацийн төслийг Монгол Улсыг хөгжүүлэх сан, Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих сан, Шинжлэх ухаан, технологийн сангийн хамтарсан санхүүжилтээр бүрэн мөчлөгөөр нь тасралтгүй хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг төлөвшүүлэх	Эдгээр сангаас үндэсний хэмжээний инновацийн төсөлд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ (тэрбум төгрөг)				БСШУЯ
24	1,7,3	Судалгаа, боловсруулалтын ажлын үр дүнг хамгаалах, ашиглах эрх зүйн орчин, тогтолцоог боловсронгуй болгоно	1	улсын төсвийн хөрөнгөөр гүйцэтгэсэн эрдэм шинжилгээ, боловсруулалтын ажлаар бий болсон оюуны өмчийн эрхийг хамгаалах, ашиглах эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгох	Оюуны өмчийн эрхийн хамгаалалт хийгдсэн судалгаа боловсруулалтын үр дүнгийн тоо (10,000 хүнд ногдох)				БСШУЯ
			2	төсвийн санхүүжилтээр гүйцэтгэсэн эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлын үр дүнгийн мэдээллийг дэмжих сан бүрдүүлж, тэдгээрийг эдийн засгийн эргэлтэнд оруулах, ашиглах үйл ажиллагааг дэмжин урамшуулах	Мэдээллийн санд бүртгэсэн судалгаа боловсруулалтын ажлын үр дүнгийн тоо Патент авсан нийт бүтээлээс лицензийн гэрээгээр ашиглагдаж байгаа патентын эзлэх хувь				БСШУЯ
			3	суурь судалгааны шилдэг бүтээлүүдийг нийтийн хүртээл болгоход төрөөс дэмжлэг үзүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт				БСШУЯ
25	1,7,4	Шинжлэх ухаан, технологийн гадаад хамтын ажиллагааны үр ашгийг дээшлүүлнэ	1	гадаад орнууд болон бүс нутгийн шинжлэх ухаан, технологийн хамтын ажиллагаанд оролцох тэргүүлэх чиглэлүүдийг тогтоож хэрэгжүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт				БСШУЯ
			2	эрдэм шинжилгээний байгууллагын лаборатори, туршилт, сорилтын баазыг бэхжүүлэх, шинжлэх ухаан, технологийн тэргүүлэх чиглэлээр өндөр мэргэшсэн судлаач бэлтгэхэд гадаадын тусламж, дэмжлэгийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээг өргөтгөх	ШУТ-ийн хөрөнгө оруулалтад зориулсан гадаад эх үүсвэрийн хэмжээ Гадаад эх үүсвэрээс дэмжлэгтэй солилцооны хөтөлбөрт хамрагдсан судлаачдын тоо				БСШУЯ
			3	гадаадын хөрөнгө оруулалт хийх, хамтарсан үйлдвэр байгуулах, тусгай зөвшөөрөл, ноу-хау, тоног төхөөрөмж худалдан авах хэлбэрээр өндөр болон тэргүүний технологийг нутагшуулах, нэвтрүүлэхэд төрөөс дэмжлэг үзүүлэх	Үйл ажиллагааны хэрэгжилт				БСШУЯ
1.8. Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн бодлого									
26	1,8,1	Гэр бүл, нийгэм, хамт олонд тулгуурласан халамжийн тогтолцоог төлөвшүүлж, халамжийн үйлчилгээг олон улсын жишигт хүргэж хөгжүүлнэ	1	нийгмийн халамжийн дэмжлэг туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай өрх, иргэдийн хэрэгцээ, сонголтод түшиглэсэн халамжийн олон талт үйлчилгээг бий болгож, үйлчилгээг хувийн хэвшил, иргэний нийгмийн байгууллагуудын оролцоотойгоор хүргэх тогтолцоог бүрдүүлэх	Нийгмийн халамжийн тогтолцооны шинэчлэл хийгдсэн, цаашид боловсронгуй болсон байна. Нийгмийн халамж хүртэгсэдийн мэдээллийн санг бүрдүүлсэн байх	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	НХХЯ	
			2	хөдөөгийн хүн амд зориулсан нийгмийн явуулын үйлчилгээг хөгжүүлэх					НХХЯ
27	1,8,2	Иргэний хөдөлмөрлөх эрхийг хамгаалах, бүтээмж, үр чадварыг хөгжүүлэх үндсэн дээр цалин хөлсийг нэмэгдүүлэх, бизнесийн орчин, ажлын байрны тогтвортой байдлыг дэмжих, нийгмийн түншлэлийг төлөвшүүлэхэд чиглэсэн хөдөлмөр	1	Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийн судалгааг өргөжүүлж, ажил олгогч, ажил хайгчид, мэргэжлийн сургалтын байгууллагуудын уялдаа холбоог сайжруулах	Чадамжид суурилсан үр чадварыг хөгжүүлэх сургалтын тогтолцоог нэвтрүүлсэн байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	НХХЯ	
			2	Хөдөлмөрийн гадаад болон дотоод зах зээлийн эрэлт хэрэгцээнд нийцүүлэх замаар гадаадад ажиллах хүч гаргах бодлогыг тодорхойлж хэрэгжүүлэх;	Гадаадад ажиллах хүч гаргах бодлого, эрх зүйн орчинг шинэчилсэн байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	НХХЯ	
			3	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн орчинг сайжруулах, олон улсын хэм хэмжээнд нийцүүлэх замаар эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох;	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн орчны талаарх ОУХБ-ын конвенциудэд нэгдэн орж, үндэсний хууль тогтоомжоо тэдгээрт нийцүүлсэн байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	НХХЯ	МҮЭХ, МАОЭХ

	1,8,4	эрхлэлтийн бодлогоор дамжуулан хөдөлмөрийн зах зээлийн зохицуулалтыг оновчтой, үр ашигтай болгож, иргэдийн амьдралын түвшинг дээшлүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ	4	Жижиг, дунд үйлдвэрийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх бодлого, арга хэмжээний хүрээнд төрөлжсөн бизнес инкубаторыг байгуулан ажиллуулж жижиг зээл, ажлын байран дахь болон шавь сургалтыг өргөтгөх замаар хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх;	Ажиллах хүчний оролцооны түвшин	68,0 хувь	70,0 хувь	НХХЯ	
			5	мэргэжлийн боловсрол, сургалтын талаар төрөөс баримтлах бодлогыг тодорхойлж, хувийн хэвшлийн оролцоог дэмжих замаар бэлтгэгдэж байгаа боловсон хүчний чадавхийг хөдөлмөрийн зах зээлийн хэрэгцээ, шаардлагад нийцүүлэх.	Мэргэжлийн боловсрол эзэмшигчдийн ажил эрхлэлтийн хувь			БСШУЯ НХХЯ	
28	1,8,3	Хүн амын бүлгүүдийн зохистой хөдөлмөр эрхлэлт, түүний дотор нийгмийн эмзэг бүлгийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих бодлого, хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.	1	Эмэгтэйчүүд, ахмад настан, малчид, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд зэрэг хүн амын болон нийгмийн бүлгүүдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн хэрэгцээг тодорхойлж, дэмжлэг үзүүлэхэд чиглэсэн хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх;	Эмэгтэйчүүд, ахмад настан, малчид, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд зэрэг хүн амын болон нийгмийн бүлгийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөрүүд батлагдаж хэрэгжсэн байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	НХХЯ	
			2	Гадаадад ажиллаж, амьдарч байгаа, өндөр боловсрол, мэргэжил эзэмшсэн монгол иргэдийг эх орондоо буцаж ирж ажиллах сонирхлыг төрүүлэхийг эрх зүй, эдийн засгийн таатай орчныг бүрдүүлж, өөрийн мэргэжлээ чиглэлээрээ ажлын байр бий болгох санал санаачилгыг хөгжүүлэн дэмжих;	Гадаадад ажиллаж амьдарч байгаад ирсэн монгол иргэдийн хөдөлмөр болон бизнес эрхлэлтийг дэмжих эрх зүйн зохицуулалт бий болсон, хөтөлбөр хэрэгжсэн байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	НХХЯ	Холбогдох яамд
			3	Албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийн бүртгэл, мэдээлэл, зохион байгуулалтыг сайжруулж, төр, иргэний нийгмийн байгууллага, мэргэжлийн холбоодын оролцоотойгоор нийгмийн үйлчилгээнд хамрагдах боломжийг нэмэгдүүлэх;	Албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийн бүртгэлийн тогтолцоо бүрдсэн байна Албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдэд зориулсан нийгмийн даатгалын тогтолцоо бүрдүүлсэн хууль батлагдан гарсан байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	НХХЯ	
			4	Албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийн зах зээлд өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэхэд чиглэсэн эдийн засаг, бизнесийн дэмжлэгийг өргөжүүлэх;	Албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийн тоо буурсан байна. /Албан салбарт шилжсэн байна/	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	НХХЯ	
			5	Хөдөлмөр эрхэлж буй хүүхдүүдийг боловсрол, мэргэжлийн сургалт, эрүүл мэндийн үйлчилгээнд хамруулах, эцэг, эх, гэр бүлийн гишүүдийг нь ажлын байраар хангах зэргээр залуучуудын ажил эрхлэлттэй уялдуулан цогц байдлаар хэрэгжүүлэх.	Хөдөлмөр эрхэлж буй хүүхдүүдийн эцэг, эх, гэр бүлийн гишүүдийг орлоготой болгох, залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлсэн байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	НХХЯ	
29	1,8,4	Нийгмийн даатгалын тогтолцоог боловсронгуй болгоно.	1	Олон давхаргат болон сонголтот тэтгэврийн тогтолцоо бүрдүүлэх	Өнөөгийн тэтгэврийн даатгалын тогтолцоог олон давхаргат тэтгэврийн тогтолцооны бүрэлдэхүүн хэсэг болгон шинэчилж сайжруулна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	НХХЯ	
			2	Хуулийн этгээдэд ажиллаж байгаа хүн бүр нийгмийн даатгалд заавал хамрагдах зарчимд шилжих	Нийгмийн даатгалын шинэчлэлийн хүрээнд заавал даатгалын хамрах хүрээг өргөтгөх чиглэлээр холбогдох хууль тогтоомжид нэмэлт, өөрчлөлт орсон байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	НХХЯ	
			3	Цэргийн албан хаагчдын болон бүх нийтийн тэтгэврийн даатгалын оновчтой бодлогыг хэрэгжүүлж, даатгалын сангийн бүрэн хуримтлалын тогтолцоог бий болгох утвар нөхцөлийг бүрдүүлэх	Олон давхаргат тэтгэврийн тогтолцооны нэг бүрэлдэхүүн хэсэг болох универсаль тэтгэврийн тогтолцооны эрх зүйн үндэс бүрдсэн байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	НХХЯ	
			4	Нийгмийн даатгалын системийг зах зээлийн харилцааны зарчимд нийцүүлэн хөгжүүлж, нийгмийн даатгалын сангуудад хөрөнгө бүрдүүлэх механизмыг боловсронгуй болгож, бүрдсэн хөрөнгийг эдийн засгийн эргэлтэнд оруулах эрх зүйн орчинг бүрдүүлнэ.	Нийгмийн даатгалын сангуудын хуримтлагдсан үлдэгдлээс олох өгөөжийг нэмэгдүүлэх, эрсдэлийг бууруулах зорилгоор менежмент хийх эрх зүйн орчин бүрдсэн байна.	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	Хэрэгжилтийн үр дүнгээр	НХХЯ	

Хөгжлийн 2 дугаар тэргүүлэх чиглэл: Эдийн засгийн өсөлт, хөгжлийн бодлогын хүрээнд:

Монгол Улс экспортын чиглэлтэй үйлдвэрлэл, үйлчилгээ давамгайлсан, хувийн хэвшил тэргүүлсэн эдийн засгийн өсөлт, хөгжлийн стратегийг сонгож байна. Эдийн засгийн бодлогын гол зорилт нь 2007-2015 онд "Мянганы хөгжлийн зорилтууд"-ыг хэрэгжүүлж, эдийн засгийн өсөлтийг жилд дунджаар 14 хувьд, нэг хүнд ногдох дотоодын нийт бүтээгдэхүүнийг 5 мянгаас доошгүй ам. долларт хүргэж, эдийн засгийн эрчимтэй хөгжлийн үндэс суурийг тавих, 2016-2021 онд эдийн засгийн өсөлтийг жилд дунджаар 12-оос доошгүй хувь байлгаж, мэдлэгт суурилсан эдийн засгийг төлөвшүүлэн хөгжүүлж, нэг хүнд ногдох дотоодын нийт бүтээгдэхүүнийг 12 мянгаас доошгүй ам. доллар болгож, дэлхийн дундаж орлоготой орнуудын эгнээнд орох эдийн засгийн чадамж, нөөц боломжийг бүрдүүлэхэд оршино. Хөдөлмөрийн бүтээмж, хөрөнгө оруулалтын үр ашгийг тасралтгүй дээшлүүлж, эдийн засгийн эрчимтэй өсөлтийг бий болгоно. Эхний үе шатанд уул уурхайн олборлох үйлдвэрлэлийг түлхүү хөгжүүлж, цаашид бүтээгдэхүүнээ гүн боловсруулдаг болно. Улмаар хувийн хэвшилд түшиглэсэн, өндөр технологт суурилсан, экспортын баримжаатай, боловсруулах салбарын үйлдвэрлэлийг эрчимтэй хөгжүүлж, эдийн засгийг олон талтай болгож, ашигт малтмалаас харьцангуй бага шалтгаалдаг орон болно. Бус нутаг, дэд бүтцийг эрчимтэй хөгжүүлж, хот, хөдөөгийн хөгжлийн түвшний ялгааг багасган бизнес эрхлэх таатай орчин бүрдүүлж, эдийн засгаа тэнцвэртэй хөгжүүлнэ.

2.1. Макро эдийн засгийн бодлого

2.1.1. Улсын төсвийн бодлого

		Төсвийн төлөвлөлтийг Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлогыг хэрэгжүүлэхэд шийжүүлэх	1	төсвийг Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлоготой уялдуулан боловсруулж, хэрэгжүүлж байх эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгох	Дунд, урт хугацааны төсвийн тогтвортой байдлыг хангагдана	Төсөв боловсруулах, гүйцэтгэх, хяналт тавих үе шатанд холбогдох этгээдийн үүрэг хариуцлага сайжирч төсвийн сахилга бат дээшилнэ.	Дунд хугацааны хөтөлбөрийн төлөвлөлтийг хэрэгжүүлснээр засгийн газрын бодлого үйл ажиллагааг үр дүнтэй санхүүжүүлэх боломж бүрдэнэ.	СЯ	
--	--	---	---	---	---	--	---	----	--

30	2,1,1,1	нийцүүлэн боловсронгуй болгоно.	2	орон нутгийн төсвийн удирдлага, санхүүжилтийн эрх хэмжээг нэмэгдүүлж, хариуцлагын тогтолцоог боловсронгуй болгон улсын болон орон нутгийн төсвийн төлөвлөлтийн уялдаа холбоог сайжруулах	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын байгууллагын мэдлийн төсвийн өсөлт	Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын байгууллагын бие даасан байдал болон хариуцлага, хяналтын тогтолцоог сайжруулах	Төсвийн зарцуулалтын үр өгөөж нэмэгдэнэ.	СЯ	
			3	төсвийг төсвийн байгууллагуудын бодит хэрэгцээнд нь нийцүүлэн төлөвлөж, санхүүжүүлэх	Төсөвт байгууллагын хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, нийлүүлэх бүтээгдэхүүний тоо хэмжээ	Төсвийг үр дүн зорилгод нийцүүлдэг болно.	Зардал-Үр ашгийг тооцдог болох.	СЯ	
			4	төсвийн ил тод байдлыг хангах	Төсөв хянах онлайн систем нэвтрэгдэнэ	Төсвийн ил тод байдал хангагдана.	Төсөв болон тайлагнал ил тод болно.	СЯ	
			1	төсвийн хөрөнгө оруулалтыг зорилтот хөтөлбөрүүд, эдийн засаг, нийгмийн салбарын хөгжлийн мастер төлөвлөгөө, төслүүдэд тулгуурлан хуваарилах	Төсвийн хөрөнгө оруулалтын нийт дүнд хөтөлбөр, магистер төлөвлөгөө, төслүүдэд тулгуурласан төслийн эзлэх хувь, хэмжээ өсөлт	-	-	СЯ	
31	2,1,1,2	Төсвийн хөрөнгө оруулалтыг Мянганы хөгжлийн зорилтуудтай оновчтой уялдуулан нэмэгдүүлж, урт, дунд хугацааны хөгжлийн хөтөлбөр, төслүүдэд суурилан хэрэгжүүлнэ	2	дэд бүтцийн хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх	Улсын төсвийн хөрөнгөөр дэд бүтцийн салбарт оруулсан хөрөнгө оруулалтын жил жилийн тоо хэмжээ	-	-	СЯ	
			3	боловсрол, эрүүл мэндийн салбарт, ялангуяа бус нутаг, хөдөөд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтыг Мянганы хөгжлийн зорилтуудтай уялдуулан тогтмол нэмэгдүүлэх	Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар боловсрол эрүүл мэнд, бус нутаг, хөдөөд оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээний өсөлт	-	-	СЯ	
			4	мэдээлэл, холбооны орчин үеийн техник, технологи нэвтрүүлэх, мэргэжлийн боловсрол олгох тогтолцоог сайжруулахын тулд төсвийн хөрөнгө оруулалтаар дэмжлэг үзүүлэх	Мэдээлэл, холбоо, мэргэжлийн боловсрол олгох арга хэмжээнд зарцуулсан төсвийн хөрөнгө оруулалтын жил жилийн тоо хэмжээ, өсөлт	-	-	СЯ	
			1	ажлын байр шинээр бий болгох, бүх нийтийн боловсролын түвшинг дээшлүүлэх, эх, хүүхдийн эндэгдэл, халдварт өвчний тархалтыг бууруулахад зориулах төсвийн санхүүжилтийг нэмэгдүүлэх	Эх, хүүхдийн эндэгдэл буурсан тоо, халдварт өвчин тархалт буурсан тоо	Төрөх эмнэлгийн тоо нэмэгдсэн байна. Бүх нийтийн боловсролын түвшин	Иргэдийн амьдрал сайжирсан байна.	СЯ	
32	2,1,1,3	Хүн амын орлого багатай ядуу болон дундаж орлоготой хэсэгт түлхүү хандсан төсвийн зарлагын бодлого хэрэгжүүлнэ	2	нийгмийн хамгааллын санхүүжилт, тэтгэвэр, тэтгэмжийг дотоодын нийт бүтээгдэхүүний өсөлттэй оновчтой уялдуулан нэмэгдүүлэх	Тэтгэвэрийн доод болон дундаж үзүүлэлт	Ядуу болон дундаж орлоготой иргэдийн түвшин ахисан байна.	Харилцан хамаарал бүхий дэмжлэгүүд үүснэ.	СЯ	
			3	нийгмийн эмзэг бүлэгт зориулсан халамж, үйлчилгээний санхүүжилт болон ахмад настанд олгох санхүүгийн тусламжийг нэмэгдүүлэх	Нийгмээс халамж хүртэгсэд болон ахмадуудад олгодог санхүүгийн дэмжлэг нэмэгдсэн үзүүлэлт	Үнийн өсөлтийг даахуйц амьдралын хэвшил тогтоно	Харилцан хамаарал бүхий дэмжлэгүүд үүснэ	СЯ	
			4	гадаадад өндөр мэргэшсэн мэргэжилтнүүдийг бэлтгэхэд төсвөөс дэмжлэг үзүүлэх	Төсвөөс зарцуулсан хөрөнгийн тоо, бэлтгэгдсэн мэргэжилтний тоо	Өөрийн оронд тохирох ШБОС-г нэвтрүүлж, хэрэгжүүлэх	Монгол Улсын хөгжил дээшлэнэ	СЯ	
			1	Төрөөс стратегийн ач холбогдолтой ашигт малтмалын орд газруудыг ашиглан олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн санхүүгийн механизмуудыг хэрэглэн хуримтлал бий болгож, "Монгол Улсыг хөгжүүлэх сан"-д төвлөрүүлж, эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийг хурдасгахад зохистой ашиглана. "Ашигт малтмал" үндэсний хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ	хөгжлийн гарааны ижил нөхцөл бүрдүүлэх зорилгоор "Монгол Улсыг хөгжүүлэх сан"-д орох орлогын зарим хэсгийг "Эх орны хишиг" хэлбэрээр иргэдэд олгодог журам бий болгож хэрэгжүүлэх	Иргэн бүрийн хүртсэн хишгийн үнийн дүнгийн үзүүлэлт	Өөрсдийн нөхцөл бололцоонд тулгуурласан иргэдийн идэвхи дээшлэнэ	Ажлын байрууд бий болно	СЯ
2.1.2. Татварын бодлого									
34	2,1,2,1	Экспортын баримжаатай үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, импортыг орлох зарим үйлдвэрлэлийг татварын оновчтой бодлогоор дэмжинэ	1	эрдэс түүхий эд, ноос, ноолуур, мах, сүү, арьс шир боловсруулах салбарын үйлдвэрлэлд өндөр технологи нэвтрүүлэхийг болон импортыг орлох зарим төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг	Энэ салбарт оруулсан хөрөнгө оруулалтын дүн, үйлдвэрлэлийн хэмжээ, хуулийн дагуу хөнгөлсөн буюу чөлөөлсөн татварын дүн	Татварын хөнгөлөлтийг тус бүрд нь 10 хувиар нэмж хөнгөлөх.	Татварын хөнгөлөлтийг тус бүрд нь 20 хувиар нэмж хөнгөлөх.	СЯ	
			2	цахимзүйн болон оюуны шингэц бүхий бага оврын бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг	Энэ салбарт оруулсан хөрөнгө оруулалтын дүн, үйлдвэрлэлийн хэмжээ, хуулийн дагуу хөнгөлсөн буюу чөлөөлсөн татварын дүн	Татварын багц хуулинд холбогдох заалт оруулан батлуулах.	Татварын багц хуулинд тусгагдсаны дагуу хэрэгжүүлэн үр дүнд хүрсэн байна.	СЯ	
			3	дотоодын болон олон улсад нэр хүнд бүхий гадаадын хөрөнгө оруулагчдыг	Хөрөнгө оруулалтын өсөлт, гадаадын хөрөнгө оруулагчдын тооны өсөлт	Татварын хууль болон холбогдох бусад хуулиудад зүйл заалт нэмж оруулах.	Татварын хууль болон холбогдох бусад хуулиудын хэрэгжилтын үр дүнд хөрөнгө оруулагчид нэмэгдэж, хөрөнгө оруулалтын хэмжээ өссөн байна.	СЯ	

			4	экспортын баримжаатай үйлчилгээ, аялал жуулчлалын салбар, "бренд" бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг тус тус дэмжих	Энэ салбарт оруулсан хөрөнгө оруулалтын дүн, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний хэмжээ, хуулийн дагуу хөнгөлсөн буюу чөлөөлсөн татварын дүн	Нэмэлт заалтыг холбогдох хууль, тогтоомжид тодорхой судалгаа үндэслэлтэй оруулах.	Хууль, тогтоомжид өөрчлөлт орсноор үндэсний үйлдвэрлэл сэргэж, тодорхой эерэг үр дүнд хүрсэн байна.	СЯ	
			5	гаалийн тарифын бодлогыг үйлдвэрлэл, хэрэглээний зохистой харьцаа, бүтцийг бий болгох, өрсөлдөх чадвартай дотоодын үйлдвэрлэлийн өсөлт, тэргүүний техник, технологийн импорт, боловсруулах үйлдвэрлэлийн бүтээгдэхүүний экспортыг дэмжихэд чиглүүлэх	Улсын нийт экспорт нэмэгдэж, гадаад худалдааны тэнцэлд эерэгээр нөлөөлөх.	Үндэслэл сайтай тооцоо, судалгаа хийж хууль, тогтоомжид тусгуулан манай улсын экспортын бүтээгдэхүүний нэр төрөл нэмэгдэнэ.	Экспортын гол нэрийн бүтээгдэхүүний нэр төрөл нэмэгдэхийн зэрэгцээ, чанар сайжран дэлхийн хэмжээнд өрсөлдөж, өөрийн байр суурийг эзэлнэ.	СЯ	
35	2.1.2.2	Экологийн татварыг бий болгож, татварын суурийг өргөтгөн татвар хураалтыг сайжруулж, төсвийн орлогыг зохистой нэмэгдүүлнэ	1	татварын нэр төрөл, татвар ногдуулах аргачлалыг олон улсын жишигт нийцүүлэн, татварын орлогын болон эдийн засгийн өсөлтийн уялдаа холбоог хангаж, татварын ачааллыг зохистой түвшинд байлгах, татварын тогтолцоог боловсронгуй болгох	Татварын нийт орлогыг дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд харьцуулсан харьцаа, татварын нэр төрлийн тоо хэмжээ,	Татварын нэр төрлийг нэмж холбогдох хууль, тогтоомжид тусгах. Татварын сахилга батыг сайжруулах.	Татварын орлогын ДНБ-д эзлэх хувь, хэмжээ нэмэгдсэн байна.	СЯ	
			2	орлогын болон хөрөнгийн татварыг давхардуулж үл ногдуулах гэрээ бүхий улс орнуудын тоог нэмэгдүүлж, мэдээлэл харилцан солилцох	Үзэглэсэн болон хүчин төгөлдөр гэрээний тоо	Орлогын болон хөрөнгийн татварыг давхардуулж үл ногдуулах тухай Засгийн газар хоорондын гэрээ 45 оронтой хийх.	Орлогын болон хөрөнгийн татварыг давхардуулж үл ногдуулах тухай засгийн газар хоорондын гэрээг 60 оронтой хийсэн байна.	СЯ	
			3	орлогын албан татварын хувь хэмжээг зохистой түвшинд хадгалж, хөрөнгийн болон хэрэглээний татвар, газар, агаарын орон зай, байгалийн нөөц ашигласны төлбөр, хураамжийн төсөв бүрдүүлэх үүргийг нэмэгдүүлэх	Орлогын татварын дундаж хувь /marginal tax rate/ , Нийт татварын дүнд орлогын татварын эзлэх хувь, бусад төлбөр хураамж бүрийн нийт татварын орлогод эзлэх хувийн жин	Татварын хувь хэмжээг бууруулах олон улсын жишигт нийцсэн уян хатан тогтолцоог бий болгох.	ААНОАТ-ын хэмжээ, ХХОАТ-ын хэмжээг бууруулж татвар төлөгчдийг бүрэн хамруулсан байна.	СЯ	
			4	онцгой албан татварын нэр төрлийг нэмэгдүүлэх замаар зохисгүй хэрэглээг хязгаарлаж, байгаль орчинд сөрөг нөлөөлөл бүхий үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд экологийн татвар ногдуулах	Онцгой албан татвар ногдох барааны тоо хэмжээ, онцгой татварын хувь хэмжээ, экологийн татвар ногдох бараа ажил үйлчилгээний тоо, татварын хувь хэмжээ, экологийн татвар төлөгчдийн тоо, экологийн татвараас орох татварын орлогын хэмжээний өсөлт, Байгаль орчинд сөрөг нөлөө үзүүлсний нөхөн төлбөр тогтоох эрх зүйн үндэс, байгаль орчны сан байгуулж, төвлөрүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ	Татварын холбогдох хууль, тогтоомжид зүйл заалт нэмж тусгах, ОАТ-ын нэр төрлийг нэмж, холбогдох татварын хувь, хэмжээг нэмэгдүүлсэн байна.	Татварын нийт орлогод Онцгой албан татвараас орсон орлого, ОАТ-ын нэр төрөл улам бүр нэмэгдсэн байна.	СЯ	БОАЖЯ
			5	татварын илүү төлөлтийг буцаан олгох тогтолцоог нэвтрүүлэх	Буцаан олголтыг олгох хугацаа /хэд хоногийн дотор буцаан олгох эсэх/	Татварын илүү төлөлтийг буцаан олгох асуудлыг татварын зарим хуулиудад тусгуулж хэрэгжүүлэх. Хоног хугацааг нэмэгдүүлэх.	Татварын илүү төлөлтийн асуудал бүрэн арилсан байх бөгөөд илүү төлсөн асуудал гарвал татвар төлөгчид чирэгдэл учруулахгүйгээр шийдвэрлэх.	СЯ	
			6	хуримтлагдсан татварын болон зээлийн албан татварыг бий болгох	Татварын орлого биет хэмжээгээр өссөн байх.	Татварын нэр төрөл нэмэгдсэн байна.	Татварын нийт орлогод тодорхой хувь, хэмжээг эзэлсэн байна.	СЯ	
			7	далд эдийн засгийг ил болгох зорилгоор татварын өршөөл үзүүлэх болон зохицуулалтын бусад арга хэрэгслийг оновчтой ашиглах	тусгайлан гарсан хууль ба түүний хэрэгжилт, түүний үр дүнд нэмж мэдүүлсэн татварын хэмжээ, нэмэгдсэн татвар төлөгчдийн тоо,	Холбогдох хууль, тогтоомжууд гарснаар хяналт чангарч, татварын сахилга бат сайжирна.	Татварын сахилга бат сайжран, татвар төлөгчийн тоо өсч, татварын орлого нэмэгдсэн байна.	СЯ	
36	2.1.2.3	Бүс нутгийн хөгжлийг татварын бодлогоор оновчтой дэмжинэ	1	төвөөс алслагдсан, сул хөгжилтэй бүс нутгуудад жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээг	хөнгөлөлт чөлөөлөлөгөлд хамрагдах татвар төлөгчдийн тоо, хөнгөлсөн болон чөлөөлсөн татварын дүн	Холбогдох хууль, тогтоомжуудад тодорхой зүйл, заалт оруулах.	Орон нутагт ЖДҮ, үйлчилгээ хөгжиж татварын орлого нэмэгдсэн байна.	СЯ	
			2	бүсийн тулгуур төвүүдийн хөгжлийг	Төсвийн орлого нэмэгдэж, орон нутаг дахь ядуурлын түвшин буурч, ажилтай иргэдийн тоо нэмэгдэнэ.	Татварын нэр төрөл нэмэгдсэн байна.	Татварын нийт орлогод тодорхой хувь, хэмжээг эзэлсэн байна.	СЯ	
			3	үйлдвэрлэл, технологийн паркуудыг	Төсвийн орлого, бүтээмж нэмэгдэхийн зэрэгцээ үндэсний үйлдвэрлэл нэмэгдэнэ.	Татварын нэр төрөл нэмэгдсэн байна.	Татварын нийт орлогод тодорхой хувь, хэмжээг эзэлсэн байна.	СЯ	
			4	эдийн засаг, худалдааны чөлөөт бүс байгуулахыг тус тус дэмжих		Чөлөөлт бүсийн тухай хуулинд татварын хөнгөлөлт, чөлөөлөлт үзүүлэх заалтуудыг нэмэгдүүлэх.	Татварын нийт орлогод тодорхой хувь, нэмэр оруулсан байна.	СЯ	
2.1.3. Мөнгө, зээлийн бодлого									
			1	инфляцийн түвшинг жилд 3 хувиас бага байлгаж, эдийн засаг дахь инфляцийн дарамтыг арилгах	Инфляцийн түвшин савлалт багатай, нэг оронтой тоонд байж, цаашдаа буурах хандлагатай байна.	Инфляцийн түвшин нь нэг оронтой тоонд байж, буурах төлөвтэй байна.	-	МБ	СЯ
		Инфляцийг оновчтой	2	нөөц мөнгөний бодлогын хэлбэрээс инфляцийг онилох мөнгөний бодлогын шинэ загварт шилжих				МБ	СЯ

37	2.1.3.1	Удирдан, төгрөгийн ханшийг зохистой түвшинд байлгана		хадгаламжийн даатгалын эрх зүйн таатай орчинг бүрдүүлэх	Хадгаламжийн даатгалын байгууллагын нөөц сангийн хөрөнгө шийдэгдсэн байх. Хадгаламжийн даатгалын тухай хуулийн төсөл эцэслэн боловсруулагдаж, УИХ-д өргөн барьсан байх	Хадгаламжийн даатгалын тогтолцоо бий болсон байна.		СЯ	МБ СЗХ	
			3							
			4	гадаад валютын нөөцийн удирдлагын үр ашигтай, оновчтой бодлого явуулж, төгрөгийн ханшийг тогтвортой байлгах				МБ		
38	2.1.3.2	Банк, санхүүгийн тогтолцоо, үйлчилгээг боловсронгуй болгоно	1	Банк, санхүүгийн тогтолцоог хөгжлийн өндөр түвшинд хүрсэн орнуудын нийтлэг жишигт нийцүүлэн боловсронгуй болгох, банкны байгууллагаас үзүүлэх санхүүгийн үйлчилгээг нийтлэг хэлбэрээр явуулах				МБ		
			2	төрийн өмчийн "Хөгжлийн банк"-ыг байгуулж ажиллуулах	Хөгжлийн банкны хэвийн үйл ажиллагаа явуулахад шаардагдах дүрмийн сангийн хөрөнгө шийдэгдсэн байх, Хөгжлийн банкны бизнес төлөвлөгөө болон удирдлагын баг, боловсон хүчний асуудал тодорхой болж, холбогдох дээд шатны байгууллагаас шийдвэрлэсэн байна.	Хөгжлийн банк байгуулагдсан байна.	-	СЯ	ҮХШХ, МБ, Төрийн өмчийн хороо	
			3	банкны төлбөрийн чадварыг сайжруулж, банк, санхүүгийн зах зээлд шударга өрсөлдөөн төлөвшүүлэх					МБ	
			4	үнэт цаас, хөрөнгийн зах зээлийг хөгжүүлэх, өрсөлдөх чадвар бүхий үнэт цаасыг гадаад зах зээлд гаргаж, хөрөнгийн гадаад эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх, Засгийн газрын үнэт цаасны арилжааг, ялангуяа хөрөнгө оруулалтын чиглэлээр өргөтгөх	1.Дээд шатны байгууллагын холбогдох шийдвэр гарсан. 2.Олон улсын хөрөнгө оруулалтын банкуудтай гэрээ байгуулсан байх; 3.Хөрөнгө оруулалтын төслүүдийн жагсаалт гарсан байх	Засгийн газрын үнэт цаасыг олон улсын зах зээлд арилжаалсан байх		СЯ	СЗХ	
			5	ипотекийн нэгтгэлийн үйл ажиллагааг жигдрүүлэх				СЗХ		
			6	банк, санхүүгийн байгууллагын зах зээлд суурилсан хяналт шалгалтын удирдлагыг боловсронгуй болгох				МБ		
			7	Улаанбаатар хотыг Зүүн хойт Ази, Төв Азийн бус нутгийн банк, санхүүгийн томоохон төв болгохыг зорих				СЯ МБ		
			8	экспортын үйлдвэрлэлийг дэмжих зорилготой нэгтгэл, холбоо, экспорт-импортын банк зэрэг төрөлжсөн байгууллагуудыг байгуулж, ажиллахыг дэмжих			-	СЯ МБ		
39	2.1.3.3	Зээлийн хүүг бууруулж, хөрөнгө оруулалт, бизнесийн таатай орчин бүрдүүлнэ	1	зээлийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх чиглэлийг баримтлаж, зээлийн хүүг эрэлт, нийлүүлэлттэй оновчтой уялдуулан бууруулж, банкны эрсдэлийг багасгах бодлогын хүрээнд хэрэгжүүлэх				МБ	СЯ	
			2	жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих, ажлын байр нэмэгдүүлэх зориулалт бүхий гадаад зээлийн дамжуулан зээлдүүлэх хүүг бууруулж, хугацааг нь уртасгах				ХХААХҮЯ	СЯ	
			3	нийт мөнгөний тухайн жилийн өсөлтийг эдийн засгийн өсөлттэй уялдуулах				МБ		
			4	гадаад зах зээлээс урт хугацаатай санхүүгийн эх үүсвэр татах замаар хөрөнгө оруулалтыг идэвхжүүлэх	1.Гадаад валютын нөөц нэмэгдсэн байх; 2.Хөрөнгө оруулалтын төслүүдийн жагсаалт гарсан байх	Засгийн газрын үнэт цаасыг олон улсын санхүүгийн зах зээлд арилжсан байх	-	СЯ	Төрийн өмчийн хороо	
2.1.4. Өрийн бодлого										
		Гадаад зээлийн хэмжээг зохистой түвшинд байлгаж, өрийн эрсдэлийг бууруулна		Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилгод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлогын хүрээнд Засгийн газрын урт, дунд хугацааны гадаад зээлийн хэрэгцээг эдийн засаг, нийгмийн салбар бүрээр оновчтой тогтоож, мөрдөх	Улсын хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөртэй нийцүүлэн тулгуурлан гадаад зээлийн хэрэгцээг тодорхойлж, нийгмийн салбар бүрээр төлөвлөх.	Эдийн засаг, нийгмийн салбарын санхүүжилтийн хэрэгцээг Улсын хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр, Засгийн газрын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, мөрийн хөтөлбөрийн дагуу гадаад зээлийн эх үүсвэрээр зохих түвшинд хангасан байх	Эдийн засаг, нийгмийн салбарын санхүүжилтийн хэрэгцээг Улсын хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр, Засгийн газрын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, мөрийн хөтөлбөрийн дагуу гадаад зээлийн эх үүсвэрээр зохих түвшинд хангасан байх	СЯ		
			2	дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх гадаад зээлийн хэмжээг зохистой түвшинд байлгах	ДНБ-д эзлэх гадаадын зээлийн ӨҮЦ-р илэрхийлсэн дүнгийн эзлэх хувь 40 хувиас хэтрэхгүй байх	Тус үзүүлэлт 40 хувиас хэтрэхгүй байх	Тус үзүүлэлт 40 хувиас хэтрэхгүй байх	СЯ		

40	2.1.4.1		3	олон улсын санхүүгийн байгууллагууд, дэмжигч орнуудаас эдийн засаг, санхүүгийн хувьд үр ашигтай, Мянганы хөгжлийн зорилтуудыг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай зээл, ялангуяа буцалтгүй тусламж авах чиглэл баримтлах;	Хөгжлийн тэргүүлэх чиглэлд нийцсэн техник, эдийн засгийн үндэслэл сайтай бөгөөд эдийн засгийн дэд бүтцийг хөгжүүлэх, эдийн засгийн бааз суурийг өргөжүүлэн бэхжүүлэх, эдийн засгийн бүтцийг олон түлгүүрт болгож өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэх мөн дотоодын үйлдвэрлэлийг дэмжих, ажлын байр бий болгох, ядуурлыг бууруулах зэрэг, нийгэм эдийн засгийн тулгамдсан асуудлуудыг шийдвэрлэхэд чиглэгдсэн хөгжлийн зээл, буцалтгүй тусламж авах	Гадаад эх үүсвэрээс авах зээл, тусламжийн нийт хэмжээг бууруулахгүй байх, зээл, тусламжийн багц (зээл, тусламжийн харьцаа, салбар хоорондын зохицуулалт)-д зохистой зохицуулалт хийсэн байх	Гадаад эх үүсвэрээс авах зээл, тусламжийн нийт хэмжээг бууруулахгүй байх, зээл, тусламжийн багц (зээл, тусламжийн харьцаа, салбар хоорондын зохицуулалт)-д зохистой зохицуулалт хийсэн байх	СЯ				
			4	дотоод санхүүгийн зах зээлийг хөгжүүлж, нөөц бололцоог бүрэн дайчлан ашиглах, дотоод хуримтлалыг нэмэгдүүлэн гадаадын зээл, тусламжаас хамаарах хамаарлыг багасгах;	Дотоодын санхүүгийн зах зээлд дээр Засгийн газрын үнэт цаасны арилжаа байнга хийгддэг байх	Жилд 100-150 тэрбум төгрөгийн засгийн газрын богино хугацааны үнэт цаасыг хөрөнгийн зах зээлийг хөгжүүлэх зорилгоор гаргах	Жилд 100-150 тэрбум төгрөгийн засгийн газрын богино хугацааны үнэт цаасыг хөрөнгийн зах зээлийг хөгжүүлэх зорилгоор гаргах	СЯ				
			5	өрийн үйлчилгээг төсөвт дарамтгүйгээр хийх боломжтой зээл авах чиглэл баримтлах;	Зээлийн хүү, эргэн төлөгдөх нийт хугацаа, буцаан төлөгдөх хуваарь нь төсөвт жигд, хүнд бус ачаалал өгөх байдлыг хангах, дамжуулан зээлдүүлэх зээлийн буцаан төлөлтийн хуваарийг үндсэн зээлийн хуваарьтай уялдуулан зохицуулах	Зээлийн өр, зээлийн үлдэгдэл, нийт буцаан төлбөрийн хуваарь өрийн зохистой харьцааны хязгаарт байх	Зээлийн өр, зээлийн үлдэгдэл, нийт буцаан төлбөрийн хуваарь өрийн зохистой харьцааны хязгаарт байх	СЯ				
			6	гадаадын буцалтгүй тусламжийг нийгмийн салбарт түлхүү чиглүүлэх	Гадаад зээл, тусламжийн харьцаа, салбар хоорондын зохицуулалт хийх, ажлын байр бий болгох, ядуурлыг бууруулах зэрэг нийгэм, эдийн засгийн тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэхэд чиглэгдсэн буцалтгүй тусламж авах	Нийгэм хамгаалал, нийгмийн халамжийн тогтолцооны үр дүн сайжирч боловсронгуй болсон байх	Нийгэм хамгаалал, нийгмийн халамжийн тогтолцооны үр дүн сайжирч боловсронгуй болсон байх	СЯ				
			41	2.1.4.2	Өрийн удирдлагыг сайжруулан боловсронгуй болгоно	1	өрийн удирдлагын тогтолцоог оновчтой болгох	Өрийн удирдлагын бүтцэд орчин үеийн оновчтой хувилбарыг нэвтрүүлсэн байх. Үүнд: Өрийн удирдлагын front, middle, back office-ийн бүтцийг нэвтрүүлэх	Өрийн удирдлагын middle office-ийн үндсэн ажилд болох эрсдлийн удирдлыг хэрэгжүүлдэг болсон байх	Өрийн удирдлагын хэлтэс front, middle, back office-ийн зохион байгуулалттай болж бие даасан тооцоо судалгаа тогтмол хийдэг байх	СЯ	
						2	тухайн жилд авч болох зээлийн дээд хязгаарыг Засгийн газар тооцож, Улсын Их Хурал баталдаг байх эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгон хэрэгжүүлэх;	Тухайн жилд авах гадаад зээлийн багтаамжийг Улсын хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөрийн хүрээнд батлах	Тухайн жилд авах гадаад зээлийн багтаамжийг тусгасан Улсын хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөрийг Засгийн газар, УИХ-аар хэлэлцүүлэн соёрхон батлуулснаар эрх зүйн орчин бүрдэнэ	Тухайн жилд авах гадаад зээлийн багтаамжийг тусгасан Улсын хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөрийг Засгийн газар, УИХ-аар хэлэлцүүлэн соёрхон батлуулснаар эрх зүйн орчин бүрдэнэ	СЯ	
3	гадаад зээлийг зориулалтын дагуу үр ашигтай ашиглах, үр дүнг нь тооцох бүртгэл, хяналтын механизмыг бий болгон мөрдөх, хувийн хэвшлийн гадаад зээлийн бүртгэл, хяналтыг сайжруулж, өрийн эрсдэлийг бууруулах.	Гадаад зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжих төсөл, хөтөлбөр, арга хэмжээг хянах, зохицуулах, үр дүнгийн шинжилгээ хийх тогтолцоог бий болгох журам, зааварчилгааг батлан, мөрдөх				Нэгдсэн хяналтын систем, мэдээллийн сантай болсон байх, хөрөнгийн удирдлага, зарцуулалт сайжрах	Нэгдсэн хяналтын систем, мэдээллийн сантай болсон байх, хөрөнгийн удирдлага, зарцуулалт сайжрах	СЯ				
2.1.5. Өрсөлдөх чадварыг сайжруулах бодлого												
42	2.1.5.1	Монгол хүнийг хөгжүүлж, өрсөлдөх чадварыг нь дээшлүүлнэ	1	монгол хүний техникийн болон удирдахуйн үр чадварыг тогтмол дээшлүүлэх, инженерийн болон мэргэжлийн сургалтыг сайжруулахуиц гадаад орны сургалтын тогтолцоог багшинх нь хамт нутагшуулахыг дэмжих;	Олон улсын жишигт хүрсэн инженерийн болон мэргэжлийн сургалтын хөтөлбөрийн хувь			БСШУЯ				
			2	нарийн мэргэжлийн монгол ажилтан, ажилчдыг сургаж бэлтгэх, мэргэшүүлэх зорилт дэвшүүлж, хэрэгжүүлэх.	нарийн мэргэжлийн ажилтны дотор монгол ажилчдын эзлэх хувь				НХХЯ БСШУЯ			
43	2.1.5.2	Үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд өндөр технологийг нэвтрүүлж, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлнэ	1	гадаадын шууд хөрөнгө оруулалтыг татах эдийн засаг, эрх зүйн таатай орчинг бүрдүүлэх;				ХЗДХЯ				
			2	эдийн засгийн чөлөөт бүс болон эрх зүйн бусад тусгай зохицуулалттай бүсүүдийг байгуулан ажиллуулж, өндөр технологи нутагшуулахыг дэмжих;				ГХЯ ҮХШХ				
			3	судалгаа шинжилгээний ажил, зохиогчийн эрхийн ашиглалтад хөрөнгө зарцуулж байгаа аж ахуй нэгж, байгууллагыг урамшуулж, өндөр технологи нутагшуулахыг дэмжих;				ҮХШХ				
			4	бүсийн төвүүдэд өндөр технологи нутагшуулах ажлыг урамшуулах.				ҮХШХ				

44	2,1,5,3	Бизнесийн орчинг сайжруулж, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлнэ	1	төрийн үйлчилгээг хүнд сурталгүй, шуурхай болгоход чиглэсэн шинэ дэвшилтэд хэлбэрийн үйлчилгээг тууштай нэвтрүүлэх;				ТАЗ	
			2	ази тив болон бус нутгийн хэмжээнд өрсөлдөх чадвартай, орчин үеийн зам тээвэр, мэдээлэл, холбоо, эрчим хүчний дэд бүтцийг бий болгох.	төмөр замын сүлжээний урт авто замын сүлжээний урт	Төмөр замын сүлжээ 1770 км-ээр өргөжих магадлалтай байна. "Төрөөс төмөр замын талаар баримтлах бодлого"-ын баримт бичиг Засгийн газраар хэлэлцэгдэн дэмжигдээд байгаа ба УИХ-аар батлагдах юм. Хатуу хучилттай авто замын сүлжээ 600км болно.	Төмөр замын сүлжээ 2500 км-ээр өргөжих магадлалтай байна. "Төрөөс төмөр замын талаар баримтлах бодлого"-ын баримт бичиг Засгийн газраар хэлэлцэгдэн дэмжигдээд байгаа ба УИХ-аар батлагдах юм. Улсын чанартай 11218км хатуу хучилттай авто зам баригдсан байна.	Эрчим хүч экспортолгоц орон болсон байна.	ЗТБХБЯ МШХХТГ ЗБЭХЯ

2.1.6. Гадаад худалдааны бодлогын стратегийн зорилтууд

45	2,1,6,1	Экспортын бүтээгдэхүүний нэр төрөл, хэмжээг зохистой өсгөнө:	1	эрдсийн болон мал аж ахуйн гаралтай түүхий эдийн экспортыг үе шаттай бууруулж, эцсийн бэлэн бүтээгдэхүүний экспортыг нэмэгдүүлэх;				ГХЯ	
			2	оюуны шингэц бүхий бага оврын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний экспортыг өсгөх.				ГХЯ	
46	2,1,6,2	Импортын бүтээгдэхүүний нэр төрөл, хэмжээг эдийн засгийн хөгжлийн хэтийн чиг хандлагатай оновчтой уялдуулан сайжруулна:	1	импорт орлох зарим бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг дэмжих;				ГХЯ	
			2	өндөр технологийн болон оюуны шингэц бүхий бага оврын техник, тоног төхөөрөмжийн импортыг дэмжих.				ГХЯ	

2.1.7. Хувийн хэвшлийн хөгжил

47	2,1,7,1	Хувийн хэвшил, Засгийн газрын байгууллагуудын түншлэлийг дэмжин хөгжүүлж, бэхжүүлнэ:	1	Засгийн газар, хувийн хэвшил хоорондын зөвлөлдөх хорооны үйл ажиллагааг идэвхижүүлж, тогтмолжуулах механизмыг төлөвшүүлэх;				ХЗДХЯ ҮХШХ	
			2	хувийн хэвшлийн үйл ажиллагаа ил тод, шударга явагдах нөхцөлийг бүрдүүлэх;				ХЗДХЯ ҮХШХ	
			3	хувийн хэвшлийн нийгмийн үүрэг, хариуцлагыг дээшлүүлэхэд анхаарах.				ҮХШХ	
48	2,1,7,2	Бизнесийн үйл ажиллагааны эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгож, хувийн хэвшлийн үйл ажиллагаанд оролцох Засгийн газрын	1	төрийн зохицуулалтын бүтэц, тогтолцоог хянан үзэж, шуурхай болгох;				ХЗДХЯ	
			2	хувийн бизнес эхлэх, эрхлэх, бизнесээ орхих болон бусад үйл ажиллагааг зохицуулсан эрх зүйн актуудыг дахин хянаж, чанаржуулах, цөөрүүлэх, хялбаршуулах замаар оновчтой болгох.				ХЗДХЯ ҮХШХ	

Хөгжлийн 3 дугаар тэргүүлэх чиглэл: Эдийн засгийн бодит салбаруудын хөгжлийн бодлогын хүрээнд:

Эдийн засгийн бодит салбаруудын хөгжлийг Мянганы хөгжлийн зорилтуудыг хэрэгжүүлэх, эдийн засгийн өсөлтийг түргэтгэх, мэдлэгт суурилсан эдийн засгийг бий болгоход чиглүүлнэ. Дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд үйлчилгээ, аж үйлдвэрийн салбарын хувийн жинг тууштай нэмэгдүүлж, 2015 онд 85 хувьд, 2021 онд 92 хувьд хүргэж, дундаж хөгжилтэй орнуудынхтай ижил эдийн засгийн бүтцийг бий болгоно.

3.1. Аж үйлдвэрийн хөгжлийн бодлого

3.1.1. Геологи, уул уурхай, эрдэс баялаг, хүнд үйлдвэрийн хөгжлийн бодлого

		Стратегийн орд газруудыг ашиглана. Улсын зардлаар геологийн хайгуул хийж, нөөцийг нь тогтоосон стратегийн орд газруудад төрийн мэдлийн хувийг 51-ээс дээш байлгах бодлогыг баримтална		Оюу толгойн зэс, алтны, Цагаан суваргын зэсийн, Таван Толгойн нүүрсний, Асгатын мөнгөний, Цавын полиметаллын, Төмөртэйн төмрийн хүдрийн, Чойр-Нялгын нүүрс, битумын, Цайдамын хүрэн нүүрсний, Мардай, Гурванбулагийн ураны болон бусад томоохон стратегийн орд газруудыг ашиглаж эхлэх	Стратегийн ач холбогдол бүхий Оюу толгойн зэс, алтны, Цагаан суваргын зэсийн, Таван Толгойн нүүрсний, Асгатын мөнгөний, Цавын полиметаллын, Төмөртэйн төмрийн хүдрийн, Чойр-Нялгын нүүрс, битумын, Цайдамын хүрэн нүүрсний, Мардай, Гурванбулагийн ураны болон бусад томоохон стратегийн орд газруудыг ашиглаж эхлэх	Хөрөнгө оруулалтын гэрээ байгуулсан байна.	Үйлдвэр ашиглалтад орсон байна.	ЗБЭХЯ	
				Тавантолгойн коксжих нүүрсний ордыг ашиглах, дэд бүтцийг байгуулах асуудлыг олон талын оролцоотойгоор шийдвэрлэж, нүүрсний үйлдвэрлэлийн цогцолбор байгуулна	Хөрөнгө оруулагчдыг тодруулсан байна.	Цогцолборыг барьж эхэлсэн байна.		ЗБЭХЯ	

49	3,1,1,1			Чойр-Нялгын нүүрсний сав газрын Шивээ-Овоогийн нүүрсний ордыг түшиглэн том хүчин чадлын цахилгаан станц барихтай холбогдуулан ашиглана.	Шивээ-Овоогийн нүүрсний ордыг ашиглах ТЭЗҮ-ийг боловсруулсан байна.	Шивээ-Овоогийн нүүрсний цахилгаан станцад нийлүүлэх ажлыг эхэлсэн байна.	ЗБЭХЯ	
		1		Цайдам нуур, Төгрөг нуурын хүрэн нүүрсний ордыг ашиглана.	Цайдам нуурын хүрэн нүүрсний ордыг ашиглах төслийг боловсруулна.	Төслийг хэрэгжүүлж эхэлсэн байна.	ЗБЭХЯ	
		2	Эрдэнэтийн уулын баяжуулах үйлдвэрийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, бүтээгдэхүүний боловсруулалтыг гүнзгийрүүлэх;	Цэвэр зэс гаргана	Цэвэр зэсийн үйлдвэрийн хөрөнгө оруулалтын асуудлыг шийдвэрлэнэ	Цэвэр зэс гаргаж экспортлон, зарим төрлийн зэс бүтээгдэхүүн хийж эхлэнэ	ЗБЭХЯ	
		3	катодын зэс, гангийн үйлдвэрлэлийг эрс өсгөх;	Катодын зэсийн үйлдвэрлэл 10 дахин, гангийн үйлдвэрлэл 5 дахин нэмэгдэнэ	Хөрөнгө оруулалтын эх үүсвэрийг шийдвэрлэнэ	Үйлдвэрүүд ашиглалтад орж бүтээгдэхүүн гаргасан байна.	ЗБЭХЯ	
		4	кокских нүүрсийг боловсруулж эхлэх;	Коксын үйлдвэр байгуулна	Дэд бүтэц, зураг төслийн асуудлыг шийдвэрлэнэ Таван толгойн кокс-химийн үйлдвэрлэлийн хүчин чадлыг эзэмшинэ	Үйлдвэр ашиглалтад орж бүтээгдэхүүн гаргасан байна. Эхний ээлжийг ашиглалтанд оруулна	ЗБЭХЯ	
				Тавантолгойн кокс-химийн үйлдвэрлэлийн хүчин чадлыг эзэмшинэ.	Эхний ээлжийг ашиглалтанд оруулна	Цогцолборыг бүрэн ашиглалтад оруулна		
		5	нүүрснээс түлш, шатахуун гаргах технологийг эзэмших;	Нүүрснээс 500 мянган тонн шингэн түлш үйлдвэрлэнэ	Эхний ээлжийг ашиглалтанд оруулна	Үйлдвэрийг ашиглалтад оруулна	ЗБЭХЯ	
		6	газрын тос олборлох хэмжээг нэмэгдүүлэх;	Газрын тосны үйлдвэрлэлийн олборлолтыг 20 сая баррельд хүргэнэ.	Тосон Уулын орд, Элсний орд, Тамсагийн ордуудад тус тус үйлдвэрлэлийн олборлолт явуулна.	Газрын тос олборлолтыг бүрэн хүчин чадлаар хэрэгжүүлнэ.	ЗБЭХЯ	
		7	эрдсийн түүхий эдийн боловсруулалтын түвшинг дээшлүүлж, эцсийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх;	Эцсийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл давамгайлна	Эцсийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрүүдийн техник-эдийн засгийн үндэслэлүүд хийгдэж үйлдвэрүүд баригдаж эхэлнэ	Бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн хэмжээ нэмэгдсэн байна	ЗБЭХЯ	
		8	геологийн судалгаа, эрдэс баялгийн эрэл хайгуулын ажлыг өргөтгөх;	стратегийн ач холбогдолтой ордын шалгуур үзүүлэлтүүдийг шинэчлэн боловсруулна	стратегийн ордын тоог нэмэгдүүлэх	стратегийн ордын тоог нэмэгдүүлэх	ЗБЭХЯ	
9	эдийн засгийн хувьд үр ашиг багатай ашигт малтмалын ордуудыг эдийн засгийн эргэлтэнд оруулахгүй байх эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх;	Тооцоо, судалгаа үндэслэлтэй байна.	Тооцоо, судалгааг хийнэ.	Эрх зүйн орчин бүрдсэн байна.	ЗБЭХЯ			
10	ашигт малтмалыг бичил уурхайн хэлбэрээр олборлох үйл ажиллагаанд төрийн зохицуулалтай, байгаль орчинд халгүй, хүний амьдрах орчинд аюулгүй байх зарчмыг баримтлан эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх.	Олон улсын жишигт нийцсэн байна.	Эрх зүйн орчин бүрдсэн байна.	Бичил уурхай эрхлэгчдийн амьдрал ахуй дээшилнэ	ЗБЭХЯ			
50	3,1,1,2	Уул уурхайн салбарт байгаль орчныг хамгаалж, экологийн тэнцвэрт байдлыг хадгална:						
		1	уул, уурхайн ашиглалтанд өртсөн талбайн нөхөн сэргээлтийг сайжруулах;	Нөхөн сэргээлт стандартын дагуу хийгдэнэ	Уул уурхайн ашиглалтад өртсөн талбайн 50 хувьд нь нөхөн сэргээлт хийгдсэн байна.	Уул уурхайн ашиглалтад өртсөн талбайн 70 хувьд нь нөхөн сэргээлт хийгдсэн байна.	ЗБЭХЯ	
		2	уурхайн олборлолтын технологт нэгдсэн стандарт мөрдүүлэх;	Олон улсын жишигт нийцсэн байна.	Стандартыг боловсруулж мөрдүүлэх	Стандарт хэвшил болсон байна	ЗБЭХЯ	
		3	эдэлбэр газрын экологи, эдийн засгийн үнэлгээ хийж, экологийн хохирлын болон нөхөн төлбөр, хураамжийг тооцох, хариуцуулах, төлүүлэх механизмыг боловсронгуй болгох;	Эдэлбэр газрын экологи, эдийн засгийн үнэлгээ хийдэг аргачлалтай болсон байна	Эдэлбэр газрын экологи, эдийн засгийн үнэлгээний аргачлалын дагуу нөхөн төлбөр авдаг болно	Эдэлбэр газрын экологи, эдийн засгийн үнэлгээний нөхөн төлбөрийг байгаль орчныг хамгаалах ажилд зарцуулдаг болно	ЗБЭХЯ	
		4	уурхайн хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуйн нөхцөлийг сайжруулах, ашигт малтмалыг далд аргаар олборлох, газрын гүнд боловсруулалт хийхийг дэмжин өргөжүүлэх;	Уурхайн осол аваарь, мэргэжлээс шалтгаалах өвчин багасна	Ашигт малтмалыг далд аргаар олборлох, газрын гүнд боловсруулалт хийх технологи нэвтрүүлнэ	Ашигт малтмалыг далд аргаар олборлох, газрын гүнд боловсруулалт хийх технологитой үйлдвэрүүдийн тоог нэмэгдүүлнэ	ЗБЭХЯ	
5	хаягдал багатай, дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлж байгаа уурхайг урамшуулах хөшүүргийг бий болгон мөрдөх;	Урамшууллын механизмыг бий болгоно	Хаягдал багатай, дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлнэ	Уул уурхайн үйлдвэрүүдийн 80% нь хаягдал багатай, дэвшилтэт техник, технологи эзэмшинэ	ЗБЭХЯ			

			6	уур амьсгалын өөрчлөлт, уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанаас шалтгаалан гадаргын болон газрын доорхи усны экосистем доройтох, бэлчээр хомсдох зэрэг сөрөг нөлөөллийг багасгахад анхаарч экологийн тэнцвэрт байдлыг хангах зорилгоор гол мөрний эх, ай сав, ойн бүс, говийн баян бүрд, нуур цөөрөм, түүхийн дурсгалт газарт ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл олгохгүй байх, цаашид хэсэгчлэн хязгаарлах зорилгоор үе шаттай арга хэмжээ авч, хариуцлагатай уул уурхайг хөгжүүлэх эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгох.	Эрх зүйн орчин бүрдсэн байна.	Гол мөрний эх, ай сав, ойн бүс, говийн баян бүрд, нуур цөөрөм, түүхийн дурсгалт газарт ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл шинээр олгохгүй болно	Гол мөрний эх, ай сав, ойн бүс, говийн баян бүрд, нуур цөөрөм, түүхийн дурсгалт газарт ашигт малтмалын ашиглалт багассан байна.	ЭБЭХЯ	
51	3.1.1.3	Стратегийн орд газруудыг ашиглах ажлыг эрчимжүүлнэ.	1	Эрдэс, түүхий эдийн нөөцийг иж бүрэн ашиглах, хаягдалгүй, байгаль орчинд халгүй, өндөр технологийг нэвтрүүлэх;	Эрх зүйн орчин бүрдүүлнэ.	Хаягдал багатай, дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлнэ	Уул уурхайн үйлдвэрүүдийн 80% нь хаягдал багатай, дэвшилтэт техник, технологи эзэмшинэ	ЭБЭХЯ	
		Уул уурхай, ашигт малтмалын салбарт тэргүүний техник, технологийг эрчимтэй нэвтрүүлж, эцсийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, борлуулалтыг нэмэгдүүлнэ:	1	Эрдэс түүхий эдийн олборлолтын хэмжээг зохистой түвшинд байлгаж, боловсруулалтын түвшинг ахиулж, эцсийн бүтээгдэхүүний гаргалтыг нэмэгдүүлэх;	Эцсийн бүтээгдэхүүний дотоодын хэрэглээ, экспортын орлого нэмэгдэнэ	Эцсийн бүтээгдэхүүний гаргалтыг нэмэгдүүлэх эрх зүйн орчинг бүрдүүлнэ	Уул уурхайн бүтээгдэхүүний 50 орчим хувь нь ямар нэгэн боловсруулалт хийгдсэн байна.	ЭБЭХЯ	
			2	Газрын тосны олборлолт, боловсруулалтын томоохон үйлдвэрийг байгуулж, дотоодын хэрэгцээг бүрэн хангаж, нефтийн бүтээгдэхүүнийг гадаад зах зээлд нийлүүлэх;	1 сая тонн газрын тосыг боловсруулж, 500 мян ган тонн шингэн түлш үйлдвэрлэнэ.	Газрын тосныг 3.9 сая баррель хүртэл олборлож, газрын тосны боловсруулах үйлдвэрийг барих ажлыг эхэлсэн байна.	Бүрэн хүчин чадлаар ажиллана.	ЭБЭХЯ	
			3	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрлэлийн цогцолборыг дагасан жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээг хөгжүүлэх;	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн дагавар үйлдвэрүүдийн бүтэц бий болно	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийг дагасан жижиг, дунд үйлдвэрүүдийн тоо хэмжээг нэмэгдүүлнэ	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрүүдийн түүхий эд, хэрэгцээт бүтээгдэхүүнийг тэдгээрийг дагасан жижиг, дунд үйлдвэрээс хангадаг болно	ЭБЭХЯ	
			4	Олборлох салбарын зэрэгцээ уул уурхайн бүтээгдэхүүн, ялангуяа өнгөт металл, газрын ховор элементийн ордыг түшиглүүлэн өндөр технологт суурилсан, нэмүү өртөг шингэсэн эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, үйлдвэрлэл технологийн парк хөгжих нөхцөлийг бүрдүүлэх.	Экспорт бүтээгдэхүүний хэмжээ өсөх ба татварын орлого нэмэгдэнэ.	Нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх үйлдвэрлэл байгуулахдаг нөхцөл бүрдсэн байна	Нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх үйлдвэрүүд байгуулагдана	ЭБЭХЯ	
3.1.2. Боловсруулах аж үйлдвэрийн хөгжлийн бодлого									
52	3.1.2.1	Гадаад зах зээлд өрсөлдөх чадвартай эцсийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ:	1	Экспортын баримжаатай, оюуны шингэц бүхий өрсөлдөх чадвартай, бага оврын бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх;	Экспортын баримжаатай оюуны багтаамж бүхий үйлдвэрүүдийн тооны өсөлт	Оюуны шингэц бүхий үйлдвэрлэл, үйлчилгээ өргөжин, мэдлэгт суурилсан эдийн засаг төлөвшин хөгжинө.		ХХААХҮЯ	
			2	Экологийн цэвэр бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэн дэлхийн зах зээлд өрсөлдөх;	Экспортын бүтээгдэхүүний өсөлтийн хувь Эко бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн хэмжээ	Экспортод гаргадаг ноолууран сүлжмэл бүтээгдэхүүний хэмжээ 2 дахин өссөн байна. Эко бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл нэмэгдэнэ.		ХХААХҮЯ	БОАЖЯ
			3	Биотехнологи, генийн инженерчлэлийн аргаар оношуур, эм бэлдмэлийг үйлдвэрлэх, нанотехнологи ашиглахыг дэмжих;	Биотехнологи зэрэг орчин үеийн технологи нэвтрүүлсэн үйлдвэрлэгчдийн тоо	ХАА-н салбарт биотехнологи генийн инженерчлэлийн арга, хөнгөн үйлдвэрийн салбарт нанотехнологийн дэвшил нэвтэрч иргэдийн хэрэглээ болсон байна.		ХХААХҮЯ	
			4	Оёмол, нэхмэл, сүлжмэл бүтээгдэхүүн, ноос, ноолуур боловсруулах үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх;	Эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх үйлдвэрийн тооны өсөлт	Ноолуурын ээрмэл бэлтгэх, будах шат дамжлагын хүчин чадал 3 дахин өссөн байна		ХХААХҮЯ	
			5	Өндөр технологи нутагшуулах төвүүдийг байгуулан ажиллуулах;	Үйлдвэрлэлд нэвтрэн үр угаа өгч буй шинэ технологийн тоо, шинэ бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлт, экспортын хэмжээ	УБ хотод 2008 онд байгуулагдсан төвөөр дамжуулан 20 хүртэл шинэ технологи нутагшуулах ба үйлдвэрлэлд нэвтрүүлсэн байна.		ХХААХҮЯ	
			6	Өөрийн оронд үйлдвэрлэх боломжтой хүнсний болон өргөн хэрэглээний барааны үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, импортоос хэт хараат байдлыг багасгах;	Үйлдвэрлэлийн өсөлтийн хувь, дотоодод үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүний хангалтын хувь	Хүнсний гол нэрийн бүтээгдэхүүн мах, гурил, хүнсний ногооны хэрэгцээг дотоодын үйлдвэрлэлээр бүрэн хангах, аймаг бүрт ахуйн		ХХААХҮЯ	

			7	Өндөр технологи хэрэглэн өөрийн оронд түгээмэл тархсан барилгын материалын түүхий эдийг боловсруулж, хавтгай шил, эрдэс будаг зэрэг бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэх;	Шинэ бүтээгдэхүүний нэр төрөл, тооны өсөлтийн хувь	Нийт хонины ноосны нөөцийн 10%-ийг ашиглан барилга, сантехникийн дулаалгын материал үйлдвэрлэдэг болсон байна.		ХХААХҮЯ ЗТБХБЯ		
			8	шатдаг занар, нүүрснээс нефть бүтээгдэхүүн гаргаж авах;	Хархираа, Монгол Алтайн болон Адуунчулуун Чандгана талын нүүрсний орд, сав газрыг түшиглүүлэн түлш эрчим хүч, нүүрс-химийн үйлдвэрлэлийн хүчин чадлыг эзэмшинэ.	Нүүрснээс газрын тосны бүтээгдэхүүн гаргах үйлдвэрийн ТЭЗҮ-ийг боловсруулна	Эрчим, нүүрс-химийн цогцолборыг барьж эхэлнэ	ЗБЭХЯ		
			9	газрын тосны олборлолт, боловсруулалтыг нэмэгдүүлэх;	Жилд 1 сая тонн газрын тосыг боловсруулах үйлдвэрийг байгуулна.	Газрын тосыг боловсруулах үйлдвэрийн ТЭЗҮ-ийг боловсруулж, барих ажлыг эхлүүлнэ.	Газрын тосыг боловсруулах загвар үйлдвэрийг ашиглалтад оруулна.	ЗБЭХЯ		
			10	хар төмөрлөгийн үйлдвэрт цувимал боловсруулж, түгээмэл зориулалттай хийц хэсэг, мал аж ахуй, газар тариалан, барилга, хөнгөн үйлдвэр, хүнс, эрчим хүчний салбарт өргөн хэрэглэдэг бага оврын машин, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл, тэдгээрийн хийц хэсгийн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх;	Зарим төрлийн машин, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийг дотооддоо үйлдвэрлэдэг болно	Зарим төрлийн машин, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн үйлдвэрлэлийн бааз суурийг бий болгоно	Зарим төрлийн машин, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийг дотооддоо үйлдвэрлэж эхлэнэ	ЗБЭХЯ		
			11	зэс хайлуулж, холбооны кабель утас, ороомог, машин, тоног төхөөрөмжийн эд анги, хийц үйлдвэрлэж экспортод гаргах.	Холбооны кабель утас, ороомог, машин, тоног төхөөрөмжийн эд анги, хийц үйлдвэрлэж дотоодын хэрэгцээг хангаж, улмаар экспортод гаргадаг болно	Зэс хайлах үндсэн нөхцлийг бүрдүүлнэ	Зэс хайлж, улмаар зарим төрлийн бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэж эхлэнэ	ЗБЭХЯ		
53	3.1.2.2	Бус нутгуудын хөгжлийн дотоод, гадаад нөөц боломжтой оновчтой уялдуулан үйлдвэрлэл, технологийн паркуудыг байгуулж хөгжүүлнэ	1	үйлдвэрлэл, технологийн парк байгуулж ажиллуулах эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгох;		Судалгаа, тооцоо үндэслэлийг гаргана	Эрх зүйн орчин бүрдүүлж улмаар хэрэгжүүлж эхлэнэ	ЗБЭХЯ ХХААХҮЯ		
			2	бүсүүдийн тулгуур төв, зарим хотод үйлдвэрлэл, технологийн парк байгуулж ажиллуулах;	Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн тухай хууль батлагдсан байх	Эрх зүйн орчин бүрдсэн байна. Дархан, Эрдэнэт, УБ-ын паркуудын үйл ажиллагаа жигдэрсэн байх	Үйлдвэрлэл, технологийн парк байгуулах нөхцлийг бүрдүүлж улмаар байгуулах ажлыг эхлэнэ	ЗБЭХЯ ХХААХҮЯ		
			3	байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүй, шинэ дэвшилтэт техник, технологи бүхий "Ямааны ноолуур, тэмээний ноос, хонины нарийн ноос боловсруулах" болон "Арьс ширний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх" зэрэг бус нутгийг хөгжүүлэхэд чиглэсэн хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх.	Нэр заасан хөтөлбөрүүд батлагдан хэрэгжиж эхэлсэн байх	Бусийн төвүүд орон нутаг анхан шатны боловсруулалтын ба эцсийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрүүд байгуулагдсан байх		ХХААХҮЯ		
54	3.1.2.3	Оюуны шингэц бүхий, өндөр технологт суурилсан үйлдвэрлэлийн эзлэх байр суурийг бэхжүүлж, өсгөнө:	1	газрын тосны олборлолт, боловсруулалтыг нэмэгдүүлэн нефть болон нефть бүтээгдэхүүний дотоодын хэрэгцээг бүрэн хангадаг болох;	1 сая тонн газрын тосыг боловсруулах үйлдвэр барих замаар нефтийн бүтээгдэхүүнээр дотоодын хэрэгцээг хангах хүчин чадлыг эзэмшинэ.	Газрын тос боловсруулах үйлдвэрийг байгуулах ажлыг эхлүүлнэ.	Газрын тос боловсруулах үйлдвэрийг байгуулж дотоодын хэрэгцээг 100 % хангаж эхэлнэ.	ЗБЭХЯ		
			2	радио, цахимзүйн техник хэрэгслийн эд анги, бага оврын машин үйлдвэрийн зарим салбарыг хөгжүүлэх;				ХХААХҮЯ МШХХТГ		
			3	химийн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, нүүрсийг иж бүрэн боловсруулах технологийг эзэмшин, төрөл бүрийн эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, экспортолох;	Нүүрснээс газрын тосны бүтээгдэхүүн гаргах үйлдвэрийн хүчин чадлыг эзэмших ба Чойр-Нялтын нүүрсний сав газарт түлш эрчим хүч, нүүрс-химийн цогцолборыг байгуулна.	Нүүрснээс газрын тосны бүтээгдэхүүн гаргах үйлдвэрийн ТЭЗҮ-ийг боловсруулна.	Эрчим, нүүрс-химийн цогцолборыг барьж эхэлнэ.	ЗБЭХЯ		
			4	цахимзүйн болон цахилгаан техникийн зориулалттай керамик, оптикийн зэрэг салбарт шинэ материал гаргах технологи нэвтрүүлж, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх.				ХХААХҮЯ		
3.1.3. Жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээний хөгжлийн бодлого										
55	3.1.3.1	Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийн хөгжлийг дэмжих эрх зүйн таатай орчинг бүрдүүлнэ	1	жижиг, дунд үйлдвэрлэлд санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх тухай, зээлийн баталгааны сангийн тухай зэрэг хуулиудыг баталж, хэрэгжүүлэх;		Байгаль халгүй жижиг дунд үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийг гааль, НӨАТ-аас чөлөөлөх эрх зүйн үндсийг бүрдүүлэх			ХХААХҮЯ	
			2	экспортын баримжаатай жижиг дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг гаалийн болон нэмэгдсэн өртгийн татварын бодлогоор дэмжих;	Байгаль орчинд халгүй үйл ажиллагаа эрхэлдэг жижиг, дунд үйлдвэрийн тоо Холбогдох хууль эрх зүйн орчин бүрдсэн байна.	ЖДҮ-ийн үйл ажиллагаа жигдэрч хорших, дагнах, экспортын чиг баримжаатай үйлдвэрүүд нэмэгдэн, ЖДҮ эрхлэгчдийн тоо 2 дахин өснө.				
			3	жижиг, дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг зээлийн даатгалын үйлчилгээнд хамруулах;				ХХААХҮЯ		
			4	жижиг хувьцаа эзэмшигчдийн эрх ашгийг хамгаалах эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх;				ХХААХҮЯ		
			5	жижиг, дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг дэмжиж, бага оврын тоног төхөөрөмжийн лизингийн үйлчилгээг өргөжүүлэх.	Лизингийн үйлчилгээ эрхлэгчдийн тоо, үйлдвэрлэх бүтээгдэхүүний нэр төрөл, тооны өсөлт	Үйлдвэрлэлтийн өсөлт 2-3 дахин өснө.		ХХААХҮЯ		

56	3,1,3,2	Жижиг, дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдэд үзүүлдэг төрийн үйлчилгээг чирэгдэлгүй, түргэн шуурхай болгоно	1	жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэх хүсэлтэй иргэдийг шаардлагатай мэдээ, мэдээллээр хангах, тэдэнд техник, технологийн сонголт хийхэд нь туслах, төсөл боловсруулах, шалгаруулах явцад нь зөвлөгөө өгөх, үйлчилгээ үзүүлэх үүрэг бүхий төвүүдийг аймаг, нийслэл, сум, дүүргүүдэд зохион байгуулж ажиллуулах	Аймаг, нийслэл, сум дүүргүүдэд ажиллаж буй төвүүдийн тооны өсөлт	Иргэд мэдээллээр бүрэн хангагдаж төрийн үйлчилгээг жигд хүртэх боломж бүрдэнэ.		ХХААХҮЯ	
			2	жижиг, дунд үйлдвэрлэлийн бодлогын асуудалтай холбоо бүхий аливаа шийдвэрийг гаргахдаа тэдний ашиг сонирхолыг илэрхийлэгч мэргэжлийн холбоодын саналыг авч тусгаж байх				ХХААХҮЯ	
			3	бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалд нийцүүлэн жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжиж, бизнес инкубатор байгуулж ажиллуулах	Шинээр байгуулагдсан бизнес инкубаторын тоо	ЖДҮ эрхлэгчид чадавхиа. Туршлага судлах боломж бүрдэнэ. Эрсдэлээс хамгаалагдана.		ХХААХҮЯ	
			4	Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуулийн дагуу олгогдож байгаа тусгай зөвшөөрлийг цахим үйлчилгээнд бүрэн шилжүүлэх.				ХЗДХЯ	
57	3,1,3,3	Үйлчилгээний зарим үйлдвэрлэлийг түлхүү хөгжүүлж, эдийн засагт эзлэх хувь хэмжээг нэмэгдүүлнэ	1	мэдээлэл харилцааны технологи, түүний дотор хэрэглээний программ хангамжийн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх;		Програм хангамжийн үйлдвэрлэгчдийн тоо өссөн байна.		МШХХТГ	
			2	дэлхий нийтийн томоохон үйлдвэрлэгчдийн зарим бүтээгдэхүүнийг дагнан үйлдвэрлэх;				ХХААХҮЯ	
			3	транзит тээвэр, санхүүгийн зуучлалын гэх мэт салбар дундын үйлчилгээг хөгжүүлэх.	дамжин өнгөрөх тээврийн хэмжээ /сая тн/	төмөр замаар тээвэрлэх дамжин өнгөрөх ачааны хэмжээг 10.0 сая тоннд хүргэнэ.	Төмөр замаар тээвэрлэх дамжин өнгөрөх ачааны хэмжээг 15.0 сая тоннд хүргэнэ. Хөрш орнуудыг холбосон босоо тэнхлэгийн авто зам ашиглалтанд орсноор автотээвэрээр транзит тээвэр гүйцэтгэх нөхцөл боломж бүрдэнэ.	ЭТБХБЯ, СЯ, ГХЯ	ЭБЭХЯ, ХХААХҮЯ
3.1.4. Хөдөө аж ахуй, хүнсний үйлдвэрлэлийн хөгжлийн бодлого									
		Бүс нутгийн онцлогыг харгалзан бэлчээрийн болон эрчимжсэн мал аж ахуйг хослуулан хөгжүүлж, халдварт өвчний гаралт, тархалтыг эрс бууруулан малыг эрүүлжүүлж, мал аж ахуйн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, боловсруулалт, экспортыг нэмэгдүүлнэ	1	малыг халдварт болон шимигчит өвчнөөс хамгаалах өндөр технологийг нэвтрүүлж эхлэх;	Үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж болон технологи шинэчлэгдэж био аюулгүй байдлын түвшин дээшилсэн байна.	Олон улсын жишигт нийцсэн чанарын баталгаат эмээр хэрэглэгчдийг хангах нөхцөл бүрдсэн байна.		ХХААХҮЯ	
			2	монгол малын тэсвэрт чанарыг бататган, цус ойртохоос урьдчилан сэргийлж, биологийн боломжийг бүрэн ашиглаж, байгалийн эрсдэл даах чадварыг нь бэхжүүлэх;	Цөм сүргийн малын тооны өсөлт	Цөм сүргийн малын тоо 2008 онтой харьцуулахад 10 хувиар өссөн байна.		ХХААХҮЯ	
			3	малын чанар, үржлийн ажлыг сайжруулах;				ХХААХҮЯ	
			4	бэлчээрийг зохистой ашиглах, эзэмшүүлэх, сайжруулах, хамгаалах, талхлагдсан бэлчээрийг нөхөн сэргээх замаар багтаамж, даацыг нэмэгдүүлэн мал аж ахуйн эрсдэлийг бууруулах;				ХХААХҮЯ	
			5	бэлчээрийн газрыг ашиглах, эзэмших харилцааны эрх зүйн зохицуулалтыг төгөлдөржүүлж, уламжлалт аргад тулгуурласан бэлчээрийн менежментийг боловсронгуй болгож, бэлчээрийн даацад зэрлэг амьтны бэлчээр, тэжээлийн хэрэгцээг оруулан	Бэлчээрийг зохицуулах эрх зүйн орчин боловсронгуй байх	Бэлчээрийн даац багтаамжийг шинэчлэн тогтоосон байна.		ХХААХҮЯ	
			6	биотехнологийн ололтыг нэвтрүүлж, мал үржүүлгийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг өргөжүүлэх;	Мал үржүүлгийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн өсөлт	Мал үржүүлгийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг өргөжүүлэн биотехнологийн үйлдвэрлэлийн ололтыг нэвтрүүлсэн байна		ХХААХҮЯ	

58	3,1,4,1		7	<p>малчдыг хөгжүүлэх, мал аж ахуйн үйлдвэрлэлд шинжлэх ухааны ололтыг нэвтрүүлэх болон мал аж ахуй эрхлэх арга ухааны чиглэлээр малчдын дунд албан бус сургалтын нэгдсэн тогтолцоог бүрдүүлж хэрэгжүүлэх.</p>	<p>1. Малчдын хамтран үйлдвэрлэл эрхлэх бүтэц, хэлбэрийн оновчтой загвар бий болсон байх</p> <p>2. Албан бус сургалтанд хамрагдсан болон мэргэшсэн малчны тоо</p> <p>3. Төрөөс малчдын талаар баримтлах бодлогыг батлуулж хэрэгжүүлэх эхний үе шатны төлөвлөгөөг Засгийн газраар батлуулсан байх</p>	<p>1. Малчдын хамтын үйл ажиллагааг дэмжин сургалтыг үе шаттай явуулж тэдний оролцооны аргаар албан ёсны зохион байгуулалтын бүтэц байгуулахад тусласан байна.</p> <p>2. Малчны байнгын сургуулийг орон нутагт бий болгон үйлдвэрлэлд тулгуурласан сургалт зохион байгуулах, Малчны боловсрол хөтөлбөр хэрэгжүүлсэн байна.</p> <p>3. Мал аж ахуйн үйлдвэрлэлд залуу малчдыг дадлагажуулах сургалтын хөтөлбөрийг боловсруулж хэрэгжүүлэх, бизнес инкубаци үйлчилгээ үзүүлэх, Малчдын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ. Нийт сумдын 70 хувьд нь нэвтрүүлэх нэгж бий болсон байх.</p>		XXAAХҮЯ	
59	3,1,4,2	Газар ашиглалтыг сайжруулж, тусалгаатай тариаланг хөгжүүлэн, биотехнологи нэвтрүүлэн газар тариалангийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ	1	газар тариалангийн болон эрчимжсэн фермерийн аж ахуйн зориулалтаар ашиглаж байгаа газрыг өмчлүүлэх эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгох;	Холбогдох хуулиудад нэмэлт өөрчлөлт оруулж эрх зүйн орчин бүрдүүлсэн байна	Газар тариалан фермерийн аж ахуй эрхэлдэг иргэд, аж ахуйн нэгжүүд газраа барьцаалан банкны		XXAAХҮЯ	
			2	эрчимжсэн газар тариалан эрхэлж буй хувь хүн, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг төсөв, татварын бодлогоор дэмжих;	эрчимжсэн газар тариалан эрхэлж буй хувь хүн, аж ахуйн нэгжийн өсөлт Аж ахуйн нэгж, иргэдийн орлогын өсөлт	Байгалийн аливаа эрсдэлээс хамгаалагдсан хөдөөд тухтай ажиллаж амьдрах нөхцөл бүрдсэнээр хөдөөд ажиллаж амьдрах хүмүүсийн сонирхол нэмэгдэн төвлөрөл 20 хувь саарна		XXAAХҮЯ	
			3	усалтын оновчтой системийг бий болгон усалгаатай газар тариалангийн техник, тоног төхөөрөмжийг лизингээр олгох, усжуулалтын барилга байгууламжийн эзэмшилт, ашиглалтыг зах зээлийн зарчимд нийцүүлж сайжруулах;	нэгж талбайгаас авах ургацын хэмжээ чанар, малын тэжээл үйлдвэрлэлийн өсөлт	Усалгаатай талбайн хэмжээг 51,1 мянган га- гар нэмэгдүүлж 89,5 мянган га-д хүргэнэ		XXAAХҮЯ	
			4	богино хугацаанд түргэн боловсордог чанартай үрийг өргөн хэрэглэж, таримал ургамлын нэр төрлийг олшруулах;				XXAAХҮЯ	
			5	өрхийн аж ахуйн үйл ажиллагааг хөнгөвчлөх орчин үеийн бага оврын техник, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийг импортлодог болон дотооддоо үйлдвэрлэж байгаа аж ахуйн нэгжийг дэмжих;	Өрхийн амжиргааны түвшин, орлогын өсөлт	Өрхийн аж ахуйд ашиглах бага оврын техник, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн хангамж сайжирч, дэвшилтэд технологи нэвтрэн ажлын бүтээмж дээшилнэ		XXAAХҮЯ	
			6	жимс, жимсний мод үржүүлгийн газруудыг байгуулж, жимс, жимсгэний тариалалтыг өргөтгөх;	Дотоодод үйлдвэрлэсэн жимс жимсгэний хангамжийн өсөлт	Аймаг бүрд бүс нутгийн цаг уур нөхцөл байдалд тохирсон жимсний мод үржүүлгийн газар байгуулна. Жимс жимсгэнэ тариалсан талбайн тоо хэмжээг 20000 га-д хүргэнэ		XXAAХҮЯ	
			7	таримал ургамлын өвчин, хортонтой тэмцэх, сорт, сорилтын чанарыг сайжруулж, хүлэмжийн аж ахуйг хөгжүүлэх;	таримал ургамлын нэр төрлийн өсөлт, нэгж талбайгаас авах ургацын хэмжээний нэмэгдэл	Үрсэлгээ бойжуулах төрөлжсөн мэргэжлийн аж ахуй байгуулагдана. Экологид хоргүй ургамал хамгааллын бодис болон эрдэс бордооны үйлдвэр байгуулагдана. Хөрсгүй орчинд ургуулах гидропоникийн аж ахуй байгуулагдана		XXAAХҮЯ	

			8	ганд тэсвэртэй үр, нутагшсан сортын үрийн талаар бодлого боловсруулж хэрэгжүүлэх.				XXAAХҮЯ	
60	3,1,4,3	Хүнсний үйлдвэрлэлд орчин үеийн дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлж, бүтээгдэхүүний өрсөлдөх чадварыг сайжруулна	1	экологийн цэвэр хүнсний бүтээгдэхүүний болон импортыг орлох хүнсний бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх;	Үйлдвэрлэсэн экологийн цэвэр хүнсний бүтээгдэхүүний тоо хэмжээ	Экологийн цэвэр бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг дэмжиж дэлхийн зах зээлд нэвтрүүлж эхлэнэ. Экологийн цэвэр бүтээгдэхүүн хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангасан байна.		XXAAХҮЯ	
			2	орчин үеийн техник, технологтой хүнсний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн хүн амыг тэжээллэг, чанартай, аюулгүй хүнсээр жигд, хүртээмжтэй хангаж, гадаад зах зээлд нийлүүлж эхлэх;	Хүнсний баталгаат байдал хөтөлбөрийн зорилтын хэрэгжилт	Хүн амыг тэжээллэг, чанартай аюулгүй хүнсээр жигд хүртээмжтэй хангасан байна		XXAAХҮЯ	
			3	тохиромжтой бус нутгуудад бөөний худалдааны төв, бирж байгуулж, хүнсний бүтээгдэхүүний борлуулалтын оновчтой сүлжээг бий болгох.	бөөний худалдааны биржийн тоо	Бөөний худалдааны бирж байгуулан хөдөө аж ахуйн гаралтай бүтээгдэхүүний борлуулалтын сүлжээ бий болсон байна.		XXAAХҮЯ	
61	3,1,4,4	Газар тариалангийн болон бэлчээрийн усан хангамжийг сайжруулж, хөдөөгийн хүн амын ундны усны хэрэгцээ, шаардлагад тохирсон усны нөөцийг нэмэгдүүлнэ	1	ашиглагдахгүй байгаа бэлчээрийг худаг гаргаж, хурын ус хуримтлуулж, булаг шандны усыг нэмэгдүүлж, усжуулах;	Малын усан хангамжийн өсөлтийн хувь Хур борооны усыг хуримтлуулж байгуулсан хөв цөөрмийн тоо	4500 инженерийн хийцтэй худаг, гэр худаг 2500 гаргасан байна		XXAAХҮЯ	БОАЖЯ
			2	малчдын ундны усны хүрэлцээг нэмэгдүүлж, чанарыг сайжруулах				XXAAХҮЯ	
			3	зарим голын усны урсацын тохируулга хийж бороо, цасны усыг хуримтлуулан гантай, хуурай үед ус хэрэглэх зориулалттай гидротехникийн байгууламжуудыг бий болгох.	Шинээр байгуулагдсан зориулалтын гидротехникийн байгууламжийн тоо Хуримтлуулсан усны хэмжээ /мян.шоометр/	22,3 сая шоо метр усны нөөц бүхий усан сантай боомтууд хөв, цөөрөм баригдана		XXAAХҮЯ	БОАЖЯ
62	3,1,4,5	Малын тэжээлийн үйлдвэрлэлийг сэргээн хөгжүүлж, тэжээлийн шимт чанар, тэжээллэг байдлыг сайжруулах, хангамж, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх цогц арга хэмжээ авч хэрэгжүүлнэ	1	"Тэжээл" хөтөлбөр хэрэгжүүлж, малын тэжээл, усны хангамжийг сайжруулах;				XXAAХҮЯ	
			2	малын тэжээлийн үйлдвэрлэл, нийлүүлэлт, хэрэглээний эрх зүйн таатай орчинг бүрдүүлж, төрийн бодлогоор дэмжих;	Тэжээлийн үйлдвэрийн тоо, үйлдвэрлэсэн тэжээлийн хэмжээ	700тн тэжээл үйлдвэрлэж, 34 тэжээлийн үйлдвэртэй болно		XXAAХҮЯ	
			3	шимт чанар сайтай, ургац ихтэй тэжээлийн шинэ төрлийн таримал нутагшуулах, үр үйлдвэрлэлийг дэмжиж, хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгж, фермерийн аж ахуйг тэжээлийн ургамлын үрээр хангах тогтолцоо бүрдүүлэх;	Үр үйлдвэрлэх аж ахуйн нэгжийн тоо тэжээлийн ургамал тариалсан талбайн хэмжээ	Үр үйлдвэрлэлийн хэмжээг 20%иар нэмэгдүүлж, 140,0 мянган га талбайд тэжээлийн ургамал тариална.		XXAAХҮЯ	
			4	бэлчээрийн мал аж ахуйн эрсдэл дааж чадавхийг нэмэгдүүлэх зорилгоор жилийн тодорхой хугацаанд малаа тэжээдэг малчдын арга ажиллагааг дэмжин хөгжүүлэх.	Бэлчээр хадлангийн талбайг хамгаалах, сайжруулах хадлан тэжээл бэлтгэх чиглэлээр дэжлэг авсан иргэд, аж ахуйн нэгжийн тоо	1200,0 мян.тн байгалийн аливаа эрсдлээс хамгаалагдана		XXAAХҮЯ	
63	3,1,4,6	Хөрсийг эвдрэлээс хамгаалах, үржил шимийг хадгалах, чийгийн ууршилтыг багасгахад чиглэсэн дэвшилтэт технологийг газар тариаланд нэвтрүүлнэ	1	химийн аргаар боловсруулах уриншийн хэмжээг нэмэгдүүлэх;	эдийн засгийн үр ашиг, хөрсний эвдрэлийн хувь	Хөрсний эвдрэл, цөлжилтийн тэмцэх агротехникийн аргачлал бус нутаг бүрээр хийгдэж бүрэн мөрдөгддөг болсон.		XXAAХҮЯ	
			2	ногоон бордуурт болон цомхотгосон технологиор уринш бэлтгэх арга ажиллагааг нэвтрүүлэх;	хөрсний үржил шим, давсжилтын хэмжээ	Судалгаа шинжилгээний тоног төхөөрөмж, судалгаа хийх боловсон хүчний нөөцийг бүрдүүлэх		XXAAХҮЯ	
			3	дэвшилтэт технологи нэвтрүүлэхэд шаардлагатай хөдөө аж ахуйн машин, техникийг худалдан авахад аж ахуйн нэгж, фермерүүдэд төрөөс дэмжлэг үзүүлэх;	Эрчимжсэн фермерийн аж ахуйн тоо, бүтээгдэхүүний чанар, орлогын өсөлт	Газар тариалан байгалийн аливаа эрсдлээс хамгаалагдана.		XXAAХҮЯ	
			4	тариалангийн талбайг сүрлэн хучлагатай болгож хашаалан хамгаалах;	Хамгаалагдсан талбайн өсөлт, хөрсний эвдрэлийн зэрэг	Газар тариалангийн талбай бүрэн хамгаалагдсан байна		XXAAХҮЯ	
			5	хөрсний үржил шимийг хамгаалах талаархи эрх зүйн орчин, хяналтын тогтолцоог боловсронгуй болгох.				XXAAХҮЯ	

64	3,1,4,7	Биотехнологийг нэвтрүүлж, малын үүлдэрлэг чанарыг сайжруулан, тарималын ургацыг нэмэгдүүлнэ	1	биотехнологи ашиглаж, малын эм, ариутгал, халдваргүйжүүлэгч бэлдмэлийн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэн мал сургийг эрүүлжүүлэн, "Малын чанар" хөтөлбөр хэрэгжүүлэх;	1. Биокомбинат ТӨҮГазрын тоног төхөөрөмжийн технологийн шинэчлэлд 20-25 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийгдсэн байна 2. Хилийн томоохон 5 боомтод Мал эмнэлэг-ариутгал халдваргүйтлийн цогцолбор барьж ашиглалтанд оруулах 3. Мал эмнэлэгийн эмийн сорилт баталгаажуулалтын улсын лабораторын шинжилгээний чадавх материаллаг баазыг бэхжилт	1.Техник, тоног төхөөрөмж, материаллаг баазын шинэчлэл хийгдсэн байна. 2. Эхний 2-3 боомтод цогцолбор баригдаж ашиглалтанд орсон байна. 3.Материаллаг бааз, техник тоног төхөөрөмжийн хувьд шинэчлэл хийгдсэн байна.	XXAAХҮЯ	
			2	усалгаатай газар тариалангийн орчин үеийн технологийг өргөн нэвтрүүлж, га-аас авах ургацыг нэмэгдүүлэх;			XXAAХҮЯ	
			3	хөдөө аж ахуйг харилцан бие биенээ тэтгэсэн бүтэц бүхий хөдөө аж ахуй, үйлдвэрлэлийн цогцолбор болгон хөгжүүлэх;	Хөдөөд оршин суугчдын амжиргааны түвшин, хөдөөгийн хүн амын өсөлт	Байгалийн аливаа эрсдлээс хамгаалагдан хөдөөд ажиллаж амьдрах хүмүүсийн сонирхол нэмэгдэн төвлөрөл 20 хувь саарна	XXAAХҮЯ	
			4	малчдын түлш, эрчим хүчний хангамжийг сайжруулахад дэмжлэг үзүүлэх.			XXAAХҮЯ	
65	3,1,4,8	Хүнсний үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, хэрэглээний бүх хүрээнд эрүүл ахуй, ариун цэврийн зохистой орчин бүрдүүлж, хүн амыг аюулгүй, хүрэлцээтэй хүнс тэжээлээр хангана	1	хүн амын эрэлт хэрэгцээнд тулгуурлан өндөр технологи бүхий хүнсний жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг эрчимтэй хөгжүүлэн, экологийн цэвэр хүнсний бүтээгдэхүүнээр дотоодын хэрэгцээг хангаж, экспортыг нэмэгдүүлэх;			XXAAХҮЯ	
			2	хүнсний бүтээгдэхүүний чанар, эрүүл ахуйн аюулгүй байдалд тавих хяналтын тогтолцоог боловсронгуй болгож, лабораторийн шинжилгээг хөгжсөн орнуудын жишигт хүргэх.	Иргэдээс ирэх санал гомдлын тоо, өвчлөлийн тооны бууралт	Хяналтын тогтолцоо боловсронгуй болж эрүүл аюулгүй хүнсээр хангагдана. Хүн амд хүнс тэжээлийн дэмжлэг үзүүлэх үндэсний тогтолцоог бүрдүүлсэн байна. Зохицуулах үйлчилгээтэй ба баяжуулсан хүнсний үйлдвэрийн тоо 50 хувь өссөн байна	XXAAХҮЯ	

3.1.5. Аялал жуулчлалын хөгжлийн бодлого

66	3,1,5,1	Жуулчин тээвэрлэх болон жуулчин хүлээн авах хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, аялал жуулчлалын гол бүс нутгийн зам харилцаа, холбоо, эрчим хүчний хангамжийг сайжруулна	1	аялал жуулчлалын голлох зах зээлийн орнуудад хийх шууд нислэгийн тоог нэмэгдүүлж, шинэ чиглэлүүд нээх;	Монголд ирэх жуулчдын тоо мян. Жуулчин/жил	1000	Хүн амтай тэнцүү тооны жуулчин	БОАЖЯ			
			2	аялал жуулчлалын гол бүс нутгуудын зам, харилцаа холбоо, эрчим хүчний хангамжийг сайжруулах ажлыг бусад салбарын хөгжлийн бодлого, төлөвлөгөөтэй уялдуулан хэрэгжүүлэх.	Жуулчин тээвэрлэх хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх	Оngoц 100 хувь, Галт тэрэг 50 хувь		ЗТБХБЯ	БОАЖЯ		
67	3,1,5,2	Аялал жуулчлалын томоохон цогцолборуудыг барьж байгуулан, аялагч, жуулчдын сонирхлыг татсан аяллын төрлүүдийг бүс нутгаар төрөлжүүлэн хөгжүүлнэ	1	улирлын хамаарлыг багасгаж, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний нэр төрлийг олшруулах;	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх аялал жуулчлалын салбарын хувь хэмжээ	8	12	БОАЖЯ			
			2	салбарын бодлогыг хэрэгжүүлэх чиг үүрэг бүхий бүтэц бий болгож ажиллуулах;							
			3	монголд ирэх жуулчдын тоог нэг саяд хүргэх.							
68	3,1,5,3	Аялал жуулчлалын салбарын хөгжлийг эрчимжүүлж, үйлчилгээний чанарыг олон улсын жишигт хүргэж сайжруулна	1	бүх төрлийн үйлчилгээний стандартыг боловсронгуй болгож, хяналтыг сайжруулах;	Од цэцгийн зэрэглэлтэй зочид буудал, жуулчны баазын нийт зочид буудал, жуулчны баазуудад эзлэх хувь хэмжээ	30	40	БОАЖЯ			
			2	ажилтнуудын боловсрол, сургалтын түвшинг олон улсын жишигт хүргэж, салбарын бүтэц, зохион байгуулалтыг боловсронгуй болгох;					Салбарын мэргэжилтэй боловсон хүчний тоо	24000	30000
			3	монголд ирэх жуулчдын тоог хүн амын тоотой тэнцэхүйц болгох.							

Хөгжлийн 4 дүгээр тэргүүлэх чиглэл. Дэд бүтцийн хөгжлийн бодлогын хүрээнд:

Дэд бүтцийг хүн ам, хэрэглэгчдийн болон эдийн засгийн хөгжлийн эрэлт хэрэгцээ, шаардлагад нийцүүлэн хөгжүүлнэ.

Эрчим хүч экспортолж, бүс нутгийн зам тээврийг хоёр хөрш, Ази, Европыг холбосон "гүүр", тээвэр зуучлалын үйлчилгээ болгон шинэ түвшинд гаргана. Дэд бүтцийн салбарт хувийн хэвшлийн оролцоог дэмжинэ

4.1. Зам, тээврийн хөгжлийн бодлого

69	4,1,1	Зам, тээврийн салбарын хөгжлийн эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгоно	1	авто замын барилга угсралт, засвар, арчлалтын норм болон дүрэм, стандартыг боловсронгуй болгох;	Холбогдох хууль тогтоомжид нийцсэн, эрх зүйн орчин боловсронгуй болсон, норм, дүрэм, стандарт олон улсын түвшинд хүрсэн байх Авто зам, замын байгууламжийн засвар, арчлалтын чанар сайжирсан байх	Авто замын барилга угсралт, засвар, арчлалтын норм болон дүрэм, стандартыг боловсронгуй болгож мөрдүүлсэн байна.		ЗТБХБЯ	ҮСХ
			2	авто зам, тээвэр, иргэний нисэх, төмөр зам, усан замын тээврийн тухай хуулиуд, холбогдох стандартууд, дүрэм журмуудад өөрчлөлт оруулахын зэрэгцээ зарим хуулийг шинээр баталж мөрдүүлэх;		Авто зам, авто тээвэр, иргэний нисэх, төмөр зам, усан замын тээврийн тухай хуулийг боловсронгуй болгож, холбогдох дүрэм, журам, стандартуудыг шинэчлэн баталж мөрдүүлсэн байна.	Төмөр замын тээвэрлэлттэй холбоотой бүх журам, дүрэм батлагдаж, эрх зүйн орчин боловсронгуй болсон байна.	ЗТБХБЯ	ХЗДХЯ
			3	олон улсын конвенц, стандарт, шаардлага, хөгжлийн чиг хандлагад нийцүүлэн тээврийн гэрээ, хэлэлцээрүүдийг шинэчилж, олон улсад нийтээр дагаж мөрдөх гэрээ, хэлэлцээрт нэгдэн орох.	Олон улсын гэрээ хэлэлцээрийн зарчим, харилцан эрх тэгш байх зарчимд нийцсэн байх	Зайлшгүй нэгдэн орох шаардлагатай Олон улсын конвенци, гэрээ хэлэлцээрт нэгдэн орсон байна.		ЗТБХБЯ	ГХЯ
70	4,1,2	Авто замын сүлжээг өргөжүүлнэ:	1	олон улсын авто замын сүлжээнд нэгдсэн чиглэлүүдийн дагуух авто замыг тэргүүн ээлжинд барих;	Транзит тээвэр саадгүй зорчдог байх	Олон улсын авто замын сүлжээнд нэгдсэн АН-3 чиглэлийн 1041 км, АН-4 чиглэлийн 725 км, АН-32 чиглэлийн 2520 км авто замыг тэргүүн ээлжинд барьсан байна.		ЗТБХБЯ	СЯ
			2	"Мянганы зам"-ын хэвтээ, босоо тэнхлэгүүдийг барьж дуусгах;	Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, улсын төсөвт тусгагдсан арга хэмжээнүүдийн хэрэгжилт хангагдсан байх	"Мянганы зам"-ын хэвтээ, босоо тэнхлэгүүдийн дагуух 7546 км авто замыг барьж дуусгана.		ЗТБХБЯ	СЯ
			3	дэд бүтцийн зарим босоо тэнхлэгийн дагуух хатуу хучилттай авто замыг барьж дуусгах;	үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр	Шивээ хүрэн-Баянхонгор-Улиастай-Цагаан толгой чиглэлийн 1317км хатуу хучилттай авто замыг барьж дуусгана.		ЗТБХБЯ	СЯ
			4	бүсийн болон аймгийн төвүүдийг нийслэлтэй хатуу хучилттай замаар, дараагийн шатанд өөр хооронд нь холбох.	үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр	Бүсийн болон аймгийн төвүүдийг нийслэлтэй хатуу хучилттай замаар холбосон байна.		ЗТБХБЯ	СЯ
71	4,1,3	Авто замын салбарт дэвшилтэд техник технологи нэвтрүүлж, авто зам, замын байгууламжийн чанарыг дээшлүүлж, ашиглалт, үйлчилгээг сайжруулна	1	монгол орны байгаль, цаг уурын нөхцөлд тохирсон авто зам барих технологи нэвтрүүлж, техник, технологийн шинэчлэл хийх;	Авто замын барилга, засвар арчлалтын ажлын чанар өндөр түвшинд хүрсэн байх	Авто замын салбарт дэвшилтэд техник технологи нэвтрүүлж, авто зам, замын байгууламжийн чанарыг дээшлүүлж, ашиглалт, үйлчилгээг сайжруулсан байна.		ЗТБХБЯ	
			2	авто замын туршилт, сорилт судалгааны ажлыг сайжруулах.	Шинэ техник, тенологи нэвтэрсэн байх	Олон улсын стандартад нийцсэн шинэ технологи нэвтрүүлсэн байна		ЗТБХБЯ	
72	4,1,4	Төмөр замын өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлж, хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг сайжруулна: □	1	хөрш орнуудыг холбосон хоёр дахь төмөр замыг барих;	Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөл, Засгийн газрын шийдвэр хэрэгжсэн байх	Хоёр дахь төмөр зам барих ажлын 70-аас доошгүй хувийг гүйцэтгэсэн байна.	Хоёр дахь төмөр зам барих ажлыг дуусч, үйл ажиллагаанд оруулсан байна..	ЗТБХБЯ	СЯ
			2	гол төмөр замыг цахилгаанжуулах;	үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр	Гол төмөр замыг цахилгаанжуулах ажлыг хийж гүйцэтгэсэн байна.	Цахилгаанжуулах ажлын хүрээнд хөдлөх бүрэлдэхүүний паркийг бий болгох, тээвэрлэлтийг гүйцэтгэнэ. .	ЗТБХБЯ	СЯ
			3	баруун бүсийг төмөр замын гарцтай болгох асуудлыг судлаж, хэрэгжүүлж эхлэх;	Төмөр замын өрсөлдөх чадвар дээшилсэн байх	ТЭЗҮ-г боловсруулж дуусган төмөр замын гарц бий болгох асуудлаар холбогдох талуудтай яриа хэлэлцээ хийж хэлэлцэн тохирсон байна.	ТЭЗҮ-ийн дагуу Баруун бүсийн төмөр замын шугамыг үе шаттайгаар барьж эхлэнэ.	ЗТБХБЯ	СЯ, ГХЯ
			4	говийн болон зүүн бүсэд төмөр замын сүлжээг өргөтгөх;	Даяаршилд зохих байр суурь эзэлж, бус нутгийн хамтын ажиллагаа өргөжсөн байх	Төмөр замаар тээвэрлэх ачааны хэмжээг 50-80 сая тоннд хүргэж, өсөн нэмэгдэх уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг саадгүй тээвэрлэдэг болно.	Тус бус нутгийн төмөр замаар зөвхөн ачаа бус зорчигч тээвэрлэлтийг гүйцэтгэх болно.	ЗТБХБЯ	СЯ, ЭБЭХЯ

			5	төмөр замын дотоодын нэгдсэн сүлжээ байгуулах асуудлыг ашигт малтмалын орд газруудыг ашиглалтанд оруулахтай холбон оновчтой төлөвлөж, хэрэгжүүлж эхлэх.	үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр	Төмөр замын сүлжээний төлөвлөлтийг бүрэн шийдвэрлэж, эхний ээлжийн төмөр замыг ашиглалтад оруулна.	Төрөөс баримтлах төмөр замын талаарх бодлого батлагдаж, улмаар бус нутгийн төмөр замын сүлжээний хүрээнд Говийн болон Зүүн бүсийн төмөр замын шугамууд ашиглалтад орж, тээвэрлэлтийг хэвийн явуулах болно. .	ЗТБХБЯ	СЯ, ЭБЭХЯ
73	4,1,5	Агаарын тээврийн шинэчлэлийг гүнзгийрүүлж, дэд бүтцийг хөгжүүлэн, үйлчилгээг өргөжүүлж, агаарын тээврийг олон улсын зах зээлд өрсөлдөх чадвартай, хувийн хэвшлийн оролцоо давамгайлсан салбар болгон хөгжүүлнэ;	1	Улаанбаатар, Чойбалсан, Ховд хотуудад олон улсын нисэх буудал, Хархоринд шинэ нисэх буудал байгуулж, орон нутгийн нисэх буудлуудыг хатуу хүчилттай зурвас, гэрэл, суултын системээр тоноглох;	Агаарын тээврийн үйл ажиллагааны үндсэн суурь болох нисэх буудлын сүлжээ бүрэлдсэн байх	Улаанбаатар, Чойбалсан, Ховд хотуудад олон улсын нисэх буудал, Хархоринд шинэ нисэх буудлыг барьж ашиглалтад оруулсан байна. Орон нутгийн нисэх буудлуудыг хатуу хүчилттай зурвас, гэрэл, суултын системээр бүрэн тоноглогосон байна. УБ-т олон улсын шинэ нисэх буудал байгуулснаар саатал багасч УБ-ын нисэх буудлын хүчин чадал 4 дахин нэмэгдэнэ.		ЗТБХБЯ	
			2	агаарын тээвэрт хувийн хэвшлийн оролцоог нэмэгдүүлэх;	Эдийн засгийн үр өгөөж дээшилж, зорчигч тээвэрлэлтийн тоо нэмэгдсэн байх	Агаарын тээврийн шинэчлэлийг гүнзгийрүүлж, дэд бүтцийг хөгжүүлэн, үйлчилгээг өргөжүүлж, агаарын тээврийг олон улсын зах зээлд өрсөлдөх чадвартай, хувийн хэвшлийн оролцоо давамгайлсан салбар болгон хөгжүүлсэн байна.		ЗТБХБЯ	
			3	Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээгүүр дамжин өнгөрөх олон улсын нислэгийн аюулгүй байдлыг сайжруулж, тоог нэмэгдүүлэх;	Нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний чанар сайжирч аюулгүй байдлын хяналт дээшилсэн байх	Нислэгийн аюулгүй байдлыг бүрэн хангасан системтэй болсон байна.		ЗТБХБЯ	
			4	олон улсын нислэгийн чиглэл, тоог нэмэгдүүлэх.	Орон нутаг дахь олон улсын нисэх буудлуудаас олон улсын шууд нислэг гүйцэтгэх нөхцөл боломж бүрдүүлсэн байх	Агаарын тээврийг олон улсын зах зээлд өрсөлдөх чадвартай, болгон хөгжүүлсэн байна.		ЗТБХБЯ	ГХЯ
74	4,1,6	Далайн болон усан замын тээвэрт хувийн хэвшлийн оролцоо, хөрөнгө оруулалт хийх таатай орчинг бүрдүүлж, үйл ажиллагааг нь өргөтгөнө;	1	усан замын тээврийг хөгжүүлж, орчин үеийн хөлөг онгоцтой болж, хувийн хэвшлийн оролцоо, хөрөнгө оруулалтыг дэмжих;	Далайн болон усан замын тээвэрт хувийн хэвшлийн оролцоо, хөрөнгө оруулалт хийх таатай орчин бүрдсэн байх	Далайн болон усан замын тээвэрт хууль, эрх зүйн болон зохион байгуулалтын шинэ хэлбэрийг нэвтрүүлсэн байна. Усан замын тээврийг хөгжүүлж, орчин үеийн хөлөг онгоцтой болж, хувийн хэвшлийн оролцоо, хөрөнгө оруулалтыг дэмжсэн бодлого явуулна.		ЗТБХБЯ	
			2	Монгол Улс далайн боомт түрээсэлж, далайд гарцтай болж, хөлөг онгоцны бүртгэлийг бие дааж хийдэг болох.	үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр	Хятадын Тяньжин, ОХУ-ын Владивосток, Солонгосын зарим боомтыг ашиглан далайд гарцтай болж, хөлөг онгоцны бүртгэлийг бие дааж хийдэг болсон байна.		ЗТБХБЯ	ГХЯ
		Улаанбаатар хотын авто замын сүлжээ, нийтийн зорчигч тээврийн үйлчилгээг сайжруулна;	1	Улаанбаатар хотын авто замыг хот төлөвлөлт, тээврийн бодлоготой уялдуулан сайжруулах;	Иргэдийг эрүүл аюулгүй орчинд амьдрах боломжоор хангасан байх	Улаанбаатар хотын авто замыг хот төлөвлөлт, тээврийн бодлоготой уялдуулан сайжруулсан байна.		ЗТБХБЯ	НЗДТГ

75	4,1,7			дотооддоо цахилгаан тээврийн хэрэгсэл угсарч үйлдвэрлэнэ. Улаанбаатар хотын нийтийн тээврийн үйлчилгээнд тээврийн шинэ төрөл систем, авто замын хөдөлгөөнд удирдлага, тээврийн зохицуулалтын "Ухаалаг" тогтолцоог нэвтрүүлэх.	Нийтийн тээврийн үйлчилгээний чанар хүртээмж дээшилж, замын хөдөлгөөний саатал, түгжрэл багассан байх	Дотооддоо цахилгаан тээврийн хэрэгсэл 50 ширхэгийг угсарч үйлдвэрлэнэ. Улаанбаатар хотын нийтийн тээврийн үйлчилгээнд тээврийн шинэ төрөл систем, авто замын хөдөлгөөнд удирдлага, тээврийн зохицуулалтын тогтолцоог нэвтрүүлж, хөдөлгөөний нэгдсэн удирдлагын төвийг байгуулна.		ЗТБХБЯ	НЗДТГ	
76	4,1,8	Авто тээврийн хэрэгслээс хүрээлэн байгаа орчин, хүн ам, замын хөдөлгөөнд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг эрс бууруулна	1	Улаанбаатар хот болон томоохон хотуудын тээврийн хэрэгслийг шингэрүүлсэн шатдаг хийн түлшинд шилжүүлэх;	Иргэдийг эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах боломж бүрдсэн байх	Улаанбаатар хот болон томоохон хотуудын нийтийн тээврийн хэрэгслийг шингэрүүлсэн шатдаг хийн түлшинд бүрэн шилжүүлсэн байна.		ЗТБХБЯ	Аймаг, НЗДТГ	
			2	Тээврийн хэрэгслийн татварыг байгаль орчинд үзүүлж буй нөлөөллийг нь тооцон боловсронгуй болгох.	Иргэдийг эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах боломж хангагдсан байх	Тээврийн хэрэгслийн татварыг байгаль орчинд үзүүлж буй нөлөөллийг нь тооцон боловсронгуй болгож батлан мөрдүүлнэ.		ЗТБХБЯ	СЯ, БОАЖЯ	
77	4,1,9	Авто, төмөр замын сүлжээг өргөтгөн, агаарын болон усан замын тээврийг хөгжүүлж, аймаг, нийслэл болон бүсийн төвүүдийг хатуу хучилттай авто замаар бүрэн холбоно	1	дэд бүтцийн босоо тэнхлэгүүдийн дагуух хатуу хучилттай авто замыг барьж дуусгах	үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр		Мянганы замын дагуух босоо тэнхлэгүүд болон Шивээ хүрэн-Баянхонгор-Улиастай-Цагаан толгой чиглэлийн хатуу хучилттай авто замыг барьж дуусгана.	ЗТБХБЯ	ся	
			2	авто зам ашиглалтын үр ашигтай шинэ тогтолцоог бий болгон ажиллуулах;	үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр	Авто замын ашиглалтын байдлыг сайжруулахын тулд засвар арчлалтын ажлыг шинэ түвшинд гарган жил бүр зарцуулж буй зардлын хэмжээг 20 000.0 сая төгрөгт хүргэнэ.	Авто замын ашиглалтын байдлыг сайжруулахын тулд засвар арчлалтын ажлыг шинэ түвшинд гарган жил бүр зарцуулж буй зардлын хэмжээг 40 000.0 сая төгрөгт хүргэнэ.	ЗТБХБЯ		
			3	Монгол Улсын нутаг дэвсгэрийг хамарсан төмөр замын сүлжээг барьж дуусгах.	үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр		Хоёр дахь төмөр замыг ашиглалтад оруулах, баруун, говийн болон зүүн бүсэд төмөр замын сүлжээ бий болгох	ЗТБХБЯ	СЯ	
4.2. Эрчим хүчний салбарын хөгжлийн бодлого										
78	4,2,1	Монгол Улсын "Эрчим хүчний нэгдсэн систем"-ийг байгуулж, эрчим хүчний салбарын ашигт ажиллагааны түвшинг дээшлүүлэн, хөгжлийн нэн таатай орчин бий болгоно. Эрчим хүчний салбарыг эрчим хүч экспортод чадамжтай болгоно.	1	• говийн бүсийн цахилгаан хангамжийн бодлогыг тодорхойлж, ойрын жилүүдэд баригдах Оюутолгой, Тавантолгой, Цагаансуварга болон бусад уул уурхайн үйлдвэрүүдийн эрчим хүчний хангамжийн эх үүсвэрийг бий болгох;	УБ-Мандалговь-Тавантолгой-Оюутолгойн 220 Кв-ын ЦДАШ, Тавантолгойн ДЦС-ыг байгуулна.	ТЭХС, Говийн бүсийг цахилгаан эрчим хүчээр хангана.	Говийн бүс бие даасан эрчим хүчний эх үүсвэртэй болно.	ЗБЭХЯ		
			2	• зүүн, баруун бүсийн эрчим хүчний системийг төвийн эрчим хүчний системтэй холбож хүчин чадлыг нь 3-4 дахин нэмэгдүүлэх;	Багануур-Өндөрхаан-Чойбалсангийн 220 Кв-ийн ЦДАШ байгуулна. Хартарвагатай, Нүүрст хотгорын нүүрсний уурхайг түшиглэн ДЦС барьж баруун бүсийн	ТЭХС, Зүүн бүсийн эрчим хүчний системтэй холбогдоно.	ТЭХС, Баруун бүсийн эрчим хүчний системтэй холбогдоно.	ЗБЭХЯ		
			3	• эрчим хүчний аюулгүй байдлыг сайжруулж, хоёр хөрш оронтой эрчим хүчний дэд бүтцээр холбогдон, хэрэглээний онцлогтой уялдуулан экспорт, импортын асуудлыг оновчтой шийдвэрлэх;	Улс орныхоо хэрэглээний онцлогтой уялдуулан цахилгааны экспорт, импортын асуудлыг оновчтой шийднэ.	Шивээ-Овоогийн том чадлын дулааны цахилгаан станц барьж ашиглана.	Эрчим хүчний аюулгүй байдлыг хангах үүднээс бүс нутгийн хүрээнд урт хугацааны гэрээ	ЗБЭХЯ		
			4	• Улаанбаатар хотод цахилгаан, дулааны шинэ эх үүсвэр барьж ашиглах;	Улаанбаатарын цахилгаан, дулааны 5 дахь эх үүсвэрийг барьж ашиглана	2013 онд барьж ашиглалтад оруулсан байна.	Цахилгаан, дулааны дотоод эх үүсвэрээр бүрэн хангагдсан байна.	ЗБЭХЯ		
			5	• "Эрчим хүчний нэгдсэн систем" хөтөлбөрийг бүрэн хэрэгжүүлж, дотоодод үйлдвэрлэж буй эрчим хүчээр өөрийн хэрэгцээг бүрэн хангадаг болох;	Эрчим хүчний нэгдсэн систем бий болно.	Эрчим хүчээр дотоод хэрэглээг хангана.	Байгаль орчинд халгүй СЭХ-ний үйлдвэрлэлийг дэмжих чиглэлээр	ЗБЭХЯ		
			6	• томоохон гол, мөрний дагуу усан цахилгаан станц барих;	Эрдэнэбүрэнгийн УЦС байгуулж, Баруун бүсийн хэрэглэгчдийг дотоодын эх үүсвэрээс цахилгаанаар бүрэн хангана.	Станцын судалгаа, ТЭЗҮ-г нарийвчлан хийнэ.	2016 оноос УЦС-ыг барьж ашиглана.	ЗБЭХЯ		
			7	• эрчим хүчний чиглэлээр бүс хоорондын уялдааг хангах.	Эрчим хүчний нэгдсэн систем бий болно.	ТЭХС, Дорнод бүсийн ЭХС цахилгаан дамжуулах агаарын шугамаар холбогдоно.	ТЭХС, Алтай-Улиастайн ЭХС, Баруун бүсийн ЭХС цахилгаан дамжуулах агаарын шугамаар холбогдоно.	ЗБЭХЯ		

				• эрчим хүч экспортолж эхлэх;	Шивээ-Овоогийн нүүрсний уурхайг түшиглэ	Эхний ээлжийн блокийг ашиглалтад оруулна.	4800 МВт-ийн цахилгаан станц ашиглалтад орж, бүрэн хүчин чадлаар ажиллаж эрчим хүч экспортолоно.	ЗБЭХЯ	
			8					ЗБЭХЯ	
			9	• атомын эрчим хүч ашиглах бодлогыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлж, улмаар атомын цахилгаан станц барих зорилт тавьж ажиллах.	Зүүн бүсэд атомын том чадлын цахилгаан станц байгуулна.	Бэлтгэл ажлыг хангуулна.	2025 оноос барьж ашиглана.	ЗБЭХЯ	
79	4,2,2	Сум, суурин газрын болон малчдын цахилгаан эрчим хүчний хангамжийг сайжруулна: □	1	• төвлөрсөн системд холбогдоогүй сум, суурин газруудыг цахилгаан дамжуулах агаарын шугамаар холбохын зэрэгцээ сэргээгдэх эрчим хүч болон бусад эх үүсвэрүүдийг ашиглан байнгын цахилгаанаар хангах;	Бүх сум, суурин газрын найдвартай цахилгаан эрчим хүчээр хангана.	Нийт сумын төв, суурин газрыг эрчим хүчээр хангана.	Нийт сум, суурин газар найдвартай эрчим хүчээр хангагдана.	ЗБЭХЯ	
			2	• "Буман нарны гэрэл" хөтөлбөрийн хүрээнд бүх малчин айл өрхийг нар, салхины эрчим хүчний эх үүсвэртэй болгох;	Нийт малчин өрхийг нар, салхины цахилгаан үүсгүүртэй болгоно.	100000 малчин өрхийг нар, салхины цахилгаан үүсгүүрээр хангана	170000 малчин өрхийг нар, салхины цахилгаан үүсгүүрээр хангана	ЗБЭХЯ	
			3	• нүүрсний ордуудад ойрхон байрлалтай сум, суурин газарт нүүрсний хийн түлшээр ажилладаг бага оврын цахилгаан станц барьж ажиллуулах.	Баруун бүсэд 20-100 мВт-ын нүүрсний хийн цахилгаан станцыг байгуулна.	Нүүрсний хийн цахилгаан станцыг байгуулах бэлтгэл ажлыг эхэлнэ.	Нүүрсний хийн цахилгаан станцыг ашиглалтад оруулж, бүс нутаг, аймаг сумдын хэрэгцээг бүрэн хангана.	ЗБЭХЯ	
80	4,2,3	Монгол Улсын эрчим хүчний нэгдсэн системийн үр ашгийг сайжруулж, хөгжлийн нэн таатай орчинг бий болгоно:	1	• бүс нутгуудын эрчим хүчний системийн үр ашгийг дээшлүүлэх;	Эрчим хүчний салбарын авлага, өглегийн харьцаа шийдвэрлэгдсэн байна.	Үнэ тарифийн тогтолцоог сайжруулна.	Гэрээт зах зээлийн системийг нэвтрүүлнэ.	ЗБЭХЯ	
			2	• эрчим хүчний урсгалыг зохицуулах орчин үеийн тогтолцоо бий болгох.	Эрчим хүчний үр ашг өндөр, алдагдал багатай системийг бий болгоно.	Систем хоорондын цахилгаан дамжуулах өндөр хүчдлийн шугамыг барих.	Систем хоорондын удирдлага, мэдээлэл техникийн удирдлагын иж бүрэн системийг бий болгох.	ЗБЭХЯ	
4.3. Түлшний салбарын хөгжлийн бодлого									
81	4,3,1	Нүүрс хийжүүлж, бага оврын цахилгаан станцуудыг түлшээр хангана:	1	• нүүрснээс утаагүй түлш үйлдвэрлэх бага оврын үйлдвэрүүд байгуулж ажиллуулах;	Хагас коксон түлшийг жилд 300 мянган тонныг үйлдвэрлэнэ.	Хагас коксон түлшний үйлдвэрийг барьж ашиглалтад оруулна	Хагас коксон түлшээр 100% хэрэглэгчдийг хангана.	ЗБЭХЯ	
			2	• нүүрснээс шингэн түлш үйлдвэрлэх дунд болон томоохон хүчин чадлын үйлдвэрийн цогцолборуудыг байгуулж ажиллуулах.	Нүүрснээс 500 мянган тонн шингэн түлш үйлдвэрлэнэ	Эхний ээлжийг ашиглалтад оруулна	Үйлдвэрийг ашиглалтад оруулна.	ЗБЭХЯ	
82	4,3,2	Кокс-хими болон нүүрс, эрчим хүч, химийн үйлдвэрийн цогцолборыг байгуулж ажиллуулна:	1	• Тавантолгойн коксжих нүүрсний ордыг түшиглэн нүүрс боловсруулах, нүүрс-химийн судалгааны лаборатори, төв байгуулж ажиллуулах;	Нүүрс боловсруулах, нүүрс хийжүүлэх, шингэрүүлэх хагас үйлдвэрлэлийн туршилт явуулах чадавх бүхий судалгааны баазыг бүрдүүлнэ.	Нүүрсний үндэсний төвийг байгуулсан байна.	Нүүрсний сургалт судалгааны цогцолбор бий болно.	ЗБЭХЯ	
			2	• нүүрснээс газрын тосны бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх.	Нүүрснээс газрын тосны бүтээгдэхүүн гаргах үйлдвэрийн хүчин чадлыг эзэмшинэ.	Нүүрснээс газрын тосны бүтээгдэхүүн гаргах үйлдвэрийн ТЭЗҮ-ийг боловсруулна.	Үйлдвэрийг барьж байгуулна.	ЗБЭХЯ	
83	4,3,3	Нүүрсний цэвэр технологт тулгуурласан том хүчин чадлын цахилгаан станц барьж, нүүрснээс газрын тосны бүтээгдэхүүн гаргах үйлдвэрийн хүчин чадлыг бүрэн эзэмшинэ:	1	• Чойр-Нялгын нүүрсний сав газарт түлш, эрчим хүч, нүүрс-химийн цогцолбор байгуулах;	Чойр-Нялгын нүүрсний сав газарт түлш эрчим хүч, нүүрс-химийн үйлдвэрийн хүчин чадлыг эзэмшинэ.	Үйлдвэрийн ТЭЗҮ-ийг боловсруулна.	Эрчим, нүүрс-химийн цогцолборыг барьж эхэлнэ.	ЗБЭХЯ	
			2	• нүүрснээс устөрөгч, метанол, диметил эфир /ДМЕ/ зэрэг шинэ төрлийн эрчим хүчний нөөц гаргаж авах;	Нүүрснээс устөрөгч, метанол, ДМЕ, шингэрүүлсэн шатдаг хий, түлшний элемент зэрэг шинэ төрлийн эрчим хүчний нөөц гаргах үйлдвэрлэлийн технологийг эзэмшинэ.	Шинэ төрлийн эрчим хүчний нөөц гаргах судалгаа шинжилгээний ажлыг хийж, технологийг нэвтрүүлж эхлэнэ.	Шинэ төрлийн эрчим хүчний нөөц гаргах технологи бүрэн нэвтэрсэн байна.	ЗБЭХЯ	
			3	• кокс-химийн үйлдвэрийн хүчин чадлыг бүрэн эзэмшиж, жилд 5 саяас доошгүй тонн кокс гадаадад гаргах.	Жилд 5 саяас доошгүй тонн кокс экспортолоно.	Жилд 2.5 саяас доошгүй тонн кокс экспортолоно.	Жилд 5 саяас доошгүй тонн кокс экспортлодог болсон байна.	ЗБЭХЯ	
4.4. Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн хөгжлийн бодлого									
84	4,4,1	Мэдээлэл харилцааны технологийн салбарын програм хангамж, технологи, эрх зүй, бүтэц, зохион байгуулалт, санхүү, эдийн засгийн болон хүний нөөцийн нэн таатай орчинг бүрдүүлнэ:	1	• мэдээлэл, харилцаа холбооны газрын суурь сүлжээг тоон технологт бүрэн шилжүүлж, 3G-ийн үелэлэлд оруулж, газар, сансрын хосолсон өндөр хурдны, өргөн зурвасын сүлжээ, интернетийн дамжлага гарц 2-ыг бий болгох;		Суурь сүлжээг бүх сумдын түвшинд тоон технологид шилжсэн байна. 3G технологийг хүн амын 60	Интернэтийн дамжлага гарц 4 болно.	МШХХТГ	
			2	• дэлхийн цахилгаан холбооны байгууллагаас Монгол Улсад хуваарилсан гео байнгын байршилд 2010 он гэхэд бага оврын, олон талын зориулалттай, сансрын холбооны хиймэл дагуул хөөрөгж, интернетийн дамжлага нөөц гарц бий болгох;		Сансрын холбооны хиймэл дагуул хөөргөсөн байна.		МШХХТГ	
			3	• мэдээллийн технологийн техник хэрэгслийн үйлдвэрлэлийг бий болгож хөгжүүлэх, програм хангамжийг үйлдвэрлэх, нутагшуулах, экспортлох нөхцөлийг бүрдүүлж, төрөөс бүх талын дэмжлэг үзүүлэх.		үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр		МШХХТГ	

85	4,4,2	Мэдээлэл харилцааны технологийн ололтыг нийгэм, эдийн засгийн бүх салбарт өргөн нэвтрүүлнэ;	1	• зайн эмчилгээ, зайн эмнэлгийн анхдагч тусламж, үйлчилгээг үзүүлдэг болгож, нарийн мэргэжлийн эмч нар зайнаас зөвлөгөө өгөх, мэргэжлийн тусламж үзүүлэх боломжийг бүрдүүлэх;		зайн эмчилгээтэй эмнэлгийн тоо		МШХХТГ	
			2	• зайн банкны үйлчилгээ, зайн төлбөр тооцоо, зайн худалдаа, арилжаа, бэлэн бус мөнгөний эргэлт, нийгмийн халамжийн зайн үйлчилгээг нэвтрүүлэх;		үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр		МШХХТГ	
			3	• хөдөө орон нутагт утасгүй холбооны системийг эрчимтэй хөгжүүлж, 2015 он гэхэд үүрэн телефоны шинэ үеийн үйлчилгээг газрын суурь сүлжээг ашиглан хүн амын 60 хүртэл хувьд хүргэж, газар нутгийн 50 хүртэл хувийг зөвхөн газрын суурь сүлжээний тусламжтайгаар хамруулах.		үүрэн телефоны шинэ үеийн үйлчилгээг /интернэт, 3G, контент г.м/ хүн амын 60 хувьд хүргэх, газар нутгийн 50-ийг дээрхи үйлчилгээнд хамруулах		МШХХТГ	
86	4,4,3	Мэдээлэл, харилцааны технологийн салбарын программ-техник, мэдээлэл хангамж, технологи, бүтэц, зохион байгуулалт, санхүү, эдийн засаг, хүний нөөцийн болон эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгож, шинэчлэн сайжруулна;	1	• мэдээлэл дамжуулах хурд болон давтамжийг 5G-ийн үелэлд оруулах;			5G технологи нэвтрэнэ.	МШХХТГ	
			2	• олон улсын интернетийн нийт 4 дамжлага гарцтай болох;		Интернэтийн дамжлага гарц 2-оос дээш болно.	4 дамжлага гарцтай болно.	МШХХТГ	
			3	• аюулгүй холбогдох серверийн тоог нэмэгдүүлэх;		Төрийн байгууллагын 50%, бизнесийн байгууллагын 80% нь тоон гарын угсийн гэрчилгээтэй болсон байна.		МШХХТГ	
			4	• 2021 он гэхэд нийт сум, сууринг шилэн кабелийн болон бага оврын тоон радиорелейн сүлжээгээр холбож, төрийн болон арилжааны цахим үйлчилгээг хүлээн авах боломжийг хөдөөгийн хүн амын 70 хүртэл хувьд хүргэх;			хөдөөгийн хүн амын 70 хувь нь цахим арилжааны үйлчилгээ хүртэх техникийн боломжоор хангагдсан байна.	МШХХТГ	
			5	• 2016 оноос гео байнгын байршилтай зайнаас тандах оптикийн буюу радиолокацийн бага оврын, хямд төсөр хиймэл дагуулын систем бий болгож, геодези, зураг зүй, цаг уур, байгаль орчны хяналт, хөдөө аж ахуй, гамшгийн, аюулгүй байдал, батлан хамгаалах болон онц байдлын нөхцөлд сансрын зураглалыг ашиглах;		үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр		МШХХТГ	
			6	• 2016 оноос сансрын холбооны шинэ үеийн хэт бага оврын, олон талын зориулалттай, бүрэн тоон технологийн, гео байнгын байршилтай хиймэл дагуул хөөргөх;		Сансрын холбооны хиймэл дагуул хөөргөсөн байна.		МШХХТГ	
			7	• 2021 онд Монгол Улсын нутаг дэвсгэрийн 95 хүртэл хувьд суурин болон хөдөлгөөнт хэлбэрээр мэдээлэл, харилцааны технологийн үйлчилгээг хүн бүр хүлээн авах боломжийг бүрдүүлэх;			Монгол Улсын нутаг дэвсгэрийн 90 хувьд мэдээлэл, харилцаа холбооны үйлчилгээ хүртэх боломжийг бүрдүүлсэн байна.	МШХХТГ	
			8	• программ хангамжийн үйлдвэрлэл, экспортыг нэмэгдүүлэх.		програм хангамжийн үйлдвэрлэлийн орлогын хэмжээ өссөн байна.	програм хангамжийн үйлдвэрлэлийн орлогын хэмжээ өссөн байна.	МШХХТГ	

4.5. Хот байгуулалт, барилгын хөгжлийн бодлого

		Хүн амын нутагшилт, суурьшлын зохистой тогтолцоог хөгжүүлж, хот, суурингийн оршин суугчдад таатай орчин бүрдүүлнэ;	1	• хүн амын нутагшилт, суурьшлын талаар төрөөс баримтлах бодлогыг боловсруулж, хэрэгжүүлэх, хот байгуулалтын эрх зүйн орчинг сайжруулж, хот төлөвлөлтийн норм, нормативыг боловсронгуй болгох;	Шинээр боловсруулсан бодлогын баримт бичиг, хууль тогтоомж, норм, дүрэм, журам, стандарт	Хүн амын нутагшилт, суурьшлын ерөнхий төслийг боловсруулж, УИХ-аар батлуулсан байна. (1) - Төслийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулж батлуулсан байна. (1) - Шинээр хуулиуд боловсруулагдаж батлагдсан байна. Тухайлбал, "Хотыг дахин хөгжүүлэх тухай", "Хот, суурины ногоон байгууламжийн тухай хууль", Газартай холбоотой хуулиуд г.м. (6) - Шинээр норм, дүрэм, заавар, аргачлал батлагдсан байна. (6)	Төслийн эхний ээлжийн арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлнэ. Шинээр хуулиуд боловсруулагдаж батлагдсан байна. Тухайлбал, "Шинэ хот, хороолол барьж хөгжүүлэх тухай", "Автозогсоолын тухай" хууль г.м. (2) Шинээр норм, дүрэм, заавар, аргачлал батлагдсан байна. (6)	ЭТБХБЯ	ҮХШХ
--	--	--	---	---	--	---	---	--------	------

87	4,5,1		2	• бүсчилсэн хөгжлийн бодлогыг хот байгуулалтын бодлогоор дэмжих;	Шинээр боловсруулсан бодлогын баримт бичиг, төсөл, хөтөлбөр	Баруун бүсийн хөгжлийн төслийг ЗГ-аар батлуулж, хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулан батлуулж, хэрэгжүүлж эхлэнэ; (1) Хангайн, Төвийн, Зүүн бүсийн хөгжлийн төслийг боловсруулж, ЗГ-аар батлуулах; хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулж батлуула. (3)	Баруун, Хангайн, Төвийн, Зүүн бүсийн хөгжлийн төслийн эхний ээлжийн арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлнэ.	ЗТБХБЯ	ҮХШХ
			3	• бүсийн хөгжлийн тулгуур төвүүдийг эхний шатанд тус бүр 50 мянгаас доошгүй хүн ам, цаашид тус бүр 100 мянга орчим хүн амтай хотууд болгон хөгжүүлэх таатай орчинг бүрдүүлэх;	Шинээр боловсруулсан бодлогын баримт бичиг, төсөл, хөтөлбөр; Бүсийн тулгуур төвүүдийн хүн амын тоо нэмэгдсэн үзүүлэлт; шинээр бий болсон ажлын байрны тоо, орон сууцны тоо, г.м.	Бүсийн хөгжлийн тулгуур төв хотуудын ерөнхий төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулж, ЗГ-аар батлуулсан байна.(8)	Бүсийн хөгжлийн тулгуур төв хотуудын ерөнхий төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг хэрэгжүүлнэ.	ЗТБХБЯ	ҮХШХ
			4	• нийслэлийн хүн амын хэт бөөгнөрлийг задалж, дагуул хотууд болох Багануур, Налайх, Багахангайг хөгжүүлж, тэдгээрт зохистой төвлөрөл бий болгох;	Шинээр боловсруулсан бодлогын баримт бичиг, Багануур, Налайх, Багахангайд хүн амын нэмэгдсэн үзүүлэлт, шинээр бий болсон ажлын байрны тоо, орон сууцны тоо г.м.;	Багануур, Налайх, Багахангай хотуудын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг НИТТХ-аар батлуулж, ерөнхий төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулж, хэрэгжүүлж эхлэнэ.(3)	Ерөнхий төлөвлөгөөний эхний ээлжийн хэрэгжилт хангагдсан байна.	ЗТБХБЯ	НЗДТГ
			5	• орон нутгийн хот суурин газруудын инженерийн дэд бүтэц, газар ашиглалтыг хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу сайжруулах.	Багануур, Налайх, Багахангайд шинээр бий болсон ажлын байрны тоо ?	"Ариун цэврийн байгууламжийг сайжруулах хөтөлбөр", "Хүн амыг эрүүл ахуйн шаардлагад нийцсэн ундны усаар хангах хөтөлбөр"-үүдэд тусгагдсан зорилт биелнэ.	"Ус" үндэсний хөтөлбөрийн 1 ба 2-р үе шатны хэрэгжилтийг хангасан байна.	ЗТБХБЯ	Аймаг, НЗДТГ
			88	4,5,2	Орчин үеийн чанарын шаардлага бүхий барилга, шинэ нэр төрлийн барилгын материалын үйлдвэрлэл, нийтийн аж ахуйн салбарыг бий болгон хөгжүүлнэ:	1	• олон давхар орон сууц болон томоохон үйлдвэрийн барилга барих үндэсний чадамжийг сайжруулах;	Барилгын төрөл бүрийн мэргэжил эзэмшсэн ажилчдын тоо Мэргэжил дээшлүүлэх сургалтад хамрагдсан инженер-техникийн ажилтнуудын тоо Барилгын машин, механизмын шинэчлэлт хийсэн байгууллагын тоо Барилгын үйлдвэрлэлд чанарын удирдлагын тогтолцооны стандарт нэвтрүүлсэн байгууллагын тоо	Төгссөн инженерүүдийн давтан, төлбөртэй сургалт хэрэгжсэнээр ИТА-нуудын мэргэжлийн чадвар хөгжингүй орнуудын түвшинд ойртож очно. Барилгын салбарын механизм зэвсэглэмж, хүчин чадал, механикжуулалтын болон авулгүй ажиллагааны түвшин 2010 оныхоос 10%-иар дээшилнэ.
2	• барилгын материалын үйлдвэрлэлд шинэ техник, технологийг нэвтрүүлж, бүтээгдэхүүний чанарыг сайжруулж, нэр төрлийг нь олшруулах;	Шинээр байгуулсан барилгын материалын чанарын лабораторийн тоо				4	8	ЗТБХБЯ	
3	• барилга, барилгын материалын үйлдвэрлэлийн норм, норматив, стандартыг олон улсын жишигт нийцүүлэн боловсронгуй болгох;	Шинээр боловсруулах барилгын салбарын норм, норматив, барилгын материалын стандартын тоо				жилд 6-8 норм, нормативийг шинэчлэнэ. 195	жилд 6-8 норм, нормативийг шинэчлэнэ. 215	ЗТБХБЯ	
4	• орон нутгийн түүхий эдийн нөөцөд түшиглэсэн барилгын материалын үйлдвэрлэлийг түлхүү хөгжүүлэх.	Шинээр байгуулах барилгын материалын үйлдвэрийн тоо				17 төрлийн бүтээгдэхүүний 578 үйлдвэр	25 төрлийн бүтээгдэхүүний 600 үйлдвэр	ЗТБХБЯ	ЭБЭХЯ
1	Хүн амын орон сууцны хангамжийг эрс сайжруулна. "Орон сууц" үндэсний хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ:	• Орон сууц барих сангийн эрх зүйн орчныг бүрдүүлж, үйл ажиллагааг жигдрүүлэн, орон сууц барих санхүүгийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, орон сууцны урт хугацаатай зээлийн анхдагч ба хоёрдогч зах зээлийн тогтолцоог бий болгон хөгжүүлэх, орон сууц барих сан байгуулж, орон сууцны гэрээт хадгаламжийн системийг нэвтрүүлэх;				Сангийн хөрөнгийн хэмжээ /тэрбум төг/	150.0	300.0	ЗТБХБЯ
2	• нийслэлийн гэр хорооллыг цэвэр, бохир усны төвлөрсөн шугам сүлжээнд холбож, хүн амыг ундны усаар бүрэн хангах;	Төвлөрсөн шугам сүлжээнд холбогдсон ундны усаар хангагдсан гэр хорооллын өрхийн тоо	20000	30000	ЗТБХБЯ	НЗДТГ			
3	• гэр хорооллыг оршин суугчдын нь оролцоотойгоор орон сууцны хороолол болгон хөгжүүлж, хүн амын худалдан авах чадварт тохирсон орон сууцны хангамжийг нэмэгдүүлэх;	Орон сууцны хороолол болгосон гэр хорооллын тоо, гэр хороололд барьсан орон сууцны тоо	3 гэр хорооллыг орон сууцны хороолол болгон, 20000 айлын орон сууц барих.	3 гэр хорооллыг орон сууцны хороолол болгон, 39300 айлын орон сууц барих.	ЗТБХБЯ	НЗДТГ			

89	4,5,3		4	• бага орлоготой иргэд, нийгмийн эмзэг хэсэгт зориулсан орон сууцны татаас, хөнгөлөлтийг бий болгох;	Бага орлоготой иргэд, нийгмийн эмзэг хэсэгт зориулсан орон сууцны татаас, хөнгөлөлтийн хэмжээ (тэрбум төг/жилд)	50.0	100.0	ЗТБХБЯ, СЯ	НХХЯ
			5	• орон сууцны шинэ хотхон, хорооллын дэд бүтцийг байгуулахад хувийн хэвшлийн оролцоог дэмжих;	эргэн төлөгдөх нөхцлөөр хувийн хэвшлийн оруулах хөрөнгийн хэмжээ /тэрбум төг/	10	20	ЗТБХБЯ, ЭБЭХЯ	СЯ
			6	• 2021 он гэхэд айл өрхийн дийлэнхи олонхийг орон сууцтай болгох.	Жилд дундажаар ашиглалтад орох орон сууцны тоо	10000	15000	ЗТБХБЯ, ЭБЭХЯ	СЯ
90	4,5,4	Хот суурингийн газар ашиглалтыг сайжруулж, эд хөрөнгийн бүртгэлийн тогтолцоо, үйл ажиллагааг боловсронгуй болгоно:	1	• газрын шинэтгэлийг эрчимжүүлэх, газрыг иргэн бүрт үнэгүй өмчилж, эдийн засгийн эргэлтэнд оруулах эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгох;	Шинээр боловсруулсан бодлогын баримт бичиг, хууль тогтоомж, норм, дүрэм, журам, Өмчлүүлсэн газрын хэмжээ, байршлын тоо, газраа өмчилсөн иргэний тоо	Нийт иргэдийн 40 хувь нь газар өмчлөн авсан байна.	Холбогдох хууль эрх зүйн орчин боловсронгуй болсон байна. Газрын багц хуулиуд шинэчлэн боловсруулагдаж батлагдсан байна. (4)	ЗТБХБЯ	ХЗДХЯ
			2	• газрын мэдээллийн үндэсний системийг бий болгон энэ талаархи мэдээллээр олон нийтэд шуурхай үйлчилдэг болгох;	Газрын мэдээлэл хэрэглэгчдийн тоо	Газрын мэдээллийн санг бүрдүүлэх, мэдээллээр үйлчлэх үйл ажиллагаа жигдэрч тогтвортой болсон байна.		ЗТБХБЯ	Аймаг, НЗДТГ
			3	• газрын мониторингийн сүлжээ бий болгож, доройтолд орж эвдэрч талхлагдсан газрыг нөхөн сэргээж сайжруулах хөтөлбөр, төслүүдийг боловсруулан хэрэгжүүлэх;	Шинээр боловсруулсан бодлогын баримт бичиг, төсөл, хөтөлбөр; Элэгдэл, эвдрэлээс хамгаалсан буюу нөхөн сэргээж сайжруулсан газрын хэмжээ	Газрын элэгдэл, эвдрэлийн зэрэглэл, цөлжилтийн төрөл, ангилалыг тогтоох, тэдгээртэй тэмцэх нөхөн сэргээж журмыг боловсруулж батлуулна.	Газрын мониторингийн сүлжээ байгуулагдсан байна.	ЗТБХБЯ, БОАЖЯ	Аймаг, НЗДТГ
			4	• үл хөдлөх эд хөрөнгийг эд хөрөнгийн эрхийн улсын бүртгэлд бүрэн хамруулж, өмчийн бүртгэлийн системийг боловсронгуй болгон бэхжүүлэх.				УБЕГ	
91	4,5,5	Хот байгуулалтыг улам боловсронгуй болгож, барилгын шинэ нэр төрлийн бараа, хийцийн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ:	1	• бүсийн тулгуур төвүүдийг эрчимтэй хөгжүүлэх;	Шинээр боловсруулсан бодлогын баримт бичиг, төсөл, хөтөлбөр; Бүсийн тулгуур төвүүдийн хүн амын тоо нэмэгдсэн үзүүлэлт; шинээр бий болсон ажлын байрны тоо, г.м.	Бүсийн хөгжлийн тулгуур төв хотуудын ерөнхий төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулж, ЗГ-аар батлуулсан байна.(8)	Бүсийн хөгжлийн тулгуур төв хотуудын ерөнхий төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг хэрэгжүүлнэ.	ЗТБХБЯ, ҮХШХ	СЯ
			2	• эдийн засаг, худалдааны чөлөөт бүсүүд, томоохон орд газрыг түшиглэн дэлхийн жишигт нийцсэн орчин үеийн хот, тосгодыг бий болгох;	Шинээр боловсруулсан бодлогын баримт бичиг, төсөл, хөтөлбөр; Шинээр бий болсон хот, тосгоны тоо, ажиллагсадны тоо, г.м.	Замын-Үүд, Цагааннуурын чөлөөт бүсийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулж, ЗГ-аар батлуулсан байна.(2) Говийн бүсийн Тавантолгой, Оюутолгой, Цагаансуваргын орд газруудыг түшиглэсэн бүс нутгийн стратеги, хот байгуулалтын төлөвлөгөөний дагуу шинэ хот, тосгодын ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулж батлуулсан байна.(3)	Алтанбулаг, Замын-Үүд, Цагааннуурын чөлөөт бүсийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг хэрэгжүүлнэ. -Шинэ хот, тосгодын ерөнхий төлөвлөгөөг хэрэгжүүлж эхлэнэ.	ЗТБХБЯ	ЭБЭХЯ
			3	• барилгын материалын үйлдвэрлэлд шинэ техник, технологийг нэвтрүүлж, бүтээгдэхүүний чанарыг сайжруулж, нэр төрлийг нь олшруулах.	Шинэ нэр төрлийн бүтээгдэхүүний тоо	17	25	ЗТБХБЯ	

4.6. Бүс нутаг, хөдөөгийн хөгжлийн бодлого

92	4,6,1	Бүсчилсэн хөгжлийн төлөвлөлт, удирдлагыг боловсронгуй болгож, бүс нутгийн хөгжлийг түргэсгэнэ;	1	• Баруун, Хангайн, Төвийн, Зүүн, Улаанбаатарын бүсийн 2015 он хүртэлх хөгжлийн хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх;	Шинээр боловсруулсан бодлогын баримт бичиг, төсөл, хөтөлбөр;	Баруун бүсийн хөгжлийн төслийг ЗГ-аар батлуулж, хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулан батлуулж, хэрэгжүүлж эхлэх;(1) Хангайн, Төвийн, Зүүн бүсийн хөгжлийн төслийг боловсруулж, ЗГ-аар батлуулах; хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулж батлуула.(3)	Баруун, Хангайн, Төвийн, Зүүн бүсийн хөгжлийн төслийн эхний ээлжийн арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлж эхлэнэ.	ЗТБХБЯ, ҮХШХ	Аймаг, НЭДТГ
			2	• бүсийн тулгуур төв болох Ховд, Улиастай, Эрдэнэт, Хархорин, Дархан, Зуунмод, Өндөрхаан, Чойбалсан хотуудын болон аймаг, бичил бүсийн хөгжлийн хөтөлбөрүүд, суурин газруудын ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулж хэрэгжүүлэх;	Шинээр боловсруулсан бодлогын баримт бичиг, төсөл, хөтөлбөр;	Бүсийн тулгуур төв болох Ховд, Улиастай, Эрдэнэт, Хархорин, Дархан, Зуунмод, Өндөрхаан, Чойбалсан хотуудын болон аймаг, бичил бүсийн хөгжлийн хөтөлбөрүүд, суурин газруудын ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулж батлуулсан байна.(8)	Хөтөлбөрүүд, суурин газруудын ерөнхий төлөвлөгөөний эхний ээлжийн арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлнэ.	ЗТБХБЯ, ҮХШХ	Аймаг, НЭДТГ
			3	• бүс нутгуудын удирдлагын оновчтой тогтолцоо, бүтцийг бүрдүүлж ажиллуулах.				ЗГХЭГ	
93	4,6,2	Баруун, Хангайн, Төвийн, Зүүн, Улаанбаатарын бүсийн эдийн засгийн өсөлтийг хөгжлийн хүчин зүйл болгож, Мянганы хөгжлийн зорилтуудыг хэрэгжүүлнэ. "Хөдөөгийн хөгжил" үндэсний хөтөлбөрийг боловсруулж, хэрэгжүүлнэ;	1	• улс орны болон бүсийн хөгжлийг хурдасгах "эвтүүр" болох үндэсний болон бүс нутгийн хэмжээний томоохон төслүүдийг оновчтой тогтоон хооронд нь уялдаатай хэрэгжүүлж, ажлын байрыг олноор бий болгож, ажилгүйдэл, ядуурлыг эрс бууруулах;	Бүс нутгийн хэмжээнд эрчим хүчний найдвартай эх үүсвэрээр хангана.	Бүс нутгийн хэмжээнд эрчим хүчний эх үүсвэрүүд баригдана.	Улс орны болон бүс нутгийн хэмжээнд хараат бус бие даасан эрчим хүчний систем бий болно.	ЗБЭХЯ ЗТБХБЯ ХХААХҮЯ МШХХТГ	
			2	• бүс нутгуудад аж үйлдвэр, үйлчилгээний салбарын хөгжлийг түргэсгэж, хөдөө аж ахуйг хөгжүүлж, эдийн засгийн салбарын бүтцийг боловсронгуй болгох;				ХХААХҮЯ	
			3	• бүсийн тулгуур төв, аймгийн төвүүд, томоохон уул уурхайн үйлдвэрүүдийг түшиглэн эрчимжсэн мал аж ахуй, усалгаатай газар тариаланд суурилсан фермерийн аж ахуйн оновчтой сүлжээ бий болгон хөгжүүлэх;				ХХААХҮЯ	
			4	• Улаанбаатарын бүсэд дэлхийн зах зээлд өрсөлдөх чадвартай, өндөр технологт суурилсан үйлчилгээ, оюуны багтаамжтай бага оврын бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг түлхүү хөгжүүлэх;				ХХААХҮЯ	
			5	• бүс нутгуудад үйлдвэрлэлийн болон нийгмийн дэд бүтцийг хөгжүүлэн, бизнес эрхлэх таатай орчин бүрдүүлж, шилжих хөдөлгөөнийг сааруулах.				ХЗДХЯ НХХЯ ХХААХҮЯ	
94	4,6,3	Бүс нутгуудад мэдлэгт суурилсан эдийн засгийн үндэс суурийг тавина:	1	• Улаанбаатарын дагуул хот, Замын-Үүд, Алтанбулаг, Цагааннуур зэрэг суурин газруудад эдийн засгийн болон худалдааны чөлөөт бүсүүдийг байгуулан ажиллуулж өндөр технологи нутагшуулах.			Шадар сайдын ажлын алба		
95	4,6,4	Хот, хөдөөгийн хөгжлийн түвшний ялгааг эрс багасгаж, бүс нутгуудад мэдлэгт суурилсан эдийн засгийг эрчимтэй хөгжүүлнэ	1	• үйлдвэрлэл, технологийн паркуудын үйл ажиллагааг жигдрүүлж, бүс нутгуудад экспортын баримжаатай үйлдвэрлэл, үйлчилгээг өргөтгөх;				ХХААХҮЯ	
			2	• үйлдвэрлэлийн дэд бүтцийн хөгжлийг хурдасгаж, бүс нутгуудын хатуу хучилттай авто замын болон эрчим хүчний сүлжээг байгуулж дуусгах;	Хатуу хучилттай авто замын урт	Хатуу хучилттай авто замын сүлжээ 6000км болно.	Улсын чанартай 11218км хатуу хучилттай авто зам баригдсан байна.	ЗТБХБЯ ЗБЭХЯ	СЯ
			3	• бүс нутгуудад мэдээлэл, харилцаа холбооны орчин үеийн сүлжээг бий болгох;				МШХХТГ	
			4	• аялал жуулчлал, боловсруулах үйлдвэрлэлийн салбарыг бүс нутгуудын эдийн засгийн тэргүүлэх салбарын нэг болгох.				БОАЖЯ ХХААХҮЯ	
Хөгжлийн 5 дугаар тэргүүлэх чиглэл. Байгаль орчны бодлогын хүрээнд:									
Агаар мандал, газар, түүний хэвлийн баялаг, ой, ус, амьтан, ургамлын олон янз байдлыг хамгаалах, байгалийн нөөцийг зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох, цөлжилт, гангийн нөлөөг бууруулах, химийн хорт бодис, цацраг идэвхт хаягдлыг багасгах, хог хаягдлын менежментийг сайжруулах зэрэг хүрээлэн буй орчныг хамгаалахад чиглэгдсэн эдийн засаг, нийгэм, экологийн цогц арга хэмжээ хэрэгжүүлэх бодлого баримтална									
		Байгаль орчны бохирдол, доройтлыг хязгаарлан зогсооно:	1	• байгаль орчинд учруулсан хохирлын эдийн засгийн үнэлгээнд тулгуурлан нөхөн сэргээх бодлогыг хэрэгжүүлэх;	Байгаль орчинд учруулах хохирлын нөхөн төлбөрийн эрх зүйн орчин бүрдүүлсэн байна.			БОАЖЯ	

96	5.1		2	• Улаанбаатар болон томоохон хот суурин газрын орчны бохирдлыг багасгах эрх зүй, эдийн засаг, удирдлага, зохион байгуулалтын нэгдсэн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх;	Байгаль орчны нэгдсэн сан байгуулагдсан байна.			БОАЖЯ	НЗДТГ
			3	• Улаанбаатар болон томоохон хотуудын агаарын бохирдлыг бууруулах асуудлаар хөтөлбөр, төлөвлөгөө боловсруулж хэрэгжүүлэх;	Улаанбаатар хотын агаар дахь азотын давхар ислийн өвлийн хоногийн дундаж агууламж NO2 /мкг/м3/ Улаанбаатар хотын агаар дахь хүхэрлэг хийн өвлийн дундаж агууламж SO2 /мкг/м3/ Нэг хүнд ногдох нүүрсхүчлийн давхар ислийн ялгаралт CO /гн/хүн/	NO2- 30. SO2-20.0. CO-4.0	NO2- 30. SO2-10.0. CO-3.5	БОАЖЯ	ЭБЭХЯ НЗДТГ
			4	• сэргээгдэх эрчим хүч ашиглах хувь хэмжээг нэмэгдүүлж, нар, салхи, усны эрчим хүчний эх үүсвэрийн дан болон хоршсон хэрэглээг хөгжүүлэх;	Сэргээгдэх эрчим хүч ашиглах хувь			БОАЖЯ	ЭБЭХЯ
			5	• хот, суурин газрын хатуу хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалах, ялган ангилах, дахин боловсруулах, эргүүлж ашиглах, байгальд халгүй аргаар устгахад шинэ технологи, менежментийн цогц бодлого хэрэгжүүлж, ажлын байр шинээр бий болгох;	Шинээр байгуулсан хог хаягдлын төвлөрсөн цэгийн тоо / Төвийн болон орон нутагт/	21		БОАЖЯ	
			6	• Киотогийн протоколын цэвэр хөгжлийн механизмын хүрээнд хүлэмжийн хийг бууруулах хамтарсан төсөл хэрэгжүүлж, улмаар зах зээлийн үнээр худалдаа;	Хүлэмжийн хийн ялгарлыг бууруулах хувь	5	10	БОАЖЯ	ЭБЭХЯ
			7	• байгаль орчныг хамгаалах хяналтын тогтолцоог дэлхийн нийтийн жишгийн дагуу бүрдүүлэх.	Байгаль орчны хяналтын нэгдсэн систем бүрдсэн байна.			БОАЖЯ	
			97	5.2	Газар, газрын хэвлийн баялагийг зохистой ашиглах нэгдсэн бодлого хэрэгжүүлнэ:	1	• ашигт малтмал ашиглах, байгаль орчныг хамгаалах хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгож, хууль хэрэгжүүлэх эдийн засгийн арга хэрэгсэл, хөшүүргийг нэвтрүүлж, өөрийгөө санхүүжүүлэх механизмыг бий болгож замаар байгалийн нөөцийн менежментийг үндэсний болон орон нутгийн хэмжээнд сайжруулж, салбар хоорондын зохицуулалтыг боловсронгуй болгох;	Газрын хэвлийн баялгийн ашиглалтын явцад эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлтийн хувь	80
2	• монгол үндэстний үеийн үед онцлон хайрлаж, онгон байдлаар нь хадгалан үлдээх газар нутгийн үндэсний өвийн санг буй болгож, хамгаалалтанд авах, тусгай хамгаалалттай газар нутгийн талаар баримтлах төрийн бодлого, менежментийг боловсронгуй болгох;	Ашигт малтмалын болон байгаль орчныг хамгаалах хуулийг шинэчлэн боловсруулна.						БОАЖЯ	
3	• тусгай хамгаалалттай газар нутгийн сүлжээг өргөжүүлэн түүний удирдлагын тогтолцооны оновчтой бүтцийг бий болгож, орчин үеийн шаардлага хангасан хамгаалалтын менежментийг хэрэгжүүлэх.	Нийт газар нутагт ТХГН-ийн эзлэх хувь				30	33	БОАЖЯ	
98	5.3	Усны нөөцийг бохирдол, хомсдолоос хамгаалах, зохистой ашиглах, хүн амыг эрүүл ахуйн шаардлагад нийцсэн усаар хангах нөхцөлийг бүрдүүлнэ. "Ус" үндэсний хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ:	1	• усны нөөцийг хамгаалах, зохистой ашиглах харилцааг зохицуулах эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгож, ус хэмнэх усны нөөцийн менежмент, бүтэц, зохион байгуулалтыг сайжруулах;	Хамгаалалтад авсан гол мөрний усны урсац бүрэлдэх ундаргын эхийн эзлэх хувь	80	90	БОАЖЯ	
			2	• гадаргын усны тодорхой хэсгийг аж ахуйн эргэлтэнд оруулан арвижуулах замаар хүн ам, үйлдвэрлэлийн усан хангамжийг шийдвэрлэх;	Хамгаалалт барьж тохижуулсан усны эх үүсвэр, булаг шандын эхийн тоо	1000	1400	БОАЖЯ	
			3	• хотуудыг болон уул уурхайн үйлдвэрлэлийг хэрэгцээт усаар хангах усны нөөцийг нэмэгдүүлэх.				БОАЖЯ	
99	5.4	Ойн нөөцийг тогтвортой ашиглаж, ой хамгаалах, нөхөн сэргээх, экологийн тэнцвэрийг хадгалах нөхцөлийг хангана:	1	• ойн санд сансрын мэдээ ашиглаж, зайнаас тандан судлах аргаар хайгуул, судалгаа хийж, тархалт, бүтэц, бүрэлдэхүүнийг тогтоон ойн зураглал, ойн тогтвортой менежментийн хөтөлбөр боловсруулж, газар зүйн мэдээллийн тогтолцоонд суурилсан ойн мэдээллийн сан байгуулах;				БОАЖЯ	
			2	• стратегийн дунд хугацааны зорилтын хүрээнд уур амьсгалыг зөөлрүүлж, цөлжилт, хөрсний эвдрэл, түйрэн, элсний нүүдэлтэй тэмцэх зорилгоор ойг нөхөн сэргээх, говь, хээрийн бүсэд мод тариалж ногоон зурвас байгуулах;	Нийт газар нутагт ой бүхий газар нутгийн эзлэх хувь	9	10	БОАЖЯ	
			3	• ой хамгаалах ажилд дэвшилтэт менежментийн арга хэлбэрийг нэвтрүүлж, ойн сангийн 20 хүртэлх хувийг нутгийн иргэд, нөхөрлөлд гэрээгээр эзэмшүүлэн ойг хамгаалах, нөхөн сэргээх, зохистой ашиглах хариуцлагын тогтолцоо бүрдүүлэх.	Нутгийн иргэд, нөхөрлөлд эзэмшүүлсэн ойн сангийн эзлэх хувь	20	24	БОАЖЯ	
100	5.5	Амьтан, ургамлын аймгийн нөөцийн хомсдолыг хязгаарлаж, тэдгээрийг байгалийн жамаар нөхөн сэргээх, тогтвортой ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлнэ:	1	• нэн ховор, ховор амьтны популяцийн тогтвортой байдал, хэвийн өсөлтийг хангахтай холбогдсон зохион байгуулалтыг шинэчлэн, тэдгээрийг хамгаалах эдийн засаг, эрх зүйн орчинг бүрдүүлж, зориудын аргаар үржүүлэх, тэдгээрийн удмын санг бий болгож, генийн санг хамгаалахад биотехнологийн ололтыг ашиглаж, биологийн найдвартай нөөцтэй болох арга замыг судлан боловсруулах;	Нэн ховор, ховор амьтны популяцийн тогтвортой байдал			БОАЖЯ	
			2	• ан амьтны нөөц, байршил нутгийг тогтоон хамгаалахад зориулагдсан дотоод, гадаадын хөрөнгийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэхүйц олон улсын байгууллага, хандивлагч орон, хувь хүний дэмжлэгтэй урт, богино хугацааны төслийг үр ашигтай хэрэгжүүлэхийг дэмжих;				БОАЖЯ	

			3	* ховор, нэн ховор ургамлын тархац нутаг, нөөцийн судалгаа хийх, удмын санг хамгаалах, генийн сан байгуулах, бүртгэл, мэдээлэл-хяналт шинжилгээний тогтолцоо бүрдүүлэх, ашиглалтыг зохицуулан төлөвлөх, сэргээн ургуулах, тарималжуулах ажил зохион байгуулах.				БОАЖЯ	
101	5.6	Уур амьсгалын өөрчлөлт, цөлжилтэд дасан зохицож, сөрөг үр дагаврыг бууруулах чадавхийг бүрдүүлж хэрэгжүүлнэ	1	* уур амьсгалын өөрчлөлтийн нөлөөллийн төлөв байдлыг шинжлэх ухааны үндэслэлтэй тогтоож, тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлалд нийцсэн бодлого хэрэгжүүлэх;	Уур амьсгалын өөрчлөлт, эрчим хүч, байгалийн нөөцийн үр ашигт хэрэглээг дэмжсэн хууль, эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх	1	1	БОАЖЯ	
			2	* байгаль, цаг уурын нөлөөллийн улмаас хуурайшин гандаж, доройтолд өртсөн болон өртөх магадлал бүхий газар нутгийн төлөв байдлыг тодорхойлж, тухайн бүс нутгийн онцлогт дасан зохицох чадавхийг бэхжүүлэх;	Уур амьсгалын өөрчлөлтийн нөлөөллийн төлөв байдлыг 5 жил тутам тодорхойлж, Засгийн газрын дунд хугацааны зорилт, хөтөлбөр, төсөлд тусган хэрэгжүүлэх, Уур амьсгалын өөрчлөлтийн үндэсний хөтөлбөрийг шинэчлэх, Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох үндэсний стратеги батлуулах	2		БОАЖЯ	
			3	* байгаль, цаг уурын өөрчлөлтөд дасан зохицсон, тэсвэрлэх чадвар сайтай үр тариа, төмс, хүнсний ногоо, тэжээлийн ургамлын төрлийг сонгон тариалах, шинэ төрөл, сортыг бий болгох, газар тариалангийн дэвшилтэт арга, технологи боловсруулж нэвтрүүлэх;				ХХААХҮЯ	БОАЖЯ
			4	* бүс нутгийн бэлчээрийн даацад тохирсон малын тоо толгой, сүргийн бүтцийг бүрдүүлэх талаар бодлого боловсруулж хэрэгжүүлэх;				ХХААХҮЯ	БОАЖЯ
			5	* байгаль, цаг уурын өөрчлөлтөнд дасан зохицсон, үр ашигтай, биологийн чадамж сайтай бэлчээрийн болон эрчимжсэн мал аж ахуйг хослуулан хөгжүүлэх;				ХХААХҮЯ	БОАЖЯ
			6	* уур амьсгалын өөрчлөлт болон цөлжилт, тэдгээрт дасан зохицох, даван туулах арга зам, сөрөг үр дагаврыг бууруулах талаар олон нийтийн оролцоог нэмэгдүүлж, мэдлэг олгох, мэдээлэл сурталчилгааны ажлыг өргөжүүлэх.				БОАЖЯ	

Хөгжлийн 6 дугаар тэргүүлэх чиглэл. Эрх зүй, төрийн байгуулалын хөгжлийн бодлогын хүрээнд:
Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлогын хэрэгжилт нь эрх зүйн орчин, төр, засгийн байгууллагын тогтвортой үйл ажиллагаа, төрийн албаны ур чадвар, хариуцлагын тогтолцооноос шууд шалтгаална. □

6.1. Эрх зүйн шинэтгэл

102	6.1.1	Төрийн институцүүдийг чадавжуулж, төрийн үйлчилгээг ил тод, хүртээмжтэй болгох эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгоно:	1	* төрийн үйлчилгээг хүртээмжтэй, ил тод болгох эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгоно;	төрийн үйлчилгээг хүртээмжтэй, ил тод болгох чиглэлээр баталсан хууль тогтоомжийн тоо: -төрийн үйлчилгээг хүртээмжтэй, ил тод болгох эрх зүйн зохицуулалт боловсронгуй болсон эсэх;	төрийн үйлчилгээг хүртээмжтэй, ил тод болгох эрх зүйн орчин бүрдсэн байна.	төрийн үйлчилгээг хүртээмжтэй, ил тод болгох эрх зүйн орчин бүрдэж тогтворжсон байна.	ЗГХЭГ ХЗДХЯ	
			2	* дэлхийн улс орнуудын эрх зүйн тогтолцооны үнэт зүйл, эрх зүйн соёл, шинэ, дэвшилтэт, түгээмэл ач холбогдол бүхий зохицуулалтын аргыг судалж нэвтрүүлэх;	УИХ, Засгийн газар, төрийн бусад байгууллага шийдвэр гаргахдаа тухайн асуудлыг зохицуулсан бусад орны туршлага, ололт амжилтыг судалсан судалгаа;	дэлхийн улс орнуудын эрх зүйн тогтолцооны үнэт зүйл, эрх зүйн соёл, шинэ, дэвшилтэт, түгээмэл ач холбогдол бүхий зохицуулалтын аргыг судлан нэвтрүүлж төрийн байгууллагуудаас шийдвэр гаргахдаа хэрэглэж хэвшсэн байна.	дэлхийн улс орнуудын эрх зүйн тогтолцооны үнэт зүйл, эрх зүйн соёл, шинэ, дэвшилтэт, түгээмэл ач холбогдол бүхий зохицуулалтын аргыг судлан нэвтрүүлж төрийн байгууллагуудаас шийдвэр гаргахдаа хэрэглэж хэвшсэн байна.	ХЗДХЯ	
			3	* төрийн захиргааны байгууллагаас гаргах эрх зүйн актын боловсруулалтыг шинжилгээ судалгааны үндэстэй, системтэй болгох;	Төрийн захиргааны байгууллагын эрх зүйн зохицуулалтыг хуульчлан тогтоох; Нийтээр дагаж мөрдүүлэх эрх зүйн акт боловсруулахад баримтлах зөвлөмж, аргачлалыг боловсруулж, баталж мөрдүүлэх; төрийн захиргааны байгууллагуудад хууль зүйн асуудал хариуцсан нэгж байгуулах	Төрийн захиргааны байгууллагаас шийдвэр гаргахдаа олон санал авч, саналыг шийдвэртээ тусгах, түүний эрх зүйн зохицуулалт боловсронгуй болно.	Нийтээр дагаж мөрдүүлэх шийдвэр боловсруулах шатанд нөлөөллийн шинжилгээ зайлшгүй хийгддэг, урьдчилсан дотоодын хяналтын тогтолцоо сайжирна.	ХЗДХЯ	
			4	* хууль тогтоомжийн хоорондын уялдааг сайжруулах, зүйл заалтуудын зөрчлийг арилгах, кодчилох ажлыг богино хугацаанд дэс дараатай хийж дуусгах;	хууль тогтоомжийн хоорондын уялдаа, давхардлыг арилгах талаар боловсруулсан эрх зүйн баримт бичгийн тоо; кодчилсон хууль тогтоомжийн тоо; хууль тогтоомжийг кодчилох талаар гарсан шийдвэрийн биелэлт;	хууль тогтоомжийн уялдаа сайжирч, давхардал, зөрчил бүрэн арилна. Хууль тогтоомжийг кодчилж дуусна.	хууль тогтоомжийн давхардал, зөрчлийг арилгах эрх зүйн орчин бүрдэнэ. хууль тогтоомж кодчилох ажил жигдэрч, түүнийг хэрэглэх орчин бий болсон байна.	ХЗДХЯ	
			5	* хууль тогтоомжийг чанд баримталж хэрэгжүүлдэг тогтолцоог бүрдүүлэх.	хууль тогтоомжийг чанд баримталж хэрэгжүүлдэг тогтолцоо бүрдсэн эсэх;	хууль тогтоомжийг чанд баримталж хэрэгжүүлдэг тогтолцоо бүрдсэн байна.	хууль тогтоомжийг чанд баримталж хэрэгжүүлдэг тогтолцоо бүрдсэн байна.	ХЗДХЯ	
		Хүний эрхийг баталгаатай хангана:	1	* хүний эрх, эрх чөлөөг хангахад шууд үйлчилдэг тогтолцоог төрийн эрх мэдлийн хуваарилалтыг тэнцвэржүүлэн төгөлдөржүүлэх замаар боловсронгуй болгоно;				ХЗДХЯ	

103	6.1.2		2	<p>• бусдын хууль бусаар учруулсан хохирлыг нөхөн төлүүлэх эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх;</p>	<p>бусдын хууль бусаар учруулсан хохирлыг нөхөн төлүүлэхтэй холбоотой гарсан УИХ, Засгийн газрын шийдвэрийн тоо;</p> <p>бусдын хууль бусаар учруулсан хохирлоо нөхөн төлүүлсэн хохирогчдын тоо;</p> <p>бусдын хууль бусаар учруулсан хохирлын нийт хэмжээ</p> <p>Хохирлыг нөхөн төлүүлэх шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийн бодит биелэлтийн хувь</p>	<p>Үндсэн хуульд заасан бусдын хууль бусаар учруулсан хохирлыг нөхөн төлүүлэх Монгол Улсын иргэний үндсэн эрх хангагдах эрх зүйн орчин бий болно.</p>	<p>Үндсэн хуульд заасан бусдын хууль бусаар учруулсан хохирлыг нөхөн төлүүлэх Монгол улсын иргэний үндсэн эрх хангагдсан байна.</p>	ХЗДХЯ	
			3	<p>• хүний эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийг хангах;</p>	<p>хүний эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрахтай холбоотой хууль тогтоомжид орсон нэмэлт, өөрчлөлтийн тоо</p> <p>хүний эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах, орчны бохирдол, байгалийн тэнцэл алдагдахаас хамгаалах талаархи төрийн чиг үүргийн хэрэгжилтийн судалгаа</p>	<p>Монгол Улсын иргэн Үндсэн хуульд заасан энэ төрлийн эрхээ эдлэх эрх зүйн орчин бий болно.</p>	<p>Хүний эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрх хангагдана.</p>	ХЗДХЯ	
			4	<p>• хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрхийг тусгайлан хангах;</p>	<p>хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд тулгамдаж байгаа шийдвэрлэвэл зохих асуудал, эрхийн талаар хийсэн судалгаа;</p> <p>хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрхийн талаар гаргасан шийдвэрийн биелэлт;</p> <p>Нийт хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдээс хөдөлмөр эрхэлж буй хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн тоо;</p> <p>Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн чөлөөтэй саадгүй зорчих боломжийг бүрдүүлсэн барилга байгууламж, зам талбайн тоо;</p>	<p>хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрх хангагдах эрх зүйн орчин бий болно.</p>	<p>хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрх бүрэн хангагдана.</p>	НХХЯ	
			5	<p>• хүүхдийн эрхийг хангах эрх зүйн орчинг сайжруулах.</p> <p>□</p>	<p>Хүүхдийг дээдлэх зарчимд нийцүүлэн хүүхдийн эрхийн хууль тогтоомжийг шинэчлэн боловсруулна</p> <p>НҮБ-аас хүүхдийн эрхийн талаар гаргасан шийдвэрийн биелэлт</p> <p>Хүүхдийн эрхийг хангах талаар гарсан хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хийсэн үнэлгээ</p> <p>Хүүхдийн эрхийг хангах талаар баталсан болон нэмэлт өөрчлөлт оруулсан хууль тогтоомжийн тоо</p>	<p>хүүхдийн эрх хангагдах эрх зүйн орчин бий болно.</p>	<p>хүүхдийн эрх бүрэн хангагдана.</p>	Шадар сайдын ажлын алба	ХЗДХЯ
		104	6.1.3	Нийгэм дэх аюулгүй орчныг бий болгох эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгоно;	1	<p>• хүн амын аюулгүй орчинг тодотгосон эрх зүйн тогтолцоог бий болгох.</p>			
		Улс төрийн тогтолцоог боловсронгуй болгож, ардчилалыг гүнзгийрүүлэн хөгжүүлнэ.	1	<p>• Монгол Улсын олон улсын гэрээ болон үндэсний хууль тогтоомжийн уялдааг хангах;</p>	<p>Үндэсний хууль тогтоомж, олон улсын гэрээний уялдааны талаар хийсэн судалгаа;</p> <p>Монгол Улсын олон улсын гэрээ Үндсэн хуульд нийцэж байгаа эсэх талаар гаргасан хууль зүйн дүгнэлт;</p> <p>Монгол Улсын Олон Улсын гэрээнд нийцүүлэн өөрчлөлт оруулсан дотоодын хууль тогтоомжийн өөрчлөлтийн тоо</p>	<p>Монгол Улсын Үндсэн хуульд нийцээгүй Монгол Улсын олон улсын гэрээг даган мөрдөхгүй байх зарчим бүрэн биелж, хууль тогтоомжийн зөрчлийг арилгасан байна. /үүнийг анхаарах/</p>	<p>Үндсэн хууль дээдлэх ёс бүрэн хангагдаж, Монгол Улс олон улсын гэрээгээр хүлээсэн үүргээ шударгаар сахин биелүүлэх нөхцөл бүрдэнэ.</p>	ХЗДХЯ ГХЯ	

105	6,1,4		2	<p>иргэний нийгмийн байгууллагын үйл ажиллагааг тууштай дэмжиж, иргэний нийгэм, төрийн харилцан түншлэлийг хангасан ардчилсан удирдлагын тогтолцоог төлөвшүүлэх;</p> <p>Төрийн захиргааны байгууллагын шийдвэр гаргах үйл ажиллагаанд иргэний нийгмийн байгууллагаас авсан санал авч буй эсэх, саналыг тусгасан байдал /хувиар/;</p> <p>төрийн гүйцэтгэх байгууллагын зарим чиг үүргийг төрийн бус байгууллагаар гүйцэтгүүлсэн ажлын үнэлгээ;</p>	иргэний нийгмийн байгууллагаас төрийн байгууллагуудын үйл ажиллагаанд хяналт тавих эрхийг нь холбогдох хууль тогтоомжид тусгасан нэмэлт өөрчлөлтийн тоо; <p>Төрийн захиргааны байгууллагын шийдвэр гаргах үйл ажиллагаанд иргэний нийгмийн байгууллагаас авсан санал авч буй эсэх, саналыг тусгасан байдал /хувиар/;</p> <p>төрийн гүйцэтгэх байгууллагын зарим чиг үүргийг төрийн бус байгууллагаар гүйцэтгүүлсэн ажлын үнэлгээ;</p>	иргэний нийгмийн байгууллагаас төрийн байгууллагуудын үйл ажиллагаанд хяналт тавих эрхийг нь холбогдох хууль тогтоомжид тусгасан хэрэгжүүлэх, нийгэмд тулгамдсан зарим зорилтыг шийдвэрлэхэд иргэний нийгмийн байгууллагуудтай зөвшилцөх арга хэлбэрийг бий болгосон тогтоолцоог төлөвшүүлсэн байна.	иргэний нийгмийн байгууллагаас төрийн байгууллагуудын үйл ажиллагаанд хяналт тавих эрхийг нь холбогдох хууль тогтоомжид тусгасан хэрэгжүүлэх, нийгэмд тулгамдсан зарим зорилтыг шийдвэрлэхэд иргэний нийгмийн байгууллагуудтай зөвшилцөх арга хэлбэрийг бий болгож тогтворжсон байна.	ЗГХЭГ ХЗДХЯ	
			3	<p>хууль, шударга ёс, хүний эрхийг дээдлэн хүндэтгэх уур амьсгал бүрэлдүүлж, иргэний нийгмийг хөгжүүлэн бэхжүүлэх;</p>	эрх зүйн сурталчилгаа, эрх зүйн боловсролын албан болон албан бус боловсролд хамрагсдын тоо;	хууль, шударга ёс, хүний эрхийг дээдлэн хүндэтгэх уур амьсгал бүрэлдэнэ.	хууль, шударга ёс, хүний эрхийг дээдлэх зарчим бүрэн хангагдана.	ХЗДХЯ	
			4	<p>эдийн засгийн шинж чанартай шийдвэр гаргах шатанд хувийн хэвшлийн оролцоог хангаж, хувийн хэвшлийг дэмжих эрх зүйн таатай орчин бүрдсэн эсэх;</p> <p>Иргэний нийгмийн байгууллагаас төрийн байгууллагуудын үйл ажиллагаанд хяналт тавих эрхийг нь холбогдох хууль тогтоомжид тусгасан эсэх;</p> <p>Төрийн захиргааны байгууллагын эдийн засгийн шинж чанартай шийдвэр гаргахдаа хувийн хэвшлийнхээс авсан саналын тоо;</p> <p>эдийн засгийн шинж чанартай шийдвэр гаргах шатанд хувийн хэвшлийн оролцоог хангаж, хувийн хэвшлийг дэмжих талаар гарсан УИХ, Засгийн газрын шийдвэрийн тоо;</p>	эрх зүйн сурталчилгаа, эрх зүйн боловсролын албан болон албан бус боловсролд хамрагсдын тоо;	Иргэний нийгмийн байгууллагын үйл ажиллагааг зохицуулах эрх зүйн орчин сайжирна.	эдийн засгийн шинж чанартай шийдвэр гаргах шатанд хувийн хэвшлийн оролцоог хангаж, хувийн хэвшлийг дэмжих эрх зүйн таатай орчин бүрдэж үйл ажиллагаа нь тогтворжсон байна.	ХЗДХЯ	
			5	<p>засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийн тогтолцоог боловсронгуй болгох замаар тоог нь цөөн, шат дамжлагыг нь цомхон болгож, иргэдэд үзүүлэх үйлчилгээг чанаржуулах.</p>				ЗГХЭГ	
			6.2. Монгол Улсын төрийн байгуулал, төрийн удирдлагын хөгжил						

106	6,2,1	Парламентын тогтолцоог төлөвшүүлэн хөгжүүлж, төрийн бодлогын тогтвортой байдлыг хангана.	1					ЗГХЭГ ХЗДХЯ		
107	6,2,2	Төрийн удирдлагын шийдвэр гаргах үйл явцын ил тод байдал, түүнд иргэд оролцох боломжийг хангана:	1	<p>• парламентад нэр дэвших эмэгтэйчүүдийн тоог нийт нэр дэвшигчдийн 30-аас доошгүй хувьд хүргэх;</p>					НХХЯ, Аймаг, нийслэлийн ЗДТГ	Төрийн албаны зөвлөл, ХЗДХЯ, ЭМЯ, Жендэрийн тэгш байдлыг хангах үндэсний хороо, ТББ
			2	<p>• парламентын хууль тогтоох үйл явцыг ил тод болгож, олон нийтийн оролцоог нэмэгдүүлэх;</p>					ХЗДХЯ	
			3	<p>• Засгийн газрын хууль хэрэгжүүлэх чиг үүргийг төгөлдөржүүлэх;</p>					ЗГХЭГ ХЗДХЯ	
			4	<p>• Авлигатай тэмцэх албыг бэхжүүлж, үйл ажиллагааг нь дэмжих;</p>					ХЗДХЯ АТГ	
			5	<p>• төрийн өндөр албан тушаалтан үйл ажиллагаагаа олон нийтэд тайлагнах, тэдний өмнө хариуцлага хүлээх тогтолцоог боловсронгуй болгох;</p>					ТАЗ ХЗДХЯ	
			6	<p>• төрийн зарим чиг үүргийг хувийн хэвшил, болон төрийн бус байгууллагаар гүйцэтгүүлэх чиглэл баримтлах.</p>					ЗГХЭГ	

108	6.2.3	Шүүх эрх мэдлийн байгууллагын хараат бус, шударга үйл ажиллагаа явуулах орчин нөхцөлийг бүрдүүлнэ:	1	• үйл ажиллагаа, зохион байгуулалтын эрх зүйн үндсийг нь боловсронгуй болгож, шинэчлэлийг гүнзгийрүүлэхэд чиглэсэн цогц арга хэмжээ авах				ХЗДХЯ	
			2	• менежментийн болон хүний нөөцийн хангамжийг нь сайжруулах;				ХЗДХЯ	
			3	• хараат бус байдлын тухай НҮБ-ын үндсэн зарчмуудыг хэрэгжүүлэх;				ХЗДХЯ	
			4	• шүүхийн эдийн засгийн хараат бус байдлыг хангах талаар хөтөлбөр гаргаж, тууштай хэрэгжүүлэх;				ХЗДХЯ	
			5	• шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн болон шүүгчийн хувийн, албаны хараат бус байдлыг тогтоож, хамгаалах талаархи эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгох;				ХЗДХЯ	
			6	• шүүгчийг сонгон шалгаруулах, томилох, дэвшүүлэх, огцруулах тогтолцоог боловсронгуй болгох;				ХЗДХЯ	
			7	• шүүхэд олон улсын гэрээ, заншлыг хэрэглэх практик нэвтрүүлэх.				ХЗДХЯ	
109	6.2.4	Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийг эдийн засгийн чадамж, хүн амын нөөцөд тулгуурлан томсгоно:	1	• ойр байршилтай сумдыг засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн хувьд нэгтгэж томсгох;				ЗГХЭГ	
			2	• бүлэг суурингийн тогтолцоог бий болгож, зах зээлийн чадамжийг нэмэгдүүлэх;				ЗГХЭГ	
			3	• баг, хороог төрийн үйлчилгээг иргэдэд хүргэдэг төрийн захиргааны хамгийн анхан шатны нэгжийнх нь хувьд бэхжүүлэх;				ЗГХЭГ	
			4	• нутгийн өөрөө удирдах ёсны байгууллагыг нутаг дэвсгэрийн хөгжлийн асуудлыг бие даан шийдвэрлэх чадвартай болгон хөгжүүлэх.				ЗГХЭГ	
110	6.2.5	Төрийн бүртгэл, мэдээллийн тогтолцоог шинэтгэж, бодитой, үнэмшилтэй цахим мэдээллийн тогтолцоо, сан байгуулна:	1	• төрийн бүртгэлийг цахим хэлбэрт бүрэн шилжүүлж, төрийн бүртгэлд бүртгүүлснийг батлах баримт бичгийг компьютерт уншигдахаар болгон, бусад төрлийн цахим баримт бичигтэй хоршин хэрэглэдэг болгох;				МШХХТГ УБЕГ	
			2	• иргэний баримт бичгийг цахимжуулах;				УБЕГ МШХХТГ	
			3	• нийслэл, аймгийн төв, томоохон суурин газрын хаягийн бүртгэлийг шинэчлэн, шифр, кодын нэгдсэн тогтолцоог улсын хэмжээнд бий болгож, олон улсын жишигт хүрсэн хаягуулалт, газар усны нэр, хаягийн нэгдсэн сантай болох;				МШХХТГ УБЕГ	
			4	• бүртгэл, мэдээллийн тогтолцоог богино хугацаанд бүхэлд нь боловсронгуй болгох.				МШХХТГ УБЕГ	
6.3. Монгол Улсын төрийн захиргаа, төрийн албаны шинэтгэлийн бодлого									
111	6.3.1	Төрийн албаны стратегийн төлөвлөлт, гүйцэтгэлийн удирдлагын чадамжийг хөгжүүлнэ:	1	• төрийн албаны, ялангуяа ерөнхий менежерийн стратегийн төлөвлөлтийн чадамжийг бэхжүүлэх;				ТАЗ	
			2	• төрийн албаны гүйцэтгэлд үндэслэсэн удирдах чадавхийг бэхжүүлэх.				ТАЗ	
112	6.3.2	Төрийн албаны бодлого, дүн шинжилгээний болон төрийн албан хаагчийн манлайллын чадамжийг шинэ түвшинд хүргэнэ:	1	• төрийн албаны бодлогын мэдээлэл, дүн шинжилгээ, хяналт, шинжилгээ, үнэлгээ хийх чадавхийг хөгжүүлэх;				ТАЗ ЗГХЭГ	
			2	• төрийн албаны удирдах албан тушаалтан, ялангуяа ерөнхий менежерийг нээлттэй өрсөлдөөний зарчмаар сонгон шалгаруулах.				ТАЗ	
113	6.3.3	Байгууллагын болон хүний нөөцийн хөгжлийг хангана:	1	• дотоод шийдвэр нь ил тод, ажлын гүйцэтгэлд чиглэсэн суралцагч байгууллагыг хөгжүүлэх;				ТАЗ	
			2	• төрийн албан хаагч бүрт хүний нөөцийн удирдлагын ур чадварыг эзэмшүүлэх.				ТАЗ	
		Хүний нөөцийн удирдлагын	1	• төрийн албаны хүний нөөцийн мэдээллийн үндэсний хэмжээний шинэ тогтолцоог бүрдүүлэх;				ТАЗ	

114	6,3,4	мэдээллийн болон цалин хөлс, хангамжийн тогтолцоог төгөлдөржүүлнэ:	2	• төрийн албаны цалин хөлсний тогтолцоог хөдөлмөрийн зах зээлийн харилцааны нөхцөлд тохируулах, ил тод болгох, гүйцэтгэл, урамшууллын оновчтой механизмтай холбох замаар боловсронгуй болгох.				ТАЗ	
115	6,3,5	Төрийн албаны оновчтой хэмжээг хангах, төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дээшлүүлнэ:	1	• төрийн захиргааны төв болон нутгийн захиргааны бүх шатны байгууллагын чиг үүргийн шинжилгээ хийх замаар төрийн албыг үе шаттайгаар цомхон чадварлаг болгож, зохистой хэмжээнд хүргэх;				ТАЗ	
			2	• төрийн суурь үйлчилгээний чанар, хүртээмжийн талаархи нийгмийн аудитын арга зүйг нэвтрүүлэх;				ТАЗ	
			3	• төрийн жинхэнэ болон үйлчилгээний албан хаагчдыг намын гишүүнчлэлгүй болгож, Төрийн албаны зөвлөлийн эрх хэмжээг нэмэгдүүлж, төрийн албыг тогтворжуулж, төрийн албаны боловсон хүчний нөөцийг бүрдүүлдэг системийг бий болгож, төрийн албыг чанаржуулах.				ТАЗ	

6.4. Үндэсний аюулгүй байдлын бодлого

116	6,4,1	Олон улсын чанартай уламжлалт бус аюулаас урьдчилан сэргийлэх болон байгалийн гамшиг ослоос хүн амыг хамгаалахад чиглэсэн гадаад хамтын ажиллагааг хөгжүүлнэ	1	• олон улсын терроризм, салан тусгаарлах үйл ажиллагаа, шашны харгис урсгалуудын нөлөө нэвтрэх, хар тамхи тараах, дамжуулан өнгөрүүлэх, хууль бусаар зэвсэг болон хүн худалдаалах зэрэг олон улсын чанартай гэмт хэрэгтэй тэмцэхэд гадаад орнуудын ижил төрлийн байгууллагатай идэвхтэй хамтран ажиллах;				ХЗДХЯ ГХЯ	
				• гэмт хэрэгтнүүдийг улс орны хил хязгаарыг үл тооцон мөрдөн мөшгиж, илрүүлдэг, тэдэнд шийтгэл оногдуулдаг байх зорилго бүхий эрх зүйн туслалцаа үзүүлэх гэрээ хэлэлцээрийг хөрш болон бусад улс орнуудтай байгуулах;				ХЗДХЯ ГХЯ	
				• байгалийн гамшиг, ослоос хамгаалах, элдэв халдварт өвчин тархах аюулаас сэрэмжлэх чиглэлээр гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх;				Шадар сайд, ЭМЯ, ГХЯ	
				• зах зээлд гадаадаас нийлүүлж байгаа бараа, хүнсний болон эмийн бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдлын асуудлаар хөрш орнуудтай хамтран ажиллах.				ХХААХҮЯ ЭМЯ, ГХЯ	
117	6,4,2	Эдийн засгийн эрчимтэй хөгжил, улс төр, нийгмийн тогтвортой байдлыг хангах, байгаль орчныг хамгаалахад чиглэсэн үндэсний аюулгүй байдлын бодлогыг хэрэгжүүлнэ:	1	• цагдаа, тагнуул, шүүх, прокурор гэх мэт байгууллагууд хүний үндсэн эрхийг зөрчихгүйгээр гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийгмийн хэв журмыг сахиулах үйл ажиллагаагаа хэрэгжүүлэх, иргэдийг төрийн хууль ёсыг хүндэтгэдэг, нийгмийн дэг журмыг сахин биелүүлдэг, хууль сахиулах байгууллагуудын үйл ажиллагааг ойлгодог, дэмждэг, хамтран ажилладаг байх нөхцөлийг бүрдүүлэх;				ХЗДХЯ	
			2	• байгалийн гамшгаас урьдчилан сэргийлэх, нэрвэгдэгсдэд туслалцаа үзүүлэх нэгдсэн тогтолцоо бий болгох.				Шадар сайд, ОБЕГ	БОАЖЯ
118	6,4,3	Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, Үндэсний аюулгүй байдлын тухай, Үндэсний аюулгүй байдлын Зөвлөлийн тухай зэрэг хууль тогтоомжийг Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилгод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлогын зорилтуудтай уялдуулан өөрчилж, эдгээр хууль тогтоомж, үзэл баримтлалын хэрэгжилт, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн зөвлөмжийн гүйцэтгэлд хяналт тавих, биелэлтийг дүгнэх цэгцтэй тогтолцоог бүрдүүлнэ:	1	• үндэсний аюулгүй байдлыг хангах бодлого, үйл ажиллагааг зохицуулахтай холбогдсон хууль тогтоомжийг Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлогын зорилтуудтай уялдуулан өөрчилж;				ҮАБЗ ХЗДХЯ	
			2	• Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн ажлын албаны бүтэц, зохион байгуулалт, эрх хэмжээг оновчтой тогтоож, Үндэсний аюулгүй байдлын Зөвлөлийн зөвлөмжийн бүрэн хэрэгжилтийг хангах, биелэлтэнд нь хяналт тавих механизмыг боловсронгуй болгох				ҮАБЗ ХЗДХЯ	
			3	• Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлогын хэрэгжилтийг Үндэсний аюулгүй байдлыг хангах бэхжүүлэх төрийн бодлого, үйл ажиллагаатай уялдуулах;				ҮАБЗ	
			4	• үндэсний аюулгүй байдлын түвшинг тогтоох үндсэн шалгуур үзүүлэлтүүдийг боловсруулж, түүнийг тогтоож хэвшүүлэх.				ҮАБЗ	

6.5. Гадаад бодлого

119	6,5,1	Энхийг эрхэмлэсэн, идэвхтэй гадаад улс төрийн бодлогыг хэрэгжүүлнэ:	1	• энхийг эрхэмлэж, аливаа улс гүрэнтэй сөргөлдөхгүй байх, нээлттэй, олон тулгуурт гадаад бодлого явуулах;	Үндэсний аюулгүй байдал, ард түмний язгуур эрх ашгийн үүднээс гадаад улс орнуудтай зохистой тэнцвэрийг хадгалсан гадаад бодлого явуулсан байна.		Улс орнуудтай найрсаг харилцаатай байж, харилцан ашигтай хамтын ажиллагааг өрнүүлж, олон улсын хамтын нийгэмлэгт өөрийн байр сууриа бэхжүүлсэн байна.	ГХЯ	
			2	• хөрш хоёр оронтойгоо харилцан ашигтай, тэнцвэртэй харилцахад тэргүүлэх ач холбогдол өгөх, эдгээр орны зах зээлд хөгжиж буй болон далайд гарцгүй улс орнуудын эдлэх хөнгөлөлтөөр дамжиж орох бодлогыг хэрэгжүүлэх;	Монгол Улс, ОХУ, БНХАУ-ын дамжин өнгөрөх тээврийн тухай гурван талын хэлэлцээрийг эцэслэсэн байна. ОХУ-тай худалдааны дунд хугацааны хэлэлцээр байгуулсан байна.		Монголын экспортын хэмжээ өссөн байна.	ГХЯ	
			3	• Америкийн Нэгдсэн Улс, Япон Улс болон Европын холбоотой иж бүрэн түншлэлийн түвшинд харилцах бодлого баримтлах;	Улс төрийн итгэлцсэн байдал бэхжиж, хамтын ажиллагаа бүхий л салбарыг хамран өргөжсөн байна. Харилцааны эрх зүйн орчин бэхжсэн байна.		АНУ-тай "Ил тод байдлын хэлэлцээр", Япон Улс, ЕХ-той "Түншлэл хамтын ажиллагааны хэлэлцээр"-ийг байгуулсан байна.	ГХЯ	
			4	• Монгол Улсаас Энэтхэг, БНСУ, АСЕАН-ы орнуудтай тогтоосон харилцааг улам өргөтгөж, эдгээр оронтой хөрөнгө оруулалт, соёл, хүмүүнлэгийн салбарт тогтоосон түншлэлийн хамтын ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн хөгжүүлэх;	Эдгээр орны улс төр, эдийн засаг, хөрөнгө оруулалтын бодит сонирхлыг нэмэгдүүлсэн байна.		Эдгээр орны хөрөнгө оруулалт нэмэгдсэн байна.	ГХЯ	
			5	• уламжлалт харилцаатай Дорнод Европын орнуудтай тогтоосон хамтын ажиллагаагаа идэвхжүүлж өргөтгөх чиглэл баримтлах;	Бүхий л салбарт хамтын ажиллагаа өргөжсөн байна.		Хамтын ажиллагаа бүхий л салбарт, ялангуяа худалдаа, эдийн засаг, хөрөнгө оруулалтын салбарт өргөжсөн байна.	ГХЯ	
			6	• Турк, Казахстан болон Арабын зарим оронтой тогтоосон харилцаагаа цаашид идэвхтэй хөгжүүлэх;	Бүхий л салбарт хамтын ажиллагаа өргөжсөн байна. Харилцааны эрх зүйн орчин бэхжсэн байна.		Хамтын ажиллагаа бүхий л салбарт, ялангуяа худалдаа, эдийн засаг, хөрөнгө оруулалтын салбарт өргөжсөн байна.	ГХЯ	
			7	• НҮБ-ын төрөлжсөн болон бусад байгууллагуудтай тогтоосон харилцаагаа өргөтгөж, тэдний тусламж, туршлагыг Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлогын зорилтуудыг хэрэгжүүлэхэд ашиглах;	НҮБ, түүний төрөлжсөн байгууллагуудын үйл ажиллагаанд идэвхитэй оролцож, эдийн засгийн хөгжлийг хурдасгахад чиглэсэн тусламж, дэмжлэгийг авсан байна.		Улс орны эдийн засгийн хөгжилд чиглэсэн тусламж, дэмжлэгийг авч, Үндэсний хөгжлийн цогц бодлогын зорилтууд хэрэгжсэн байна. Олон улсын хамтын нийгэмлэгт эзлэх байр суурь нэмэгдсэн байна.	ГХЯ	
			8	• бус нутгийн улс төр, эдийн засгийн харилцан уялдаат хамтын ажиллагаанд оновчтой оролцох, Ази, Номхон далайн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны байгууллага болох АПЕК-д гишүүнээр элсэх;	Бус нутгийн хамтын ажиллагаанд өөрийн оролцоог нэмэгдүүлж, байр сууриа бататгасан байна. ☐		Бус нутгийн хамтын ажиллагаанд идэвхитэй оролцсон байна.	ГХЯ	
			9	• Зүүн Хойд Ази, Зүүн Азийн харилцан уялдаа бүхий хамтын ажиллагааны үйл явцыг урагшлуулах яриа хэлэлцээрт нэгдэхийг эрхэмлэж, тус бус нутагт байр сууриа бэхжүүлэх.	Бус нутгийн хамтын ажиллагаанд идэвхитэй оролцсон байна.		Зүүн хойд Азийн бус нутгийн аюулгүй байдлыг хангахад өөрийн орны хувь нэмрийг оруулж, улс төрийн тавцанд Монгол Улсын нэр хүнд өссөн байна.	ГХЯ	
120	6,5,2	Эдийн засгийн үр ашигтай гадаад харилцааг хөгжүүлнэ:	1	• эдийн засгийн гадаад харилцааг аль болох олон талтай болгоход чиглэсэн бодлого явуулах;	Худалдаа, хөрөнгө оруулалтын салбарт үзүүлж буй хөнгөлөлтийг өргөжүүлж, экспортыг нэмэгдүүлэх, хөрөнгө оруулалтыг хөхиүлэн дэмжих бодлогыг хэрэгжүүлсэн байна. "Гадаад харилцааг эдийн засагжуулах хөтөлбөр"-ийг Засгийн газраар батлуулж, хэрэгжүүлсэн байна. Худалдааны багц хуулийг батлуулсан байна. ☐		Эдийн засгийн үр ашигтай гадаад харилцааг хөгжүүлж, гадаад улс орноос орж ирэх хөрөнгө оруулалт нэмэгдэж, эдийн засгийн хамтын ажиллагаа эрчимжсэн байна.	ГХЯ	
			2	• хөгжиж буй жижиг орны туршлагыг харгалзсан чөлөөт худалдааны хэлэлцээр байгуулах үндэсний бодлого боловсруулж, түүний дагуу зарим улс оронтой хэлэлцээр байгуулахыг зорих;	Чөлөөт худалдааны хэлэлцээ хийх боловсон хүчний чадавхийг нэмэгдүүлсэн байна. Ази, номхон далайн худалдааны хэлэлцээрт нэгдсэн байна. ☐		Ази, номхон далайн худалдааны хэлэлцээрт нэгдсэн байна.	ГХЯ	

			3	<ul style="list-style-type: none"> • далайд гарцгүй орны эрх ашгийг идэвхтэй хамгаалсан бодлогыг тууштай явуулах, түүний дотор ОХУ, БНХАУ-ын нутаг дэвсгэрээр Монгол Улсын бараа, бүтээгдэхүүн дамжин өнгөрөхөд эдгээр орны зүгээс ногдуулдаг дамжлагын хураамж болон бусад авлагыг эрс бууруулж, улмаар бүрэн чөлөөлүүлэхэд ахиц дэвшил гаргах. 	Далайд гарцгүй хөгжиж буй орнуудын асуудлаар олон улсын судалгааны төв байгуулсан байна.		Олон улсын худалдааны төвөөр дамжуулан далайд гарцгүй орны хувьд эдлэж болох хөнгөлөлтөд хамрагдсан байна. Дамжин өнгөрөх тээврийн гурван талт хэлэлцээрээс тодорхой ашиг хүртсэн байна. □	ГХЯ		
121	6.5.3	Бусад салбарын гадаад харилцааг эрчимжүүлнэ:	1	<ul style="list-style-type: none"> • бусад оронд амьдарч, ажиллаж буй Монгол Улсын иргэдийн эрх, эрх чөлөө, хууль ёсны ашиг сонирхол, аюулгүй байдлыг хамгаалах, хилийн чанадад орших Монгол үндэстнүүдтэй харилцаа, хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлэх, хэл, соёл, уламжлалаа хадгалан хөгжүүлэхэд бие биеэ харилцан тэтгэх тэдний зүгээс Монгол Улсын хөгжил дэвшилд үзүүлэх дэмжлэг туслалцааг авахад чиглэсэн бодлого явуулах; 	<ul style="list-style-type: none"> • "Иргэдэд туслах сан"-аар дамжуулан монгол иргэдийн эрх ашгийг хамгаалсан байна. Гадаадын улс орнуудад ажиллаж байгаа "Монгол иргэдийн холбоо"-г дэмжин ажилласан байна. Монгол судлалаар бүсчилсэн хурал, семинар, түүх соёлын болон аялал жуулчлалын арга хэмжээнүүдийг зохион байгуулсан байна. 		Монгол иргэдийн эрх, эрх чөлөө, хууль ёсны ашиг сонирхлыг бүрэн хамгаалдаг болно. Монгол судлал өргөжсөн байна. □	ГХЯ		
			2	<ul style="list-style-type: none"> • Монгол Улсаас гадаад улс, олон улсын байгууллагын дэргэд суух дипломат төлөөлөгчийн газарт мэргэжлийн дипломатуудаас гадна эдийн засаг, шинжлэх ухаан, технологийн арвин мэдлэг, боловсролтой боловсон хүчнийг томилж, ажиллуулах зарчим баримтлах. 	"Гадаад харилцааг эдийн засагжуулах хөтөлбөр"-ийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн байна.		ДТГ-т эдийн засаг, шинжлэх ухаан, технологийн боловсролтой боловсон хүчнийг ажиллуулсан байна.	ГХЯ		
6.6. Батлан хамгаалах салбарын бодлого										
122	6.6.1	Орон нутгийн хамгаалалтад тулгуурласан батлан хамгаалах нэгдмэл тогтолцоог бүрдүүлэн бэхжүүлнэ: □	1	<ul style="list-style-type: none"> • улс орны үндэсний аюулгүй байдал, хөгжил дэвшил, иргэдийн амгалан тайван амьдралын баталгааг найдвартай хангахад төрийн батлан хамгаалах бодлого чиглэгдэх; 	<ul style="list-style-type: none"> Монгол Улсын Төрийн цэргийн бодлогын үндэс баримт бичигт тодотгол хийгдсэн байх. Монгол Улсын хууль тогтоомжийг 2012 он хүртэл боловсронгуй болгох үндсэн чиглэлд тусгагдсан дараахь хуулиудад нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан байх. - Батлан хамгаалах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж мөрдөнө. - Зэвсэгт хүчний тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж мөрдөнө. - Дайны байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж мөрдөнө. -Тайван цагт цэргийн анги, салбаруудыг улс орны хэмжээний бүтээн байгуулалтын ажилд татан оролцуулах, Зэвсэгт хүчний цэргийн багийг НҮБ-ын энхийг сахиулах болон олон улсын бусад ажиллагаанд оролцуулах шийдвэр гаргах түвшний эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгох, цэргийн албан хаагчдыг эрсдэлийн даатгалд хамааруулах зэрэг асуудлаар холбогдох хуулиудад нэмэлт, өөрчлөлт оруулна. -Монгол Улсын төрөөс орон нутгийн хамгаалалтын талаар баримтлах бодлогыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлсэн байх. -Орон нутгийн хамгаалалтад тулгуурласан батлан хамгаалах нэгдмэл тогтолцооны хууль эрх зүйн орчныг бүрдүүлсэн байх 	100%				
			2	<ul style="list-style-type: none"> • Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэхдээ улс орны батлан хамгаалах ашиг сонирхлын дагуу улсын дайчилгааны зохих нөөцийг бүрдүүлэх; 	<ul style="list-style-type: none"> Улсын дайчилгааны нэгдсэн төлөвлөгөөний дагуу аймаг, нийслэл, сум, дүүргийг дайчилгааны даалгавраар хангаж, хэрэгжилтэд хяналт тавьж хэвшсэн байх. - Цэргийн дайчилгааны нөөцийг бүрдүүлж, сольж шинэчлэх ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуусан байх. - Цэргийн дайчилгааны хэрэгцээт зарим төрлийн нөөцийн 70 хүртэлх хувийг улсын нөөцөд хадгалах бодлогыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлсэн байх 	45%	55%	БХЯ		
			3	<ul style="list-style-type: none"> • эх оронч үзлийг улс орноо хөгжүүлэх эрхэм хүсэл тэмүүлэлтэй холбон утга агуулга, зорилгыг нь оновчтой тогтоож, хүн бүрт хамаатай үзэл болгохыг зорих; 	Монгол Улсын иргэдэд эх оронч үзэл, хүмүүжил төлөвшүүлэх үндэсний хөтөлбөр боловсруулж, УИХ-аар батлуулж мөрдсөн байх	65%	35%	БХЯ	БСШУЯ	

			4	<ul style="list-style-type: none"> • залуу үеийг эрүүлжүүлэх, өндөр боловсрол, мэдлэг, чадвар олгох, зэвсэгт хүчний байнгын болон дайчилгааны нөөц бие бүрэлдэхүүний чанарыг сайжруулах, нийт иргэдийн цэрэг, зэвсэгт хүчинээрээ барихаах сэтгэлгээг төлөвшүүлэх; 	<p>"Цэргийн насны залуучуудын эрүүл мэнд хөтөлбөр"-ийг боловсруулж хэрэгжүүлнэ -Иргэнийг цэргийн жинхэнэ албанд эрүүл мэндээр тэнцүүлэх болон цэргийн албан хаагчдын эрүүл мэндэд дүгнэлт гаргахад баримтлах журам"-ыг шинэчлэн боловсруулж мөрдөнө - Дайчилгааны бэлтгэл нөөцийн бүрэлдэхүүнийг орон нутагт сургаж бэлтгэх зориулалтаар бүсийн төвүүдэд байршилтай Зэвсэгт хүчний анги, салбарыг түшиглэн сургалтын шинэ төвүүдийг байгуулсан байх</p>	<p>100%</p> <p>100%</p> <p>3 сургалтын төв байгуулна. *Дайчилгааны бэлтгэл бүрэлдэхүүний сургалтыг жил бүр зохион байгуулснаар I зэргийн 7600, II зэргийн 1380, бэлтгэл офицер 1200 нийт 10180 бэлтгэл нөөцийн бүрэлдэхүүнийг сургаж бэлтгэнэ.</p>	<p>3 сургалтын төв байгуулна. *Дайчилгааны бэлтгэл бүрэлдэхүүний сургалтыг жил бүр зохион байгуулснаар I зэргийн 13300, II зэргийн 2460, бэлтгэл офицер 2100 нийт 17860 бэлтгэл нөөцийн бүрэлдэхүүнийг сургаж бэлтгэнэ.</p>	БХЯ	БСШУЯ ЭМЯ
			5	<ul style="list-style-type: none"> • зэвсэгт хүчний төрийн захиргааны удирдлагыг боловсронгуй болгон Ерөнхий зориулалтын цэрэг, Хилийн цэрэг, Дотоодын цэргийн харилцан ажиллагааг нэгтгэн удирдах мэргэжлийн нэгдмэл удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлэх. 	<p>Зэвсэгт хүчний мэргэжлийн нэгдмэл удирдлагын тогтолцоо бий болсон байх</p>	<p>Үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр</p>	<p>Үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр</p>	БХЯ	
123	6.6.2	<p>Зэвсэгт хүчний ерөнхий удирдлага, иргэний хяналтын тогтолцоог боловсронгуй болгож, олон талт үүрэг гүйцэтгэх чадамж бүхий мэргэшсэн болгон хөгжүүлнэ:</p>	1	<ul style="list-style-type: none"> • Ерөнхий зориулалтын цэргийг байнгын бүрэлдэхүүнтэй мэргэжлийн цэргийн анги, салбарын бүтцэд дэс дараатай шилжүүлж, Хилийн болон Дотоодын цэргийн бүтэц, зохион байгуулалт, цэргийн сургалт бэлтгэл, зэвсэглэл, техникийн хангалтыг олон улсын жишигт ойртуулан хөгжүүлэх; 	<p>Цэргийн мэргэжлийн нэгдмэл удирдлагаар хангах дээд байгууллага болон Зэвсэгт хүчний цэргийн ангиудын штабыг олон улсын цэргийн төлөвлөлтийн штабын бүтцэд үе шаттайгаар шилжүүлнэ. -Бүсийн тулгуур төвүүдэд байршилтай ерөнхий зориулалтын цэргийн мотоуудлагын ангиудын бүтэц, зохион байгуулалтыг боловсронгуй болгож, олон талт үүрэг гүйцэтгэх чадавхийг нэмэгдүүлнэ</p>	<p>35%</p> <p>50%</p>	<p>35%</p> <p>50%</p>	БХЯ	
			2	<ul style="list-style-type: none"> • НҮБ-ын энхийг сахиулах болон олон улсын бусад ажиллагаанд оролцох зэвсэгт хүчний чадамж, бэлтгэлийг нэмэгдүүлж, террорист үйлдлийн сөрөг тусгай ажиллагаа болон түүний хор уршиг, хохирлыг арилгахад оролцох үүрэг бүхий тусгай томилгоот анги, салбар, нэгжийн бүтэц, зохион байгуулалтыг бэхжүүлэн хөдөлгөөнт чадварыг сайжруулж, байнгын бэлэн байдлыг хангах; 	<p>Террорист үйлдлийн сөрөг тусгай ажиллагаанд оролцох үүрэг бүхий тусгай томилгоот анги, салбар, нэгжийн бүтэц, зохион байгуулалтыг бэхжүүлэн хөдөлгөөнт чадварыг сайжруулж, байнгын бэлэн байдлыг хангана. -Ерөнхий зориулалтын цэргийн мотоуудлагын ангиудын олон талт үүрэг гүйцэтгэх чадавхийг нэмэгдүүлэх цэргийн дэд төсөл хэрэгжүүлнэ. - НҮБ-ын энхийг сахиулах ажиллагаанд оролцох үүрэг зориулалт бүхий хоёр ангийг орон тооны бие бүрэлдэхүүн, зэвсэглэл, цэргийн техникээр бүрэн хангасан байна. - НҮБ-ын энхийг сахиулах ажиллагаанд оролцох гуравдахь ангийг шинээр байгуулна. - Цэргийн цагдаагийн салбарыг байгуулж, бэхжүүлнэ. - Зэвсэгт хүчний "Сургалтын нэгдсэн төв"-ийг "Энхийг сахиулах ажиллагааны олон улсын сургалтын төв" болгоно. -Эмнэлгийн хөдөлгөөнт баг, томилгоот батальонуудын эмнэлгийн нэгж, энхийг сахиулах ажиллагааны олон улсын сургалтын төвд дэлгэн байрлуулах хээрийн эмнэлгийг тус тус байгуулж шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана. - Хими, инженерийн болон бусад тусгай мэргэжлийн бүлэг, салбарын энхийг сахиулах ажиллагаанд оролцуулах</p>	<p>35%</p> <p>50%</p> <p>50%</p> <p>50%</p> <p>100%</p> <p>70%</p> <p>75%</p> <p>70%</p>	<p>35%</p> <p>50%</p> <p>50%</p> <p>-</p> <p>30%</p> <p>25%</p> <p>30%</p>	БХЯ	
			3	<ul style="list-style-type: none"> • зэвсэгт хүчинд тавих иргэний хяналтын тогтолцоог төгөлдөржүүлэх. 	<p>Зэвсэгт хүчинд тавих иргэний хяналтын тогтолцоог боловсронгуй болгох эрх зүйн тогтолцоог бүрдүүлсэн байна.</p>	<p>100 хувь</p>		БХЯ	

124	6,6,3	Зэвсэглэл, техникийн шинэчлэлийг үе шаттай хэрэгжүүлнэ.	1	<p>* батлан хамгаалах нөөцийн менежментийг боловсронгуй болгох хүрээнд зэвсэгт хүчний зэвсэглэл, техникийн орчин үеийн шаардлагад нийцүүлэн үе шаттайгаар шинэчлэхэд дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор тусламж, хандив болон төсвийн дэмжлэгтэйгээр "Зэвсэгт хүчний хөгжлийн сан" бий болгох;</p>	Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуульд нэмэлт оруулах замаар "Зэвсэгт хүчний хөгжлийн сан" байгуулах хууль эрх зүйн орчныг бүрдүүлж, түүнд НҮБ-ын энхийг сахиулах ажиллагаанд цэрэг, цагдаагийн албан хаагчийг оролцуулсны нөхөн төлбөр, гадаад хамтын ажиллагааны шугамаар гадаад орнуудаас батлан хамгаалах салбарт үзүүлэх буцалтгүй тусламж, бусад хөрөнгө төвлөрүүлнэ.	Зэвсэглэл, техникийг шинэчлэх ажлыг шат дараатайгаар хэрэгжүүлснээр энхийг сахиулах болон олон улсын бусад ажиллагаа, террорист үйлдлийн сөрөг тусгай ажиллагаанд оролцох зориулалт бүхий цэргийн анги, томилгоот салбаруудын байлдааны зэвсэглэл, цэргийн техник үе шаттайгаар шинэчлэгдэж, чанар байдал нь дээшилнэ. 80%	20 хувь	БХЯ
		2	<p>* энхийг сахиулах ажиллагаанд оролцох чадавхитай батальон, террорист үйлдлийн сөрөг тусгай ажиллагаанд оролцох зориулалт бүхий цэргийн анги, томилгоот салбарууд, агаарын довтолгооноос хамгаалах цэрэг, цэргийн удирдлагын холбоо, мэдээллийн систем, зэвсэглэл, техникийг төсвийн хөрөнгө оруулалтын эх үүсвэр, дээрхи сангаас болон олон улсын тусламжаар шинэчлэн сайжруулах.</p>	<p>Зэвсэгт хүчний НҮБ-ын энхийг сахиулах болон олон улсын бусад ажиллагаанд оролцох боломж чадавхийг нэмэгдүүлэх хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Цэргийн тагнуулын болон тусгай томилгоот салбаруудын техник хэрэгслийг шинэчлэх хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ. -Террорист үйлдлийн сөрөг тусгай ажиллагаанд оролцох үүрэг анги салбарын техник хэрэгслийг шинэчлэх хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ. - "Агаарын довтолгооноос хамгаалах цэргийн зэвсэглэл, байлдааны техникийн шинэчлэлийн болон хүний нөөцийн бодлого, үйл ажиллагааг 2015 он хүртэл хөгжүүлэх хөтөлбөр" цэргийн дэд төсөл бүрэн хэрэгжиж; -“Монгол Улсын агаарын орон зай, нислэгийн хөдөлгөөний удирдлага, хяналтын үндэсний нэгдсэн сүлжээ” <p>Засгийн газрын дэд төслийг хэрэгжүүлнэ.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Энхийг сахиулах ажиллагаанд оролцох анги, салбаруудын зэвсэглэл, техникийг шинэчлэх дэд төслийг хэрэгжүүлнэ. -Цэргийн хүрээ хоорондын радио холбоо дэд төслийг хэрэгжүүлнэ. -Байлдааны зарим салбаруудын радио холбоог шинэчлэх дэд төслийг хэрэгжүүлнэ. -Цахилгаан холбоо дэд төслийг хэрэгжүүлнэ. - Сансрын хөдөлгөөнт холбооны 	<p>60%</p> <p>35%</p> <p>35%</p> <p>100%</p> <p>50%</p> <p>50%</p> <p>70%</p> <p>65%</p> <p>70%</p> <p>80%</p>	<p>40%</p> <p>35%</p> <p>40%</p> <p>-</p> <p>50%</p> <p>50%</p> <p>30%</p> <p>35%</p> <p>30%</p> <p>20%</p>	БХЯ	